

HOPA VE KEMALPAŞA TURİZM ÇALIŞTAYI

“Denizin kıyısında, doğanın kalbinde, kültürün izinde!”

ÇALIŞTAY SONUÇ RAPORU

22- 23.05.2025

**HOPA TİCARET VE SANAYİ ODASI
ATATÜRK KONFERANS SALONU
Mayıs, 2025 HOPA- ARTVİN**

DENİZİN KIYISINDA, DOĞANIN KALBİNDE, KÜLTÜRÜN İZİNDE!

HOPA ve KEMALPAŞA

TURİZM

çalıştayı

22 - 23 Mayıs 2025

Hopa Ticaret ve Sanayi Odası Atatürk Konferans Salonu

DENİZİN KIYISINDA, DOĞANIN KALBİNDE, KÜLTÜRÜN İZİNDE!

HOPA ve KEMALPAŞA

TURİZM

çalıştayı

22 Mayıs Perşembe

09.30 - 10.30 Açılış

- Prof. Dr. Recep Güneş - Düzenleme Kurulu Başkanı
- Utku Cihan - Hopa Belediye Başkanı
- Osman Demircioğlu- Hopa TSO Başkanı

10:30- 12:30 Panel

Hopa ve Kemalpaşa'da Turizmin Bugünü ve Geleceğe Yönelik Stratejiler

Panel Başkanı: Prof. Dr. Recep Güneş – Artvin Çoruh Üniversitesi, Turizm Fakültesi Dekanı

- Dr. Yunus Emre Aytekin - Artvin İl Kültür Turizm Müdürü
- Doç. Dr. İsmail Çalık - Gümüşhane Üniversitesi Öğretim Üyesi
- Meltem Balcıoğlu - Yerel Turizm Girişimcisi
- Şenol Taban - Yerel Turizm Girişimcisi

12:30-13:30 Öğle Yemeği

1. Gün 13:30-17:00/ 2. Gün 10:00- 12:00 Çalışma Grupları

Çalışma Grubu 1: İnsan Kaynakları Yönetimi ve Eğitim

Kolaylaştırıcı: Doç. Dr. Ekrem Aydın

Raportör: Simgе Çakır

Yer: Hopa TSO 3. Kat Basın Odası

Çalışma Grubu 2: Güvenli Kentler Güvenli Turizm

Kolaylaştırıcı: Öğr. Gör. Anıl Akay

Raportör: Necati Dişli

Yer: Hopa TSO Meclis Toplantı Salonu

Çalışma Grubu 3: Tanıtım ve Pazarlama

Kolaylaştırıcı: Dr. Öğretim Üyesi Burcu Kılıncım Zorba

Raportör: Kübra Topaloğlu

Yer: Hopa Belediyesi Toplantı Salonu

Çalışma Grubu 4: Turistik Ürün Geliştirme

Kolaylaştırıcı: Doç. Dr. Ceyhan Akyol

Raportörler: Nilay Kadan

Yer: Hopa TSO Atatürk Konferans Salonu 9. Kat

23 Mayıs Cuma

13.00-14.00 Değerlendirme ve Sonuç Oturumu

Takdim,

Turizmi çok kısa olarak görme, dinlenme, eğlenme, kültürel faaliyetlere katılma gibi nedenlerden dolayı insanların kısa süreli yer değiştirmesi olarak tanımladığımızda, yer değiştirme faaliyetinin faydasının maliyetinden daha yüksek olması gerekir. Turizme bu açıdan bakıldığında, yer değiştiren insanların faydaları yeni yerler görmek, yeni kültürler ile tanışmak; turizm bölgelerinde ise ekonomik kalkınmaya fayda sağlamasıdır. Ancak turizm, yalnızca ekonomik kalkınmanın bir aracı değil; aynı zamanda kültürel etkileşimi güçlendiren, doğal ve tarihi mirasın korunmasını teşvik eden çok boyutlu bir gelişim alanıdır. Bu bağlamda, Türkiye'nin doğusunda yer alan Artvin ilinin Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri; zengin doğal güzellikleri, kültürel çeşitliliği, stratejik sınır konumları ve yükselen turizm potansiyelleriyle bölgesel kalkınma açısından özel bir konuma sahiptir.

Karadeniz'in en doğusunda bulunan iki önemli ilçemiz olan **Hopa ve Kemalpaşa** ilçelerimizin turizm potansiyeli ve bu potansiyelin nasıl artırılacağı konusu tartışılmıştır. Her iki ilçemizin doğal güzellikleri, kültürel zenginlikleri, tarihi mirasını turizme kazandırmak ilçelerimizin turizm potansiyelini artıracaktır. Her iki ilçemizde sınır ticareti ve Hopa Limanı ile önemli özelliklere sahiptir. Çalıştay programı boyunca, sektörün ihtiyaçları, alt yapı imkânları, tanıtım stratejileri, doğa ve kültür turizmi gibi alanlar tartışılmış, sektörün temsilcileri ve akademisyenler ile birlikte çözüm önerileri getirilmiştir.

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerimizin turizm politikaları açısından ele alındığında, aşağıdaki konu başlıklarının önemli olduğunun vurgulanması gereklidir. Bu konuların; her iki ilçenin belediye başkanları, Ticaret ve sanayi odaları başkanları, özel sektör temsilcileri ve her iki ilçenin sivil toplum kuruluşlarının gündemden düşürülmemesi gerektiği kanaatindeyim. Bu konular;

- Bölgesel turizm politikalarının öncelikleri,
- Doğa ve kültür turizm fırsatları,
- Sınır ticareti ve turizm etkileşimi,
- Yerel yöneticiler ve STK'ların rolü,
- Sürdürülebilir turizm ve çevreye duyarlılık,
- Kültürel mirasın korunması ve tanıtımı,
- Ve Yayla ve doğa turizminin avantajları, olarak belirlenebilir.

Öte yandan, **Hopa ve Kemalpaşa** ilçelerimizin kendi doğal güzelliklerinin ön plana çıkarıp tanıtım yapması ile birlikte, Artvin ilinin tüm ilçelerinin doğal güzelliklerinin ön plana çıkarılıp Artvin'in bir bütün olarak turizm potansiyellerinin ön plana çıkarılması gerektiği kanaatindeyim.

Bu kitap, 2025 yılında düzenlenen Hopa ve Kemalpaşa Turizm Çalıştayının çıktılarının derlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Çalıştay, bölgenin turizm değerlerini **bilimsel**, **yönetsel** ve **sektörel** bakış açılarıyla değerlendirmek; karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri geliştirmek ve yerel kalkınmayı destekleyecek sürdürülebilir **turizm politikaları** oluşturmak hedefiyle gerçekleştirilmiştir.

Kitapta, bölgesel turizm planlamasının önceliklerinden yayla ve doğa turizmine, sınır ticaretinin turizme etkilerinden yerel yönetimlerin rolüne kadar birçok başlık altında uzman sunumlarına, tartışma notlarına ve önerilere yer verilmiştir. Bu yönüyle çalışma, hem akademik çevreler hem de yerel karar alıcılar, yatırımcılar ve sivil toplum kuruluşları için önemli bir başvuru kaynağı olmayı amaçlamaktadır.

Katkı sunan tüm akademisyenlere, yerel yöneticilere, sektör temsilcilerine ve katılımcılara teşekkür eder; bu çalışmanın Hopa ve Kemalpaşa başta olmak üzere tüm Artvin bölgesine değerli katkılar sunmasını temenni ederiz.

Prof. Dr. Recep GÜNEŞ
Düzenleme kurulu adına

Denizin kıyısında, doğanın kalbinde, kültürün izinde,

Sayın, belediye başkanımız, değerli akademisyenler, kamu kurumlarımızın ve sivil toplum kuruluşlarımızın temsilcileri, basınımızın değerli mensupları ve saygıdeğer katılımcılar,

Hepinizi Hopa Ticaret ve Sanayi Odası adına saygı ve sevgiyle selamlıyor, **“Denizin kıyısında, doğanın kalbinde, kültürün izinde”** mottosuyla gerçekleştirdiğimiz **Hopa ve Kemalpaşa Turizm Çalıştayı** 'na hoş geldiniz diyorum.

Bugün burada, bölgemizin kalkınmasında stratejik bir yere sahip olan turizm potansiyelini masaya yatırmak, mevcut durumumuzu değerlendirmek ve geleceğe yönelik somut adımlar atmak amacıyla bir araya geldik. Hopa ve Kemalpaşa, Karadeniz'in eşsiz doğası, kadim kültürel zenginliği ve girişimci ruhu ile turizm açısından büyük bir potansiyele sahip. Ancak bu potansiyeli sürdürülebilir ve katılımcı bir yaklaşımla gerçeğe dönüştürmek, hepimizin ortak sorumluluğudur.

Bu çalıştay, sadece bir bilgi paylaşımı ortamı değil, aynı zamanda yerel yönetimler, üniversiteler, özel sektör ve sivil toplumun birlikte düşünmesini ve üretmesini sağlayacak önemli bir platformdur. Bu noktada başta Artvin Çoruh Üniversitesi ve Hopa Belediyesi olmak üzere tüm düzenleme kurulu üyelerine, destek veren sivil toplum kuruluşlarımıza ve katkı sunan tüm paydaşlarımıza içtenlikle teşekkür ediyorum.

İnanıyorum ki bu iki gün boyunca yapılacak sunumlar, tartışmalar ve fikir alışverişleri sonucunda, bölgemizin turizm yol haritasını şekillendirecek, somut projelere zemin oluşturacak değerli çıktılar elde edeceğiz.

Sözlerime son verirken, katılımınız ve katkılarınız için hepinize tekrar teşekkür ediyor, çalıştayımızın verimli, ilham verici ve bir o kadar da geleceğe umut veren sonuçlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Osman DEMİRCİOĞLU
Hopa TSO Başkanı

Turizm ile gelişen bir kent...

Sayın Sanayi ve Ticaret Odası Başkanımız, Sayın Dekanım, Sayın Sivil Toplum Kuruluşlarımızın Değerli Temsilcileri, Siyasi Partilerimizin Kıymetli Temsilcileri ve Sektörümüzün Değerli Paydaşları, Hopa Belediyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi ve Hopa Ticaret ve Sanayi Odası iş birliğiyle düzenlediğimiz çalıştayımıza hepiniz hoş geldiniz.

Açılış konuşmalarından itibaren çok hareketli bir çalıştay olacağı çok net. Çünkü bu kadar potansiyel içeren Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin, şimdiye kadar neden bu yatırımları alamadığı, neden turizmde istenilen noktaya -bu kadar potansiyele rağmen- gelememişti gerçekten hepimiz açısından bir merak konusu ve üzerinde durmamız gereken bir başlık.

Hopa ve Kemalpaşa, tüm bu potansiyelleri içeren, aslında iki kardeş şehir. Dolayısıyla bu çalıştay da birlikte hareket ederek gerçekleştirmek istedik. Afişte de görüldüğü gibi; hem denizin kıyısında, hem doğanın kalbinde, hem de kültürüyle ön plana çıkan bir bölgede yaşıyoruz. Ama maalesef yeterli çalışmalar yapılamadığı için Hopa ve Kemalpaşa turizmden istediğimiz seviyede faydalanamıyor.

Bu çalıştay fikri de tam buradan doğdu. Bizler, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, yerel yönetimler olarak, akademiyle birlikte bilimin ışığında nasıl bir turizm süreci işletebiliriz, bu süreçleri nasıl planlayabiliriz; bunları bu Çalıştayın sonunda ortaya koymak ve üzerimize düşen görevleri üstlenmek istiyoruz.

Öncelikle hocamın da bahsettiği gibi; bizim potansiyel olarak nelerimiz var, bunların bir analizini yapmak, hangi alanları öne çıkarabiliriz, hangi alanlara yatırım yapabiliriz, görülmesi gereken noktaları nasıl ortaya koyabiliriz, bunları bir envanter haline getirmek gerekiyor. İlk adımımızın bu olması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu amaçla İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) ile bir çalışma başlattık. İBB Miras Ekibi gelip tüm bu alanları dolaştı ve bir listeleme çalışması gerçekleştirdi.

İkinci olarak yapmamız gereken, bu Çalıştay ile birlikte yol güzergâhlarını; belki yürüyüş rotalarını, belki araçla yapılacak güzergâhları ve kültür rotalarını ortaya çıkarmaktır.

Üçüncüsü ise hem bu destinasyonların hem görülmesi gereken yerlerin, hem de bu güzergâhların tanıtımını yapmamız gerekiyor. Elbette bu Çalıştay ile birlikte yeni adımlar da belirlenecektir. Hopa Belediyesi olarak biz, bu süreçleri şimdiye kadar elimizden geldiğince yürütmeye çalıştık. Bundan sonra da buradan çıkacak görevler doğrultusunda aynı gayretle devam edeceğiz.

Elbette burada bir noktaya daha dikkat çekmek istiyoruz. Bizim istediğimiz şey bir **kitle turizmi** değil. Öncelikle turizmin hangi tarafını konuştuğumuzu belirlemeliyiz. Şu anda Karadeniz’de olduğu gibi, kitlelerin otobüslerle gelip doğayı tükettiği, kültüre zarar verdiği bir turizm istemiyoruz.

Adı sürdürülebilir turizm midir, ekoturizm midir, ekolojik turizm midir, bunu da hep birlikte tartışmamız gerektiğini düşünüyorum. Yol haritamızı da buna göre belirlememiz gerekiyor.

Çünkü görüyoruz ki Karadeniz’de, örneğin Ayder’de, Uzungöl ‘de olduğu gibi, doğanın talanı ile sonuçlanan süreçler yaşanmış durumda. Oralar tükendikçe, Hopa ve Kemalpaşa da bu kitle turizmine eninde sonunda maruz kalacaktır.

Biz bu ihtimale karşı hazırlık yapmak zorundayız. Doğamızın talan edildiği, kültürümüzün zarar gördüğü bir turizm istemiyoruz. Ama Hopa ve Kemalpaşa’nın bütün bu potansiyeli doğru bir şekilde kullanılabilir. Bunun için hazırlık yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Ayder örneğinde olduğu gibi, hâlâ Fırtına Vadisi’nde bir mücadele sürüyor. Dün bu konuda açılan davanın duruşmasına da katıldık. Fırtına Vadisi, on yıllar önce birinci derece sit alanı olarak ilan edilmiş

bir koruma bölgesiydi. Ama maalesef bugün üçüncü derece sit alanına dönüştürölmek isteniyor ve artık korumaktan vazgeçilmesi talep ediliyor.

Oysa Firtına Vadisi'nin turizm potansiyeli; endemik türlerinden, ekolojik yaşamından ve doğal dokusundan kaynaklanıyor. Bu özellikleri ortadan kaldıracak düzenlemeler yapmak, bölgeyi ranta kurban etmek anlamına gelir.

Karadeniz kıyısındaki vadilerin çoğu, imar rantı baskısıyla karşı karşıya kalmıştır. Beş, on, on beş yıl içerisinde bu bölgelerde yaşanan tahribatlar, doğayı geri dönüşü olmayan şekilde yok etmiştir. Biz, aynı sürecin Hopa ve Kemalpaşa'da yaşanmasını istemiyoruz.

Bu kısa vadede kâr getiriyor gibi görünse de, uzun vadede bölgenin tüm doğal ve kültürel değerlerini yok eden bir süreçtir.

Hopa ve Kemalpaşa, potansiyelini sadece dış yatırımcılardan değil, kendi halkından, doğasından ve kültüründen alır. Elbette yatırımlar bu potansiyeli güçlendirebilir. Ancak öz, bu toprakların kendi dinamiklerindedir.

Dolayısıyla yerel sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve üniversitenin birlikte hareket etmesiyle bugün çok önemli bir başlangıç yaptığımıza inanıyorum.

Bu çalıştay sonucunda ortaya çıkacak yol haritası bizim için çok kıymetli olacak. Hem envanter çalışmaları hem de somut adımlar açısından çok değerli katkılar sunacağına inanıyoruz.

Bunu birlikte başaracağımıza gönülden inanıyorum. Şimdiden katkılarınız ve burada olduğunuz için çok teşekkür ediyorum.

Utku CİHAN
Hopa Belediye Başkanı

Düzenleyen Kuruluşlar

- Hopa Belediyesi
- Artvin Çoruh Üniversitesi
- Hopa Ticaret ve Sanayi Odası

Düzenleme Kurulu

- Prof. Dr. Recep GÜNEŞ- Artvin Çoruh Üniversitesi- Düzenleme Kurulu Başkanı
- Utku CİHAN- Hopa Belediyesi- Başkan
- Melis Diren LOKUMCU- Hopa Belediyesi- Başkan Yardımcısı
- Osman DEMİRCİOĞLU- Hopa Ticaret ve Sanayi Odası- Başkan
- Fatih TERBİYİK- Hopa TSO Meclisi- Başkan
- Murat ŞAHİN- Artvin İl Turizm Müdürlüğü- Şube Müdürü
- Ertan Cem GÜL- Hopa Ticaret ve Sanayi Odası- İnsan Kaynakları Müdürü
- Serkan KOYUNCU- Hopa Belediyesi- Sosyal Hizmet Destek Müdürü
- Şafak Murat ŞAHİN- Hopa Belediyesi- Kültür Müdürü
- Doç. Dr. Ekrem AYDIN - AÇÜ- Arhavi MYO
- Doç. Dr. Ceyhun AKYOL- AÇÜ- Arhavi MYO
- Dr. Öğr. Üyesi Burcu KIVILCIM ZORBA- AÇÜ- Arhavi MYO
- Öğr. Gör. Anıl AKAY- AÇÜ- Artvin MYO
- Serdar YENİGÜL- Hopa TSO Meclis Üyesi, Turizmci
- Burcu USTABAŞ- Hopa TSO Üyesi, Turizmci
- Serhat ASLIBAY- Hopa TSO Üyesi, Turizmci
- Ömürcahan KARABULUT- Hopa TSO Üyesi, Turizmci
- Ayça BALCIOĞLU- Hopa TSO Üyesi, Turizmci
- Dinçer AYDIN- Hopa Belediyesi Meclis Üyesi, Turizmci
- Mustafa KARA- Hopdost Dağcılık ve Bisiklet Spor Kulübü, Psikolojik Danışman
- Nurcan VAYIÇ- Hopa, Kemalpaşa Esnaf ve Sanatkarlar Odası

Destekleyen Sivil Toplum Kuruluşları

1. Hopa, Kemalpaşa Esnaf ve Sanatkarlar Odası
2. Hopa, Kemalpaşa Ziraat Odası
3. Şoförler ve Otomobilciler Odası
4. Hopa, Kemalpaşa Esnaf ve Kefalet Kooperatifi
5. Taşıyıcılar Kooperatifi
6. Hopa Küçük Sanayi Sitesi
7. Hopa Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
8. Artvin İş Adamaları Derneği
9. Muhtarlar Derneği
10. Otobüsçüler Derneği
11. Hopa Atatürkçü Düşünce Derneği
12. Hopa Arama Kurtarma Derneği
13. Hopa Şehirlerarası Terminali Yazıhane İşletmecileri ve Tüm Esnaflar Taşıma ve İşletme Kooperatifi

İletişim

- Serkan KOYUNCU- Hopa Belediyesi- Sosyal Hizmet Müdürü
Kuledibi Mahallesi Turgay Ciner Caddesi NO:4/B Hopa, Artvin
Telefon: 0 (466) 351 40 20/ E- mail: serkan-08@hotmail.com

Çalışmaya 4 çalışma grubunda olmak üzere **31**, panele **46**; **toplam 77** kişi katılmıştır (Tablo1).

Tablo 1. Çalıştay konuları ve katılımcı sayıları

Çalışma Grubu Adı	Katılımcı Sayısı
1: İnsan Kaynakları ve Eğitim	6
2: Güveli Kentler Güvenli Turizm	6
3: Tanıtım ve Pazarlama	7
4: Turistik Ürün Geliştirme	12
Panel: Hopa ve Kemalpaşa'da Turizmin Bugünü ve Geleceğe Yönelik Stratejiler	46
Toplam	77

Çalıştay, **22 Mayıs 2025 Saat 10:00**'da açılış konuşmalarıyla başlamıştır.

Osman DEMİRCİOĞLU
Hopa TSO Başkanı

Utku CİHAN
Hopa Belediye Başkanı

Prof. Dr. Recep GÜNEŞ
Düzenleme Kurulu Başkanı

Açılış konuşmalarının ardından, alanında uzman akademisyenlerin ve alan çalışanlarının katkılarıyla **“Hopa ve Kemalpaşa’da Turizmin Bugünü ve Geleceğe Yönelik Stratejiler”** paneli gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın çerçevesini belirlemek ve katılımcıları alanda gerçekleştirilen çalışmalar ile ilgili bilgilendirmek amacıyla planlanan panel öğleden önce tek oturumda tamamlanmıştır.

Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde ve ertesi gün devam eden bölümünde dört farklı salonda dört farklı konuda grup çalışmaları tamamlanmıştır. Grup çalışmaları aşağıdaki akış ile sürdürülmüştür:

- ✓ Tanışma ve çalıştay amaçlarının açıklanması,
- ✓ Yazmanın (raportör) belirlenmesi
- ✓ Aşağıdaki sorulara grup içinde yanıt aranması
 1. Sorun tanımlanması
 2. Sorunun nedenlerinin belirlenmesi
 3. Soruna çözüm önerilerinin alınması
 4. Hopa ve Kemalpaşa ilçesi ile ilgili özel bir konu olup olmadığının belirlenmesi
 5. (Varsa) diğer konuların belirlenmesi
- ✓ Sunucunun belirlenmesi, sunumlar için ön hazırlık yapılması

Grup çalışmalarının tamamlanmasının ardından grup raporları **23 Mayıs saat 13:00-15:00** saatleri arasında yapılan ortak toplantıda sunulmuştur.

HOPA VE KEMALPAŞA'DA TURİZMİN BUGÜNÜ VE GELECEĞE YÖNELİK STRATEJİLER PANELİ

Hopa TSO 9. Kat Atatürk Konferans Salonu 10:30-12:30

Panel Başkanı: Prof. Dr. Recep GÜNEŞ

Panel Başkanı: Prof. Dr. Recep GÜNEŞ – Artvin Çoruh Üniversitesi, Turizm Fakültesi Dekanı

- Doç. Dr. İsmail ÇALIK- Gümüşhane Üniversitesi Öğretim Üyesi
- Meltem BALCIOĞLU- Yerel Turizm Girişimcisi
- Şenol TABAN- Yerel Turizm Girişimcisi

KEMALPAŞA'DA YEREL TURİZM DENEYİMİ

Meltem BALCIOĞLU- Loidevilla

Bugün burada, Artvin'in Kemalpaşa ilçesi özelinde, kırsal kalkınma, kültürel sürdürülebilirlik ve deneyim temelli turizm yaklaşımlarının potansiyelini değerlendirmek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Karadeniz'in doğusunda, Sarp Sınır Kapısı gibi stratejik bir noktada konumlanan Kemalpaşa, coğrafi ve kültürel olarak son derece zengin bir yerleşimdir. Ancak bu potansiyele rağmen, hem turizmde hem de sosyo-kültürel görünürlikte geri planda kalmıştır. Plansız yapılaşma, estetik kaygıların göz ardı edilmesi ve yerel değerlerin yeterince tanıtılamaması, ilçeyi adeta geçilen bir durak haline getirmiştir.

Buna karşın, son yıllarda bölgede bazı bireysel girişimlerin ve küçük ölçekli yapıların alternatif kalkınma modelleri üzerinden şekillendiğini görmekteyiz. Bu modeller, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal açıdan da kırsal alanlara katkı sunmayı hedeflemektedir.

Bu kapsamda yürütülen çalışmalarda öne çıkan bazı temel ilkeler dikkat çekmektedir:

- **Deneyim temelli turizm,**
- **Yerel halkın sürece katılımı,**
- **Kadın emeğinin görünür kılınması,**
- **Dil ve kültürel çeşitliliğin korunması,**
- **Yapılaşmada doğayla uyum ve ölçülülük.**

Bölgedeki bazı konaklama yapılarında oda isimlerinin Hemşince gibi yerel dillerden seçilmesi, mimari tercihlerde yöresel dokuların korunması ve ziyaretçilerin yalnızca tüketici değil, deneyimleyici olarak sürece dâhil edilmesi gibi uygulamalar, bu anlayışın örneklerindendir. Bu yaklaşım, özellikle genç kuşak gezginlerin dikkatini çeken ve sürdürülebilir turizm açısından önem taşıyan bir yönelimi temsil etmektedir.

Artvin Kemalpaşa'nın sahil şeridi, doğal güzellikleri bakımından son derece zengindir. Batum'un hemen yanı başında, aynı denizi paylaşan bu kıyı, doğru düzenlemelerle güçlü bir çekim merkezi haline gelebilir. Kamusal duş alanları, şezlonglar, gölgelikler gibi basit altyapı yatırımları dahi hem yerel halk hem de ziyaretçiler için büyük fark yaratacaktır. Bunun yanı sıra sahil boyunca yapılacak peyzaj düzenlemeleri, görsel estetik açısından da bölgeye değer katacaktır.

Kemalpaşa ve çevresinde ayrıca doğa sporları açısından dikkat çekici fırsatlar mevcuttur. Özellikle Üçkardeş Köyü gibi yerler, yamaç paraşütü gibi sporlar için uygun doğal koşullara sahiptir. Bu noktada, bölgenin doğal sporlar destinasyonu olarak tanıtımı, bölge ekonomisine katkı sağlayabilecek yeni bir açılım olabilir. Türkiye'de tanınmış merkezlerin dışında yeni alternatif rotalara ihtiyaç olduğu açıktır ve bu bağlamda Karadeniz'in doğusu önemli bir adaydır.

Deneyim temelli turizm faaliyetleri kapsamında, çeşitli yerel girişimler yoga buluşmalarından sanat sergilerine, doğa yürüyüşlerinden kültürel turlara kadar çeşitli programlar geliştirmektedir. Tüm bu çalışmalar, kamu desteğinden ziyade bireysel çaba ve topluluk dayanışmasıyla yürütülmektedir. Bu, hem güçlü bir irade hem de yerel kapasitenin etkin kullanımı anlamında umut verici bir göstergedir.

Ancak bireysel çabaların uzun vadede etkili olabilmesi için kurumsal iş birliklerine, planlı gelişime ve ortak vizyona ihtiyaç vardır. Özellikle sınır kapısı gibi sembolik ve stratejik bir noktada bulunan ilçemizin, Türkiye'ye açılan bir **"ilk izlenim alanı"** olduğu unutulmamalıdır. Bu alanın fiziksel ve işlevsel dönüşümü, yalnızca Kemalpaşa'ya değil tüm bölgeye değer kazandıracaktır.

Sonuç olarak, Artvin Kemalpaşa gibi kıyıda kalmış ama köklü kültürlerle ev sahipliği yapan yerleşimlerin, sadece turizm açısından değil, kültürel çeşitliliğin korunması, toplumsal kapsayıcılığın artırılması ve sürdürülebilir kalkınma açısından da değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun için; doğaya saygılı, kültüre duyarlı, yerel halkı merkeze alan yaklaşımlarla, birlikte üretmenin ve birlikte görünür olmanın yollarını çözümlenmelidir.

HOPA VE KEMALPAŞA'DA TURİZMİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Doç. Dr. İsmail ÇALIK-Gümüşhane Üniversitesi, Turizm Fakültesi

1. Giriş ve Bölgesel Benzerlikler

Hopa, Kemalpaşa ve Gümüşhane gibi şehirler coğrafi olarak geçiş bölgelerinde yer almakta ve bu durum kültürel çeşitlilik açısından önemli fırsatlar sunarken, aynı zamanda göç, altyapı eksiklikleri ve ekonomik kırılganlık gibi ortak zorlukları da beraberinde getirmektedir.

2. Göç ve İstihdam Sorunu

Bölge genelinde genç nüfusun büyükşehir merkezlerine göç etmesinin temel nedeni yeterli istihdam olanaklarının yaratılamamasıdır. Turizm, bu durumu dengeleyecek potansiyel sektörlerden biridir; ancak destekleyici sektörlerin (tarım, inşaat, ulaştırma vb.) gelişmemiş olması turizmin tek başına kalkınmayı sağlayamamasına neden olmaktadır.

3. Turizmde Yapısal ve İnsan Kaynağı Eksiklikleri

Turizm sektörü altyapı, insan kaynağı, müşteri memnuniyeti ve yerel katılım gibi çok sayıda bileşeni içinde barındıran karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu nedenle turizmin geliştirilmesinde yalnızca üst düzey yöneticilerin değil, halkın da bilinçlendirilmesi ve sürece dâhil edilmesi önemlidir. Eğitim, bu sürecin temel dayanağıdır.

4. Mevcut Durum Tespiti (2024 Verileri)

- Hopa:** 82.000 konaklama (75.000 yerli, 7.500 yabancı)
- Kemalpaşa:** 8.500 konaklama (683 yabancı ziyaretçi)
- Ortalama Kalış Süresi:** 1,55 gün

Bu veriler, özellikle sınır bölgesinde yer almasına rağmen yabancı turist sayısının oldukça düşük olduğunu göstermektedir.

5. Öneriler ve Geliştirme Alanları

5.1. Etkinlik ve Tematik Festivaller

Konaklama süresinin artırılması için kültürel etkinlikler, ekoturizm faaliyetleri ve tematik festivaller (örneğin yamaç paraşütü festivali) teşvik edilmelidir.

5.2. Seyahat Rotalarının Genişletilmesi

Bölgede seyahat acentelerinin tur güzergâhlarına Hopa ve Kemalpaşa'yı dâhil etmeleri için cazibe merkezleri oluşturulmalı, bu alanlara ziyaretçiyi çekecek altyapı yatırımları yapılmalıdır.

5.3. Konaklama ve Doluluk Oranları

- Hopa:** 21 tesis, 2.469 yatak kapasitesi
- Kemalpaşa:** 5 tesis, 420 yatak kapasitesi
- Doluluk oranları %33 seviyesindedir. Bu oran, mevsimsel turizme bağımlılığı göstermektedir. 12 ay turizm hedefi benimsenmelidir.

5.4. Doğal ve Kültürel Kaynakların Korunarak Kullanılması

Bölgedeki tabiat parkları ve koruma alanları altyapı açısından güçlendirilmelidir. Doğayla uyumlu yapılaşma, bu alanların cazibesini artıracaktır.

5.5. El Sanatları ve Kültürel Mirasın Yaşatılması

Teknolojik değişimle kaybolmaya yüz tutan el sanatlarının halk eğitimi merkezleri aracılığıyla desteklenmesi, usta-çırak ilişkisinin yeniden kurulması gerekmektedir.

5.6. Markalaşma ve Tanıtım

Bölgeye özgü ürünler ve kültürel motiflerle desteklenen temalar üzerinden tanıtım stratejileri oluşturulmalıdır. “**Denizin kıyısında, doğanın kalbinde, kültürün izinde**” sloganı bu çerçevede değerlendirilebilir.

5.7. Eğitim ve İnsan Kaynağı

Hopa’da turizm eğitimi veren bir yükseköğretim programı bulunmamaktadır. Arz-talep dengesi ve sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim yatırımları yapılmalıdır.

5.8. Kurumsal İş Birliği ve Paydaş Katılımı

Kalkınma ajansları ve yerel yönetimlerin iş birliği ile hazırlanan projeler, akademik danışmanlık desteği ile daha etkin hale getirilebilir. Turizm, ancak çok Paydaşlı bir sistemle başarıya ulaşabilir.

5.9. Turizm Master Planı

İlçelere özgü **Turizm Master Planları** hazırlanmalı; kurumlara özgü görevler bu planlar doğrultusunda belirlenmeli ve izlenmelidir.

5.10. Sürdürülebilirlik ve Gösterge Takibi

Sürdürülebilir turizm göstergeleri (çevresel, ekonomik, sosyo-kültürel) belirlenmeli ve düzenli olarak izlenmelidir.

- **Çevresel göstergeler:** İçme suyu kalitesi, hava kalitesi, atık yönetimi
- **Ekonomik göstergeler:** Doluluk oranları, mevsimsellik, istihdam
- **Sosyo-kültürel göstergeler:** Suç oranları, yerel değerlerin korunması, ziyaretçi etkisi

6. Sonuç ve Değerlendirme

Turizm, bölge için stratejik bir kalkınma aracıdır; ancak yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda kültürel ve çevresel sürdürülebilirliği de önceleyen bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Planlama, katılım, markalaşma ve yerel sahiplenme temel ilkelerdir. Bilimsel veriye dayalı, tabandan tavana örgütlenmiş bir turizm yönetim modeli ile Hopa ve Kemalpaşa turizmde örnek bir destinasyon haline gelebilir.

HOPA VE KEMALPAŞA'DA YEREL TURİZM DENEYİMİ

Şenol TABAN- Yerel Turizmci

Panel oturumunda turizm planlamasının uygulama boyutlarına ve kamu yönetiminin alandaki eksikliklerine değinilmiştir. Önceki panelistlerin teorik ve akademik katkılarının ardından, kendisi daha çok saha gözlemleri ve pratik çözüm önerileri üzerinden değerlendirmelerde bulunmuştur.

Kamu Yönetimine Yönelik Eleştiriler:

- Kurumsal Uyum Eksikliği:** Kamu kurumları arasında koordinasyon eksikliği olduğu, örneğin bir bakanlığın verdiği yapı izninin diğer bir bakanlık tarafından iptal edilebildiği, bu durumun sahada belirsizlik yarattığı vurgulanmıştır.
- Yanlış Yatırımlar:** Turistlerin tercih etmeyeceği projelere kamu kaynaklarının tahsis edildiği, örneğin doğal alanlara araç yolları ve tesisler yapılmasının doğaya zarar verdiği ifade edilmiştir.
- Uygun Olmayan Turizm Projeleri:** Doğası gereği deniz-güneş-kum turizmine uygun olmayan bölgelere bu konseptte uygun projeler sunulmasının kaynak israfına neden olduğu dile getirilmiştir.
- Orantısız Denetim Uygulamaları:** Küçük ölçekli konaklama tesislerine yönelik mevzuat uygulamalarının gerçekçi olmadığı, örneğin dağ başındaki pansiyonlara büyük otel standartlarının dayatılmasının işletmecileri zor durumda bıraktığı ifade edilmiştir.
- Süreklilik Sorunu:** Kısa süreli görev yapan kamu yöneticilerinin turizm politikalarını kalıcı şekilde uygulayamadıkları, bazı yöneticilerin de doğa koruma alanlarında yapılaşmayı teşvik ettiği belirtilmiştir.
- Kamu Tarafından Yarattığı Tahribat:** Artvin genelinde doğaya, tarihi değerlere ve toplumsal uyuma zarar veren uygulamaların bizzat kamu eliyle gerçekleştirildiği örneklerle aktarılmıştır.
- Ulaşım Sorunları:** İlçeler arası ulaşımın yetersizliği turizm hareketliliğini olumsuz etkilediği, bu konuda yerel kamu idarelerinin sorumluluk almadığı vurgulanmıştır.
- Desteklenmeyen Yerel Girişimler:** Defalarca sunulan düşük maliyetli gezi rotası projelerinin desteklenmediği, buna karşılık doğaya zarar veren altyapı yatırımlarının yapıldığı ifade edilmiştir.
- Çöp Yönetimi Problemleri:** Köylere yerleştirilen çöp konteynerlerinin zamanında boşaltılmaması nedeniyle çevre kirliliğinin arttığı belirtilmiştir.

Turizme Yönelik Pratik ve Uygulanabilir Öneriler:

- Yerel Yapıların Aktifleştirilmesi:** Belediyeler veya ticaret odaları bünyesinde “**turizm komisyonu**”, “**turizm inisiyatifi**” veya benzeri birimler oluşturulmalı; bu yapılar karar süreçlerinde dış paydaşlarla iş birliği içinde olmalıdır.
- Yaya Alanları ve Tematik Sokaklar:** Şehir merkezinde araç trafiğine kapatılacak bir cadde/sokak, tematik turizm alanı olarak düzenlenmeli ve gastronomi, sanat, hediyelik eşya gibi yerel unsurlar barındırmalıdır.
- Ulaşılabilir Doğa Rotaları:** Tüm turistik destinasyonlara kısa sürede ulaşmak mümkün olmadığından, konaklamasız günübirlik turizm alanları da planlanmalı, turistin özgür zaman geçirerek kente ekonomik katkı sunması sağlanmalıdır.
- Düşük Maliyetli Doğa Yatırımları:** Anıt ağaçlar, yürüyüş yolları, hikayesi olan doğal ve tarihi alanlar küçük yatırımlarla erişime açılmalıdır.
- Ev Pansiyonculuğu ve Restorasyon:** Şehir içinde ve kırsalda ev pansiyonculuğu teşvik edilmeli; tarihi veya kimliği olan yapılar restore edilerek turizme kazandırılmalıdır.
- Gönüllü Ev Sahipliği:** Köylerde ev pansiyonculuğu yapacak kişilerin gönüllülük esasıyla bu işe yönelmesi, misafir ağırlamaktan keyif alması sağlanmalıdır.
- Şeffaf Ulaşım Rehberliği:** Ulaşım hizmetleri net biçimde fiyatlandırılmalı, turistlerin aşırı fiyatlarla karşılaşması engellenmelidir.
- Eğitim ve Bilinçlendirme:** Turizmle yeni tanışan ailelere yönelik, hijyen, misafirperverlik, hizmet kalitesi gibi konularda bilgilendirme yapılmalıdır.
- Misafir Odaklı Hizmet Anlayışı:** Turistin müşteri değil, misafir gibi karşılandığı; taklitten uzak, samimi ve temiz hizmetin esas alınması gerektiği vurgulanmıştır.
- Pilot Deneyimler:** Turizme adım atmak isteyen aileler, karşılıklı deneyim kazanımı için ilk etapta desteklenmeli, bu deneyimlerin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Çalışma Grubu 1

İNSAN KAYNAKLARI VE EĞİTİM

Kolaylaştırıcı: Doç. Dr. Ekrem AYDIN

Raportör: Dr. Bulut DOĞAN

Yer: Hopa TSO 3. Kat Basın Odası

Katılımcılar:

1. Ramazan AKSU- İş ve Meslek Danışmanı/ Artvin İŞKUR
2. Fahri ALTUN- Artvin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
3. Burcu USTABAŞ- Müdür/ Ustabas Otel- Fomo Turizm
4. Ertan Cem GÜL-Siyaset ve Kamu Yönetimi Bilim Uzmanı, İK Müdürü/ Hopa TSO

1. Giriş

Turizm, emek yoğun yapısı nedeniyle insan faktörünün en yoğun hissedildiği sektörlerden biridir (Baum, 2007). Nitekim turizm işletmelerinde iş görenlerin çoğu konuklarla doğrudan ilişki içerisinde. Dolayısıyla, konuk memnuniyeti işletmelerin sunduğu fiziksel unsurlar kadar iş görenlerin niteliğine de bağlıdır (Kusluvan, 2003). Hizmet kalitesi, çalışanların sahip olduğu bilgi, iletişim becerisi ve misafir memnuniyetine yönelik tutumlarıyla yakından ilişkilidir (Parasuraman et al., 1988). Eğitimli, müşteri odaklı ve motive çalışanlar hizmet kalitesini artırmanın yanında müşteri bağlılığını ve işletme kârlılığını da güçlendirir (Pizam ve Ellis, 1999).

Diğer taraftan sektörün mevsimsellik özelliği, düşük ücret politikaları ve çalışma saatlerindeki düzensizlik gibi yapısal sorunlar nitelikli iş gücünün turizme olan ilgisi azalmaktadır. Bu durum sektörde istihdam edilecek kalitede nitelikli personel bulmayı zorlaştırmaktadır (Baum, 2007). Bunun sonucu olarak hizmet kalitesi azalmakta ve konuk şikâyetleri artmaktadır. Bu sorun işletme performansını ve destinasyonun rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir (Güzeller & Yılmaz, 2015). Bu bağlamda, mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi, sektöre özel yeterliliklerin kazandırılması ve uygulamalı öğrenme modellerinin yaygınlaştırılması hayati bir önem taşımaktadır (García-Almeida & Hormiga, 2017). Eğitim kurumları ile özel sektör arasında kurulacak iş birlikleri, bireylerin sektöre entegrasyonu yanında hizmet kalitesinin bölgesel ölçekte iyileştirilmesine de katkı sağlayacaktır (UNWTO, 2013).

Bu çerçevede, Artvin iline bağlı Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde yer alan turizm işletmeleri için de nitelikli insan kaynağı önemli bir sorun olarak durmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada bu ilçeler özelinde nitelikli iş gören sorunu, bu sorunun nedenleri ortaya konulmakta ve çözüm önerileri geliştirilmektedir.

Sorunun Tanımı

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde turizm sektörünün gelişim potansiyeline karşın, bu potansiyeli destekleyecek nitelikli insan kaynağının temininde ciddi güçlükler yaşanmaktadır. Özellikle konaklama ve hizmet alanlarında faaliyet gösteren işletmeler, sektörel bilgi ve becerilere sahip, eğitimli personel bulmakta zorlanmaktadır. Bölgedeki mesleki eğitim kurumları tarafından yetiştirilen bireylerin önemli bir kısmının, mezuniyet sonrası sektörde istihdam edilmeyi tercih etmemeleri ya da daha gelişmiş turizm destinasyonlarında çalışma eğiliminde olmaları, yerel düzeyde insan kaynağı sorununu derinleştirmektedir.

1.1. Sorunun çözümünde yer alabilecek aktörler

- Eğitim Kurumları (Meslek Yüksekokulları, Turizm Liseleri, Halk Eğitim Merkezleri)
- Turizm İşletmeleri (Oteller, Pansiyonlar, Restoranlar, Acenteler)
- Yerel Yönetimler (Belediyeler, İl Özel İdareleri)
- İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (İKTİM)
- Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve Meslek Odaları
- Kalkınma Ajansları ve İŞKUR

2. Sorunların tespiti

Hopa ve Kemalpaşa'daki turizm sektörünün gelişiminin önündeki en önemli engellerden biri, nitelikli personel temininde yaşanan ciddi güçlüklerdir. Turizm eğitimi almış, mesleki bilgi ve beceriye sahip personelin bölgeye olan ilgisi oldukça düşüktür. Bu tür iş gücü, genellikle daha gelişmiş ve gelir düzeyi yüksek destinasyonları tercih etmekte; dolayısıyla bölgedeki turizm işletmeleri rekabet açısından dezavantajlı duruma düşmektedir. Üstelik, turizm eğitimi almış bireylerin bile lojistik ve çay tarımı gibi sektörlerle yönelmesi, turizm için büyük bir kayıp teşkil etmektedir. Bu sorunu aşmak için yerel yönetim, üniversiteler ve özel sektör iş birliğiyle uygulamalı mesleki eğitim programları başlatılmalı, kariyer gelişim olanakları sunulmalı ve lojman gibi yan haklarla bölge cazip hale getirilmelidir.

Ancak yalnızca nitelikli değil, genel iş gücü temini de bölge açısından bir başka önemli sorundur. Turizm sektöründe çalışacak temel iş gücünün dahi bulunması giderek zorlaşmaktadır. Asgari ücretin düşük olması ve iş yükünün fazla görülmesi nedeniyle potansiyel çalışanlar turizm alanına yönelmemektedir. Bu durum hem hizmet kalitesini düşürmekte hem de işletmelerin operasyonel sürekliliğini tehdit

etmektedir. Bu doğrultuda, yerel halkın sektöre entegrasyonu için kısa süreli meslek kursları açılmalı, eğitim sonrası işe alım garantisi sunulmalı ve çalışma koşulları iyileştirilmelidir.

Çalışma koşulları, turizm sektöründe personel bağlılığını doğrudan etkileyen bir diğer faktördür. Uzun çalışma saatleri, düşük ücretler, barınma ve yemek olanaklarının yetersizliği; çalışan memnuniyetini azaltmakta ve sektörde kalıcılığı zorlaştırmaktadır. Üstelik sigortasız ve sözleşmesiz çalışma gibi kayıt dışı uygulamaların yaygın olması, sektöre duyulan güveni azaltmaktadır. Bu bağlamda, yasal denetim mekanizmaları sıkılaştırılmalı, çalışan hakları korunmalı ve sosyal olanaklar artırılmalıdır.

Sektördeki bir diğer önemli sorun ise işe bağlılık düzeyinin düşük olması ve meslek kültürünün yeterince gelişmemesidir. Turizm alanında çalışan bireylerin büyük bölümü işi geçici bir geçim kaynağı olarak görmekte, bu da hizmet kalitesinin düşmesine ve personel devir oranının artmasına neden olmaktadır. Bu durumu tersine çevirmek için motivasyon artırıcı iç ödül sistemleri, meslek içi eğitimler ve kariyer planlama uygulamaları geliştirilmeli; personelin sektöre uzun vadeli bağ kurması teşvik edilmelidir.

Turizm sektörünün bölgede karşı karşıya olduğu toplumsal algı sorunu da sektöre yeni iş gücünün kazandırılmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle geçmişte bazı otellerin edindiği olumsuz imaj, turizm işletmelerinin güvenilirliğini zedelemiş ve sektöre karşı mesafeli bir tutum gelişmesine neden olmuştur. Toplumda ve özellikle genç nüfusta turizm mesleklerine yönelik farkındalık düzeyi oldukça düşüktür. Bu algıyı değiştirmek için yerel medyada olumlu örnekler öne çıkarılmalı, sektörün sosyal katkısı vurgulanmalı ve gençlere yönelik tanıtım faaliyetleri artırılmalıdır.

Bölgedeki bir diğer temel sorun, eğitim altyapısının yetersiz olması ve sektörle ilgili bilgilendirici faaliyetlerin eksikliğidir. Turizm sektörüne yönelik mesleki eğitim veren bir okulun bulunmaması, gençlerin bu alana yönelmesini engellemekte ve nitelikli iş gücünün yetişmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle bölgede bir turizm meslek lisesi açılması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca ortaöğretim düzeyinde turizme dair bilgilendirme seminerleri düzenlenmeli ve işbirliği protokolleriyle üniversiteler ve işletmeler arasında uygulamalı eğitim ortamları sağlanmalıdır.

Son olarak, turizm sektöründe personel devir oranının yüksek olması da bölgedeki işletmeleri olumsuz etkileyen temel sorunlardan biridir. Sık sık değişen personel yapısı, hem hizmet kalitesini düşürmekte hem de kurumsal hafızanın oluşmasını engellemektedir. Eğitim yatırımlarının geri dönüşü sağlanamamakta ve iş gücü planlaması zorlaşmaktadır. Bu bağlamda, yıl boyu istihdam sağlayacak iş modelleri geliştirilmeli, çalışan sadakati ödüllendirilmeli ve kariyer gelişim planları uygulanmalıdır.

Tüm bu sorunların çözümüne yönelik adımlar planlanırken, uygulanacak politikaların sürdürülebilir ve yerel gerçekliklerle uyumlu olması gerekmektedir. Aksi takdirde, yapılan yatırımlar istenilen sonuçları doğurmayabilir ve bölgedeki turizm potansiyeli uzun vadede değerlendirilemeyebilir.

2.1. Çözüm Önerileri

Hopa ve Kemalpaşa'daki turizm sektörünün yaşadığı nitelikli personel bulma, iş gücü temini ve çalışma koşulları gibi temel sorunların aşılması için kapsamlı ve çok Paydaşlı bir yaklaşım gerekmektedir. İlk olarak, otel ve turizm işletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi birimlerinin kurulması büyük önem taşımaktadır. Bu birimler, çalışanların özlük haklarının takibi, performans değerlendirmesi ve kariyer planlaması gibi süreçlerin profesyonel şekilde yönetilmesini sağlayarak personel bağlılığını artırabilir. İnsan kaynakları alanında çalışan işverenlerin ve yöneticilerin de bu konuda bilinçlendirilmesi için üniversiteler ve uzmanlar desteğinde eğitim programları düzenlenmelidir.

Sektördeki iş gücü sorununun çözümünde paydaşlar arası işbirlikleri kritik bir rol oynamaktadır. Meslek yüksekokulları (MYO) ve halk eğitim merkezleriyle kurulacak iş birlikleri sayesinde, uygulamalı eğitim ve staj olanakları bölgedeki işletmelerde zorunlu hale getirilerek gençlerin sektöre erken dönemde tanışması sağlanabilir. Üniversite senatoları tarafından alınacak kararlarla, stajların bölge işletmelerinde yapılması teşvik edilmelidir. İŞKUR ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) arasında yapılan protokoller doğrultusunda okullarda turizm eğitiminin verilmesi yaygınlaştırılmalı, ayrıca İŞKUR'un nitelikli iş gücü yetiştirme programlarının sektöre özel olarak geliştirilmesi desteklenmelidir.

Çalışma koşullarının iyileştirilmesi de sektörde kalıcılığı artıracak önemli bir unsurdur. Çalışma saatlerinin düzenlenmesi, ücretlerin iyileştirilmesi, barınma ve yemek gibi sosyal olanakların artırılması personel motivasyonunu ve bağlılığını güçlendirecektir. Kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla işçi-işveren sözleşmelerinin yapılması teşvik edilmeli, sigorta ve diğer sosyal haklar eksiksiz sağlanmalıdır. Bu alanda işverenlerin ve çalışanların bilinçlendirilmesi için düzenli eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri yapılmalı, yasal denetimlerin etkinleştirilmesi için kaynak ve personel desteği sağlanmalıdır.

Turizm meslek kültürünün ve sektöre olan bağlılığın artırılması için kariyer günleri, meslek tanıtım etkinlikleri ve sosyal medya kampanyaları düzenlenmelidir. Yerel düzeyde otellerde sosyal etkinlikler, okul ziyaretleri ve turizm haftası kutlamaları gibi faaliyetler yoluyla sektörün imajı güçlendirilebilir. Özellikle gençler ve kadınlar için yönelik teşvik ve bilgilendirme programları geliştirilerek, bu grupların sektöre katılımı desteklenmelidir. Ayrıca, turizmin sadece bir iş değil aynı zamanda bir meslek ve yaşam biçimi olduğu konusunda toplumda farkındalık yaratmak gerekmektedir.

Eğitim altyapısının güçlendirilmesi için bölgede turizm meslek lisesi açılması öncelikli hedeflerden biri olmalıdır. Kamu ve özel eğitim kurumlarının iş birliği ile uygulamalı turizm eğitimi ve yerel istihdam programları oluşturulabilir. Eğitim müfredatları sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenmeli ve bölgenin turizm vizyonuna uygun olarak yapılandırılmalıdır. Protokollerle turizm sertifika programları düzenlenerek hem nitelikli iş gücü yetiştirilmeli hem de çalışanların mesleki gelişimleri desteklenmelidir. Ayrıca, yerel kültürel değerlere saygılı ve bölgenin özelliklerini yansıtan eğitim içeriklerinin geliştirilmesi, sektöre aidiyet duygusunu artıracaktır.

Turizm sektöründe koordinasyonu sağlamak amacıyla bölgesel turizm derneklerinin kurulması teşvik edilmelidir. Bu dernekler, paydaşlar arası iletişim ve iş birliği süreçlerini kolaylaştıracak, ortak eğitim ve geliştirme programlarının uygulanmasına öncülük edecektir. Ayrıca, Artvin’de kurulan sürekli eğitim merkezleri ve halk eğitim modülleri gibi yapılar güçlendirilerek, bu kurumların etkinliği artırılmalıdır. Sivil toplum kuruluşlarının da sürece dahil edilmesi, toplumun farklı kesimlerine ulaşmak ve sektörün algısını olumlu yönde değiştirmek açısından büyük önem taşımaktadır.

Son olarak, işverenlerin ve çalışanların iş süreçlerinde gösterdiği özverinin artırılması ve bürokratik engellerin azaltılması gerekmektedir. 18-35 yaş arası kadın istihdamına yönelik teşviklerin tanıtılması, işverenlerin bu konuda bilgilendirilmesi, sektöre yeni ve motive iş gücü kazandıracaktır. Tüm bu çabaların etkin yürütülmesi için İnsan Kaynakları birimlerinin kurulması, işverenlerin eğitimlere katılması ve tüm paydaşların ortak hareket etmesi kritik bir öneme sahiptir.

2.2. Riskler

Turizm sektöründe insan kaynağı geliştirme ve nitelikli istihdamı artırmaya yönelik çözüm önerilerinin uygulanması sırasında birtakım yapısal, sosyal ve yönetsel risklerle karşılaşılması olasıdır. Bu risklerin önceden tespit edilmesi, alınacak önlemlerin etkinliğini artıracak ve sürecin başarıyla yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

Yerel halkın turizmi mevsimsel ve düşük gelirli bir sektör olarak algılaması, sektöre yönelik ilginin azalmasına neden olabilir. Bu durum, özellikle genç nüfusun turizmde uzun vadeli kariyer planlaması yapmasını zorlaştırmakta, eğitilmiş bireylerin sektöre yönelimini sınırlandırmaktadır. Aynı şekilde, bölge halkının geleneksel ve sabit gelir kaynaklarına yönelimi, turizmi ciddi bir istihdam alanı olarak görmesini engellemektedir.

Bölgedeki eğitim kurumlarının yetersizliği ve mevcut müfredatların sektörel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olmaması, mezun bireylerin gerekli bilgi ve becerilerle donatılmasını engelleyebilir. Bu da hem işverenlerin nitelikli personel bulmasını zorlaştırmakta hem de yerel istihdam oranını olumsuz etkilemektedir. Eğitimin kalitesi kadar uygulama olanaklarının sınırlılığı da önemli bir sorundur.

Uygulamalı eğitimler ve staj imkânları, işletmelerin bu süreçte katılımına bağlıdır. Ancak birçok işletmenin bu tür süreçlerde yeterince aktif rol almaması, eğitimlerin etkililiğini azaltma riski taşımaktadır.

Turizm eğitimi almış bireylerin büyükşehirlerdeki daha cazip kariyer fırsatlarına yönelme eğilimi de yerel istihdam açısından önemli bir risktir. Sosyal donatılar, barınma imkânları, yaşam kalitesi gibi unsurların yetersizliği, nitelikli iş gücünün bölgede kalıcı olarak çalışmasını zorlaştırmaktadır. Bu da özellikle kırsal ve gelişmekte olan destinasyonlarda insan kaynağı sürekliliği açısından tehdit oluşturmaktadır.

Turizmi geçici bir iş alanı olarak gören bireylerin sektörde uzun vadeli kariyer yapma motivasyonunun düşük olması, sunulan eğitim ve gelişim programlarına katılımın da sınırlı kalmasına yol açabilir. Bu algının kırılması ve turizmin bir meslek olarak tanıtılması büyük önem arz etmektedir. Ancak mevcut durumda kariyer algısının yeterince güçlü olmaması, sürecin başarısını riske atabilecek unsurlar arasında yer almaktadır.

Bunların yanı sıra, sektörün küresel dönüşümünü takip etmeyen, inovatif gelişmelere kapalı eğitim içerikleri ve uygulamalar, sektörle eğitim arasında kopukluk oluşturabilir. Yapay zekâ, dijitalleşme, sürdürülebilirlik gibi çağın gerekliliklerine uygun programlar sunulmadığı sürece, bölgedeki iş gücü sektörel rekabette geri planda kalabilir.

Çözüm önerilerinin uygulanmasında tüm paydaşların sürece dâhil edilmesi önemlidir. Ancak işbirliği kültürünün zayıf olması, koordinasyon eksiklikleri ve kurumsal gönülsüzlük, önerilen uygulamaların hayata geçirilmesini sektöre uğratabilir. Özellikle küçük işletmelerin bürokratik süreçlerden kaçınma eğilimi ve insan kaynakları yatırımlarına yeterince kaynak ayırmamaları, süreci zora sokabilecek faktörler arasında yer almaktadır.

Kadın istihdamını artırmaya yönelik teşviklerin yeterince tanıtılmaması ya da bu gruplar için destekleyici ortamların sunulamaması, kadınların turizm sektörüne katılımını sınırlandırabilir. Bu durum, potansiyel iş gücünün değerlendirilememesine neden olacaktır.

Tüm bu riskler dikkate alındığında, geliştirilecek stratejilerin esnek, güncellenebilir ve paydaş temelli olması büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, izleme-değerlendirme mekanizmalarının kurulması, sektörel ihtiyaçlara göre revizyon yapılabilmesi ve farkındalık artırıcı faaliyetlerle sürecin desteklenmesi önerilmektedir.

3. Değerlendirme ve Öneriler

Çalıştay, Hopa ve Kemalpaşa turizm sektöründe yaşanan insan kaynağı temini, eğitim altyapısı, çalışma koşulları ve sektörel algı gibi temel sorunların derinlemesine tartışıldığı önemli bir platform olmuştur. Katılımcılar, bölgenin mevcut durumunu kapsamlı biçimde analiz ederek, sorunların kökenlerine inmiş ve çözüm yolları üzerine yapıcı önerilerde bulunmuştur. Bu süreçte ortaya çıkan görüşler, turizm sektöründe sürdürülebilir kalkınma için çok Paydaşlı ve entegre yaklaşımların zorunlu olduğunu göstermiştir.

Çalıştayda özellikle, turizm sektörünün ihtiyaçlarına uygun eğitim modellerinin geliştirilmesi, sektördeki iş gücü kalitesinin artırılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik ortak hareket etmenin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Katılımcılar, yerel yönetimler, eğitim kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının koordineli çalışmasının sektördeki olumlu değişim için kritik olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, bölgedeki gençlerin ve kadınların sektöre katılımının artırılması için bilinçlendirme ve teşvik faaliyetlerinin güçlendirilmesi ihtiyacı vurgulanmıştır.

Sürdürülebilir sonuçlar elde edebilmek için önerilen çözüm ve stratejilerin esnek olması, düzenli izleme ve değerlendirme mekanizmalarıyla desteklenmesi önem taşımaktadır. Paydaşlar arasında iletişim kanallarının açık tutulması ve ortak hedefler doğrultusunda iş birliği kültürünün geliştirilmesi, başarı şansını artıracaktır.

Bu kapsamda, çalıştayda öne çıkan öneriler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Turizm sektöründe İnsan Kaynakları Yönetimi birimlerinin kurulması ve mevcut personelin profesyonel yönetim teknikleriyle desteklenmesi,
- Meslek yüksekokulları, halk eğitim merkezleri ve üniversitelerle iş birliği yapılarak uygulamalı eğitim ve staj programlarının yaygınlaştırılması,
- Çalışma koşullarının iyileştirilmesi; ücretlerin artırılması, çalışma saatlerinin düzenlenmesi, barınma ve sosyal olanakların geliştirilmesi,
- Kayıt dışı istihdamın önlenmesi için yasal denetimlerin güçlendirilmesi ve işveren ile çalışanların bilinçlendirilmesi,
- Turizm meslek kültürünün geliştirilmesi amacıyla kariyer günleri, tanıtım etkinlikleri ve farkındalık kampanyalarının düzenlenmesi,
- Bölgedeki eğitim altyapısının güçlendirilmesi için turizm meslek liselerinin açılması ve eğitim müfredatlarının güncellenmesi,
- Bölgesel turizm derneklerinin kurulması ve paydaşlar arası koordinasyonun artırılması,
- Kadın ve genç istihdamını artırmaya yönelik teşvik ve destek programlarının uygulanması,
- Sürekli izleme, değerlendirme ve güncelleme mekanizmalarının kurulmasıyla önerilerin etkinliğinin artırılması.

Çalıştay çıktıları, bölgedeki turizm sektörünün sürdürülebilir gelişimi için yol haritası niteliğinde olup, önerilerin sistematik ve kararlılıkla hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte, tüm paydaşların ortak sorumluluk bilinciyle hareket etmesi, bölgenin turizm potansiyelini etkin biçimde kullanmasına olanak sağlayacaktır.

4. Sonuç

Bu oturum, Hopa ve Kemalpaşa turizm sektöründe yaşanan insan kaynakları problemlerinin detaylı bir şekilde tartışılması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi açısından önemli bir platform sağlamıştır. İnsan kaynakları sorunlarının sektörel performans ve sürdürülebilir kalkınma üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, bu tür odaklı oturumlarda bir araya gelerek sorunları paylaşmak ve ortak çözüm yolları aramak büyük önem taşımaktadır. Oturum, yerel paydaşların bilgi, deneyim ve beklentilerini doğrudan ifade etmelerine olanak sağlayarak, bölgedeki turizm sektörünün gelişimi için ihtiyaç duyulan politika ve uygulamalara ışık tutmuştur.

Bu oturumda, katılımcılar aracılığıyla bölgedeki insan kaynakları sorunlarına yönelik farkındalığın artırılması ve çok Paydaşlı iş birliği çerçevesinde çözüm üretme kapasitesinin güçlendirilmesi sağlanmıştır. Bu açıdan, oturumun özellikle yerel yönetimler, eğitim kurumları, sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iletişim ve koordinasyonun geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, önerilen stratejilerin hayata geçirilmesi, bölgedeki turizm sektöründe nitelikli iş gücü temini ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine önemli katkılar sunacaktır.

Ancak oturum sürecinde bazı sınırlamalar ve zorluklarla da karşılaşmıştır. Özellikle katılımcı sayısının sınırlı olması, sektörün tüm paydaşlarını temsil etme açısından bir eksiklik yaratmış ve önerilerin genellenebilirliğini kısıtlamıştır. Gelecek oturumlara yönelik öneriler arasında, daha kapsamlı ve etkin bir davet süreci uygulanması, farklı paydaş gruplarının (özellikle gençler, kadınlar ve kayıt dışı çalışanlar gibi grupların) sürece dâhil edilmesi yer almaktadır. Ayrıca, çevrim içi katılım imkânlarının artırılması, coğrafi ve zaman kısıtlamalarını aşarak katılımın genişlemesini sağlayabilir. Oturumlarda elde edilen bulguların sistematik olarak takip edilmesi ve sonuçların düzenli olarak raporlanması, önerilerin uygulanabilirliği ve sürdürülebilirliği açısından fayda sağlayacaktır. Son olarak, oturumların sadece sorun tespiti değil, somut eylem planları oluşturma ve uygulama aşamalarını da kapsayacak şekilde tasarlanması, bölgesel turizm sektörünün gelişimine daha doğrudan katkı sunacaktır.

Özetle, bu oturum insan kaynakları alanında yaşanan sorunlara yönelik farkındalığı artırmak ve çözüm önerileri geliştirmek açısından değerli bir adım olmuş, ancak daha kapsayıcı ve sürdürülebilir sonuçlar için gelecekte daha kapsamlı ve katılımcı odaklı yaklaşımların benimsenmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Baum, T. (2007). Human resources in tourism: Still waiting for change. *Tourism Management*, 28(6), 1383–1399.
- García-Almeida, D. J., & Hormiga, E. (2017). The role of human capital and innovation in tourism companies. *International Journal of Hospitality Management*, 61, 66–75.
- Güzeller, C., & Yılmaz, V. (2015). Turizm sektöründe hizmet kalitesinin çalışan memnuniyeti üzerindeki etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26(1), 64–76.
- UNWTO, (2013). Measuring employment in the tourism industries – Guide with best practices. UNWTO Publishing.
- Kusluvan, S. (2003). Managing employee attitudes and behaviors in the tourism and hospitality industry. Nova Science Publishers.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multi-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12–40.
- Pizam, A., & Ellis, T. (1999). Customer satisfaction and its measurement in hospitality enterprises. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 11(7), 326–339.

Çalışma Grubu 2

GÜVENLİ KENTLER GÜVENLİ TURİZM

Kolaylaştırıcı: Öğr. Gör. Anıl AKAY

Raportör: Necati DİŞLİ

Yer: Hopa TSO 2. Kat Meclis Toplantı Salonu

Katılımcılar:

1. Fikret YILMAZ- Afet İşleri Müdürü/ Hopa Belediyesi
2. Murat ALBAY- Fen İşleri Müdürü/ Kemalpaşa Belediyesi
3. Dr. İbrahim Halil ÇELİK- Öğretim Üyesi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
4. Hatice YAZGAN- İş Güvenliği Uzmanı/ Hopar

1.GİRİŞ

Turizm, yalnızca ekonomik bir faaliyet değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve çevresel dinamikleri doğrudan etkileyen stratejik bir kalkınma alanıdır. Ancak bu sektörün sağlıklı bir şekilde işlemesi, başta güvenlik olmak üzere birçok temel unsurun istikrarlı biçimde sağlanmasına bağlıdır. Hopa ve Kemalpaşa Turizm Çalıştay kapsamında düzenlenen “**Güvenli Kentler, Güvenli Turizm**” başlıklı oturum, bu açıdan son derece kritik bir temayı odağına almış; kent yaşamındaki güvenlik eksikliklerinin turizm üzerindeki yansımalarını bütüncül biçimde ele almıştır.

Güvenlik, yalnızca bireylerin can ve mal güvenliği anlamında değerlendirilmemeli; aynı zamanda kent estetiğinden çevre sağlığına, ulaşım altyapısından sosyal huzura kadar çok boyutlu bir sistem olarak görülmelidir. Hopa ve Kemalpaşa özelinde yapılan değerlendirmeler, bu bütüncül güvenlik yaklaşımının bölgede hem günlük yaşam kalitesini hem de turizm potansiyelini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Çalıştay boyunca yapılan konuşmalarda, bu bölgelerde turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir hale gelebilmesi için güvenlik temelli sorunların çözümünde koordinasyon eksikliğinin temel bir engel olduğu defalarca dile getirilmiştir.

Oturumun dikkat çekici bulgularından biri, güvenlik alanındaki yetersizliklerin çoğu zaman zincirleme biçimde başka sorunlara yol açtığıdır. Örneğin yaya kaldırımlarının araçlarca işgal edilmesi, sadece bir trafik sorunu değil, aynı zamanda turistik bir destinasyonda yayaların güvenle hareket etmesini engelleyen bir risk faktörü olarak öne çıkmaktadır. Aynı şekilde, dolmuş duraklarının özel araçlarca işgal edilmesi, otobüsten inen bir turistin daha ilk dakikada güvensizlik hissiyle karşılaşmasına neden olabilmektedir.

Katılımcılar tarafından dile getirilen görüşlerde, güvenlik sorunlarının çözümünün yalnızca kolluk kuvvetleri ya da belediyelerle sınırlı olmadığı, bu konuda tüm kurumların eşgüdüm içinde çalışması gerektiği vurgulanmıştır. Güvenlik birimlerinden yerel yönetime, esnaftan sivil toplum kuruluşlarına kadar her aktörün sorumluluk alması gerekliliği öne çıkarılmıştır.

Çalıştayda, güvenliğin sağlanamamasının yalnızca turistik cazibeyi değil, kent halkının yaşam konforunu da doğrudan olumsuz etkilediği, bu nedenle güvenliğin salt “**turizm için**” değil, “**yaşanabilir bir kent için**” de ön koşul olduğu net bir biçimde ortaya konmuştur. Bu bağlamda oturum boyunca yapılan değerlendirmeler, Hopa ve Kemalpaşa’nın gelecekte sürdürülebilir, erişilebilir, huzurlu ve güvenli turizm destinasyonları haline gelmesi yönünde atılması gereken adımları netleştirmeyi hedeflemiştir.

Bu rapor, **Güvenli Kentler, Güvenli Turizm** başlığı altında yapılan tartışmaların çıktılarından derlenmiş olup, kentin turizm geleceğini doğrudan etkileyen güvenlik sorunlarının tanımlanması, öncelenmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesine yöneliktir. Aynı zamanda bu çalışma, sadece sorunları tespit etmekle kalmayıp, yerel düzeyde yapılabilecek müdahaleleri sınıflandırarak uygulanabilir politikalar geliştirilmesine katkı sunmayı amaçlamaktadır.

2.SORUNUN TANIMI

2.1. Trafik

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde kent içi trafik yapısı, yalnızca ulaşım fonksiyonlarıyla sınırlı bir mesele olmaktan çıkmış; **toplumsal yaşam kalitesini, kent estetiğini ve özellikle yaya güvenliğini doğrudan tehdit eden çok yönlü bir sorun alanına dönüşmüştür**. Güvenli Kentler, Güvenli Turizm başlıklı oturumda, trafik konusu yalnızca teknik altyapı açısından değil, aynı zamanda sosyokültürel alışkanlıklar, kurumsal işleyiş ve idari uygulama zaafları çerçevesinde bütünsel olarak değerlendirilmiştir.

2.1.1. Yaya Kullanım Kültürü Eksikliği ve Kaldırım İhlalleri

Kent içi ulaşımında en temel unsur olan yaya hareketliliği, Hopa ve Kemalpaşa özelinde ciddi biçimde sekteye uğramaktadır. **Kaldırımların yayalara değil, araçlara ve esnafa tahsis edilmiş birer özel alan gibi kullanılması, hem yerleşik halk hem de kente gelen ziyaretçiler açısından büyük bir güvenlik riski yaratmaktadır**. Özellikle şehir dışından gelen turistlerin otobüsten indikten sonra oteline ulaşabilmek için karşılaştığı ilk tablo, kaldırımların işgal edilmiş olmasıdır. Bu durum, şehrin turistik imajı açısından olumsuz bir izlenim bırakmakta, kentsel misafirperverliğe dair algıyı doğrudan zedelemektedir.

Kaldırım işgali, yalnızca fiziksel bir erişim problemi değil; aynı zamanda kamusal alanın keyfi kullanımı yoluyla kamu düzeninin ihlali anlamına da gelmektedir. Esnafların masa, sandalye veya ürün teşhiri ile kaldırımları kapatması, yaya yollarını işgal etmesi ve bu durumun olağanlaştırılmış olması, kent yaşamının kurlsızlıkla iç içe geçtiğini göstermektedir.

2.1.2. Kaldırımların Araçlar Tarafından İşgali ve Fiziksel Tehlikeler

Çalıştayda sıkça dile getirilen bir diğer sorun, kaldırımların araçlar tarafından sürekli olarak işgal edilmesi ve bu nedenle yayaların taşıt yoluna inmek zorunda kalmalarıdır. Bu durum, özellikle çocuklar, yaşlılar ve engelli bireyler açısından ciddi bir güvenlik riski oluşturmaktadır. **Araçların kaldırım üzerindeki kontrolsüz park alışkanlığı, kent içi ulaşımı sadece araç merkezli bir düzene mahkûm etmekte ve yaya güvenliğini ikincil hatta göz ardı edilen bir meseleye dönüştürmektedir.**

Bu tür uygulamaları önleme amacıyla kaldırımlara yerleştirilen beton bloklar ve mantarlar ise, çoğu zaman ters etki yaratmaktadır. Uyarı boyası ve reflektör unsurları bulunmayan bu yapılar, özellikle akşam saatlerinde görünürlüğünü kaybetmekte; vatandaşların bu engellere takılarak düşmesi ve yaralanması gibi vakalar yaygınlaşmaktadır. Söz konusu fiziksel müdahale, niyet olarak güvenliğı sağlamaya yönelik olsa da uygulamada yeni bir güvenlik zaafına yol açmaktadır.

2.1.3. Dolmuş Duraklarının İşgali ve Toplu Ulaşımında Düzensizlik

Kent içi ulaşımında önemli bir rol üstlenen dolmuş duraklarının da özel araçlar tarafından işgal edilmesi, çalıştayda dile getirilen önemli sorunlardan biridir. İlçe merkezindeki en kritik noktalarda – örneğin Kaymakamlık ve Belediye binası çevresindeki duraklarda – bu ihlalin sürekli bir hal almış olması, kent trafiğinde yaya ve yolcu sirkülasyonunu doğrudan aksatmaktadır. Toplu taşıma hizmetlerine erişimin kesintiye uğraması, hem günlük yaşamın rutinini hem de kente gelen turistlerin konforunu olumsuz etkilemektedir.

Bu duraklarda özel araçların park etmesine karşı herhangi bir denetimin olmaması, kamu düzeninin görmezden gelinmesi anlamına gelmektedir. Zabıta ve emniyet birimlerinin bu alanlarda etkili bir müdahalede bulunmaması, yurttaşlar nezdinde cezasızlık ve sampsızlık algısını pekiştirmektedir.

2.1.4. Trafik Denetimlerinin Süreklilik Arz Etmemesi

Trafik düzenine dair kamu denetimi ve idari gözetim süreçlerinin yalnızca dönemsel ve istisnai hâllerde etkinleştiiği, çalışma grubunda en çok eleştirilen konularından biri olmuştur. Üst düzey kamu görevlilerinin ziyareti, resmi bayramlar veya tören gibi sembolik günlerde trafik düzeninin sağlanması, fakat olağan zamanlarda bu düzenin tamamen sampsız bırakılması, kent sakinlerinde kurumsal ciddiyetin olmadığı yönünde bir kanaat oluşturmıştır. Denetimin eşit, sürekli ve adil biçimde yapılmaması, kent yönetimine dair aidiyet duygusunu da zayıflatmaktadır.

2.1.5. Kurumlar Arası Yetki Belirsizliğı ve Eşgüdümsüzlük

Kaldırım kullanımı, durak işgali, denetim boşlukları gibi somut sorunlara çözüm bulmakla yükümlü olan kurumlar arasında iş bölümü ve eşgüdüm eksikliği olduğu görülmektedir. Emniyet, belediye zabıtası ve diğer idari birimlerin sorumluluk sınırları konusunda net bir çerçeve oluşturulmaması, görev alanlarının birbirine havale edilmesine neden olmaktadır. Bu durum, sorunların uzun süre çözümsüz kalmasına, vatandaşla doğrudan geri dönüş sağlanamamasına ve hizmette hesap verebilirliğin zedelenmesine yol açmaktadır.

2.1.6. Otopark Yetersizliğı ve Plansız Yapılaşma

Hopa ve Kemalpaşa'da araç sayısının artmasıyla birlikte mevcut **otopark alanlarının yetersiz kalması** da kent içi trafik sorununun önemli nedenlerinden biridir. **Özellikle toplu konut bölgelerinde bina başına yeterli sayıda otopark tahsis edilmemiş olması, sokakların fiilen otopark alanlarına dönüşmesine yol açmaktadır.** Bu durum sadece araç sirkülasyonunu değil, acil durum müdahale ekiplerinin erişimini de engellemektedir. Ayrıca, kent içi trafik yükünü artıran bu yapılaşma biçimi, uzun vadede kent içi yaşanabilirliğı tehdit eden bir noktaya doğru ilerlemektedir.

2.2. Eğitim

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde güvenlik temelli sorunların temelinde yer alan en derin yapısal unsurlardan biri eğitim eksikliğidir. **Eğitim burada yalnızca formel (okul temelli) bir süreç olarak değil; bireyin toplumsal davranışlarını, kent yaşamına katılım biçimini ve kamusal alanla kurduğu ilişkiyi şekillendiren çok boyutlu bir toplumsal inşa aracı olarak değerlendirilmiştir.** Güvenli Kentler, Güvenli Turizm başlıklı çalıştay grubunda yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, eğitimdeki yetersizliklerin çeşitli alanlarda güvenlik açıkları doğurduğu açık bir şekilde ortaya konmuştur.

2.2.1. Eğitim Kavramına Dair Toplumsal Yanılgılar

Çalıştayda sıkça dile getirilen görüşlerden biri, toplumda **"eğitimli olmak"** ile **"okur-yazar olmak"** kavramlarının birbirine karıştırıldığı yönündedir. Özellikle Hopa özelinde, bireylerin okuma yazma bilmesinin, kent yaşamının gereklerine uygun davranış sergilemek anlamına gelmediği vurgulanmıştır. **Kent içinde kamusal alanın amacı dışında kullanımı, çevresel farkındalık eksikliği, trafik kurallarına uymama gibi eylemler, bireysel eğitim düzeyiyle doğrudan ilişkilendirilmiş; bu tür davranışların, toplumun genelinde kent yaşamına uyum sağlama konusunda ciddi bir eksiklik yaşandığını göstermektedir.**

Bu bağlamda, eğitimin yalnızca bireyin bilgiye erişimi değil, aynı zamanda toplumsal yaşamda sınırlarını bilme, başkasının hakkına saygı duyma ve birlikte yaşama kültürü geliştirme bağlamında ele alınması gerektiği düşüncesi öne çıkmıştır. Bu farkındalık eksikliği, kamusal güvenliğin sürdürülebilirliğini doğrudan tehdit eden temel bir zafiyet olarak değerlendirilmiştir.

2.2.2. Kent Yaşamında Davranış Eğitimlerinin Yokluğu

Hopa kent merkezinde gözlemlenen en yaygın sorunlardan biri, bireylerin kaldırımları, sokakları ve diğer ortak alanları kişisel mülk gibi kullanmalarıdır. Bu davranış biçiminin olağanlaşmış olması, eğitim sisteminde kamusal alan bilincinin yeterince içselleştirilmediğini göstermektedir. **Çalıştayda sıkça dile getirilen örneklerden biri, esnafın dükkân önünü kendisine ait bir alan olarak görmesi ve bu bölgeyi mal sergileme, masa-sandalye yerleştirme ya da oturma alanı olarak kullanmasıdır.**

Bu yaklaşım, yalnızca yayaların güvenliğini değil, kamusal alanın işlevselliğini de ortadan kaldırmakta; dahası turistlerin kent içinde güvenle dolaşmasına doğrudan engel oluşturmaktadır. Bu tür davranışların sıradanlaşması, eğitim eksikliğinin yalnızca bireysel değil, kültürel ve kuşaklar arası bir soruna dönüştüğünü göstermektedir.

2.2.3. Erken Yaş Eğitimlerinin Sürdürülemezliği

İlköğretim düzeyinde öğrencilere trafik kuralları, çevre bilinci ve sosyal sorumluluk konularında verilen temel eğitimlerin, ergenlik dönemi sonrasında sistematik biçimde sürdürülemediği, çalıştayda dile getirilen önemli bir eksikliktir. Katılımcılar, öğrencilerin 5. sınıfa kadar trafik lambalarına saygı gösterme, kaldırım kullanımı ve sosyal alan kuralları konusunda örnek davranışlar sergilediğini; ancak bu yaş sonrasında sokakta karşılaştıkları kültürel ortamın bu eğitimi etkisiz kıldığını ifade etmişlerdir.

Bu durum, eğitim sisteminin yalnızca sınıf ortamında değil, toplumsal zeminde de desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Zira çocuğun okulda öğrendiği değerlerin sokakta karşılık bulmaması, edinilen eğitimin davranışa dönüşmesini engellemekte, eğitim-toplum kopukluğunu kronikleştirmektedir.

2.2.4. Hizmet İçi Eğitimlerin Yetersizliği

Çalıştayda ifade edilen bir diğer temel sorun, yerel yönetim personeli, işletme sahipleri ve kent güvenliğiyle doğrudan ilişkili diğer meslek gruplarına yönelik hizmet içi eğitimlerin yeterince yaygınlaştırılamamış olmasıdır. Özellikle dolmuş şoförleri, özel güvenlik personeli, otel çalışanları, restoran personeli gibi doğrudan halkla temas kuran grupların, hem iletişim becerisi hem de kent protokolü konusunda eğitimsiz oluşu, zaman zaman çatışmalara, şikâyetlere ve turist memnuniyetsizliğine neden olmaktadır.

Bu durum yalnızca bireysel bir yetersizlik değil, aynı zamanda kamusal hizmetlerin niteliğini düşüren bir faktör olarak değerlendirilmiştir. Eğitim eksikliği, hizmet kalitesini düşürmenin yanı sıra, kamu güvenliğine dair hassasiyetin kaybına da yol açmaktadır.

2.2.5. Afet Bilinci ve Kriz Yönetimi Eğitimlerinin Yokluğu

Çalıştayda yer alan önemli gözlemlerden biri, afet bilincine yönelik eğitimin halk düzeyinde yaygınlaştırılamamış olmasıdır. Özellikle Hopa'nın sel, heyelan ve yangın gibi afet risklerine açık bir coğrafyada bulunmasına rağmen, ilkokul düzeyinde başlatılmış birkaç tatbikat dışında sistemli ve yaygın bir afet eğitimi sürecinin yürütülmediği belirtilmiştir.

Güvenli yaşam kültürünün oluşması, bireylerin kriz anlarında nasıl davranmaları gerektiğini bilmeleri ile mümkündür. Ancak çalıştayda ifade edilen örnekler, toplumun hâlâ pencere kenarlarından atlama, bilinçsiz kaçış, yardım çağrısı mekanizmasına erişememe gibi temel afet yönetimi bilgisinden yoksun olduğunu ortaya koymaktadır. Bu tablo, sadece afet anında değil, afet öncesi ve sonrası süreçlerin tümünde eğitimin eksik kaldığını göstermektedir.

2.3. Gece Yaşamı

Gece yaşamı, yalnızca kentlerin kültürel dinamizmini belirleyen bir unsur değil; aynı zamanda kamu düzeni, bireysel güvenlik ve kentte yaşanabilirlik kriterleri açısından kritik bir göstergedir. Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde gece saatlerinde yaşanan kamusal hareketlilik, Güvenli Kentler, Güvenli Turizm çalıştay grubunun değerlendirmelerine göre ciddi yapısal güvenlik açıkları içermektedir.

Çalıştayda yapılan gözlem ve beyanlara göre, ilçelerin belirli bölgelerinde akşam saatlerinden itibaren kamusal güvenlik algısında belirgin bir düşüş yaşanmaktadır. Özellikle **Dumlupınar Caddesi**, halk arasında bilinen adıyla **"Teksas"**, gece saatlerinde bireylerin kendilerini huzursuz hissettikleri, yön değiştirdikleri ve zorunlu olmadıkça kullanmaktan kaçındıkları güzergâhlardan biri olarak öne çıkmıştır. Bu caddede gece saatlerinde sosyal denetimin kaybolduğu, topluluk hâlinde grup birikmeleri, yüksek sesli konuşmalar, sözlü sataşma riskleri gibi durumların olağan hâle geldiği ifade edilmiştir.

Söz konusu alanlarda sokak aydınlatmasının yetersiz olması, kamuya ait alanların yeterince görünür ve erişilebilir kılınamaması, bireylerin kamusal mekânı özgürce ve güvenle kullanma hakkını zayıflatmaktadır. Bu durum, yalnızca kadınlar ya da gençler gibi grupları değil, genel olarak tüm kent sakinlerini etkileyen, sosyal düzeni bozan bir sonuç doğurmaktadır. Çalıştay katılımcılarının büyük bir kısmı, gece saatlerinde belirli güzergâhlardan geçerken yön değiştirdiklerini, hatta bazen tanımadıkları bireylerle karşı karşıya gelmekten kaçındıklarını belirtmişlerdir.

Bu bağlamda, gece yaşamında kamusal alanın güvensiz ve kontrolsüz şekilde kullanılması, hem kent sakinlerinin günlük yaşam alışkanlıklarını etkilemekte hem de Hopa'nın ziyaretçiler nezdinde güvenilir bir destinasyon olma niteliğini zayıflatmaktadır. Gece saatlerinde kamusal güvenlik ve sosyal huzurun sağlanamaması, aynı zamanda yerel ekonomiyi de olumsuz yönde etkilemekte; restoran, kafe ve sosyal işletmelerin akşam saatlerinde müşteri sirkülasyonunun düşmesine neden olmaktadır.

Gece yaşamına ilişkin bu güvenlik zafiyetleri, kentin yalnızca gündüz değil, 24 saat boyunca yaşanabilir ve güvenli olması gerektiği yönündeki temel ilkeyle çelişmektedir. Özellikle Dumlupınar Caddesi gibi kritik geçiş ve yaşam akslarının bu denli olumsuz bir algıya sahip olması, acil durumlarda bile bireylerin bu bölgeleri kullanmaktan imtina etmesine yol açmakta ve kamu düzenine yönelik yapısal sorunların sürekliliğini ortaya koymaktadır.

2.4. Afet

Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri, coğrafi konumları, topoğrafik yapıları ve iklimsel özellikleri itibarıyla birçok doğal afet riskini aynı anda barındıran, kırılganlık düzeyi yüksek yerleşim alanlarıdır. Bu kırılganlık yalnızca fiziki çevreyle sınırlı kalmayıp, yerel yönetimlerin müdahale kapasitesi, afet bilinci düzeyi, yapısal planlama eksiklikleri ve kurumsal eşgüdüm sorunları gibi birçok bileşeni de içeren çok katmanlı bir risk sistematiğine dayanmaktadır. Güvenli Kentler, Güvenli Turizm başlıklı çalıştayda, afet yönetimi konusundaki sorunlar hem mekânsal hem de yönetsel eksenlerde detaylı biçimde tartışılmıştır.

2.4.1. Yağış Kaynaklı Afetler ve Altyapı Yetersizliği

Hopa, Karadeniz bölgesinin yoğun yağış alan kesimlerinden biri olarak, **sel, taşkın ve heyelan** gibi yağış kaynaklı afetlerle karşı karşıya kalmaktadır. Çalıştay katılımcıları, özellikle **2015 yılında yaşanan büyük sel felaketinin** ilçenin afet hafızasında önemli bir kırılma noktası olduğunu ifade etmiş; buna rağmen geçen süre zarfında yapısal olarak yeterli iyileştirmelerin sağlanamadığını dile getirmiştir.

Kent merkezinde mevcut **yağmur suyu drenaj sistemlerinin yetersizliği**, dere yataklarının yapılaşma baskısı altında kalması ve şehrin imar kodlarının yer yer doğal akışı engelleyecek biçimde düzenlenmiş olması, taşkın riskini sürekli kılmaktadır. Yağışla birlikte kısa sürede dolan yollarda **taşıt ve yaya trafiğinin durma noktasına gelmesi**, alt katlardaki yapıların her yağmurda su baskını riskiyle karşı karşıya kalması, altyapının bu afet türüne karşı dirençsiz olduğunu açıkça göstermektedir.

2.4.2. Kaya Düşmesi ve Heyelan Riski

Hopa ve Kemalpaşa, özellikle dağ yamaçlarına yakın kesimlerde ciddi bir **kaya düşmesi ve heyelan tehlikesi** ile karşı karşıyadır. Bu risk, yalnızca kırsal mahallelerde değil, **uluslararası karayolu bağlantı noktalarında** da aktif olarak gözlemlenmektedir. Özellikle **Sarp Sınır Kapısı'na giden ana yol** güzergâhında yaşanan kaya düşmeleri, hem can güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturmakta, hem de ülkenin dış ticaret akışına zarar verecek ölçekte ulaşım kesintilerine neden olmaktadır.

Çalıştayda dile getirilen gözlemler doğrultusunda, bu risklerin büyük oranda biliniyor olmasına rağmen, kaya tutucu ağlar, şev stabilizasyonu veya tünel alternatifi gibi koruyucu uygulamaların sınırlı sayıda bölgede hayata geçirildiği, bazı bölgelerde ise hiç uygulanmadığı vurgulanmıştır. Bu durum, riskin biliniyor ancak yönetilemiyor olmasına işaret etmektedir.

2.4.3. Yangın Riski ve Yapılaşma Sorunları

İlçelerde özellikle **ahşap yapılı eski mahallelerde ve yoğun nüfuslu konut bloklarında** yangın riski ciddi bir tehdit olarak değerlendirilmiştir. Çalıştayda aktarılan örneklerden biri, yakın dönemde bir otelde yaşanan yangın vakasında binanın cephe malzemesinin yanıcı özellikte olması, baca çıkışlarının komşu yapılarla iç içe bulunması ve yangının kısa sürede bitişik binalara sirayet etmesi gibi ciddi planlama hatalarını ortaya koymuştur.

Bunun yanı sıra, özellikle restoran ve otel mutfaklarında kullanılan bacaların yağ birikintileri nedeniyle tıkanması, düzenli denetlenmemesi ve temizliğinin yapılmaması nedeniyle yangınların büyük oranda insan hatası kaynaklı başladığı ifade edilmiştir. Yangın söndürme altyapısının bazı mahallelerde yetersiz kalması, dar sokak yapıları nedeniyle itfaiye araçlarının erişiminde güçlük yaşanması da yangınla mücadelede karşılaşılan temel sorunlardandır.

2.4.4. Afet Anı Yönetimi ve Kurumlar Arası Erişim Sorunları

Grup çalışmasında en çok vurgulanan meselelerden biri, afet meydana geldiğinde **kurumlar arası erişim ve koordinasyonun son derece zayıf olmasıdır**. Özellikle yoğun yağış ya da yol kapandığında, yardım ekiplerinin afet bölgesine ulaşmakta geciktiği, hatta zaman zaman ilgili kurumlarla iletişim dahi kurulamadığı belirtilmiştir. Bu durum, afet yönetiminin sadece müdahale değil, aynı zamanda önceden hazırlık, risk azaltma ve kurumlar arası protokol düzeyinde yapılandırma gerektiren bir süreç olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, afet anında yalnızca vatandaşların değil, aynı zamanda kamu kurumlarının da sahaya müdahale etmede zorlandığını; yolların kapanması, haberleşme kesintileri ve yetki dağınıklığı gibi sorunların, afetin etkilerini katbekat artırdığını ifade etmiştir.

2.4.5. Toplumsal Afet Bilinci Eksikliği

Afet risklerinin yalnızca teknik ve idari düzlemde değil, toplumsal bilinç düzeyinde de yeterince karşılık bulmadığı görülmektedir. Çalıştay katılımcıları, **Hopa'da yaşayan bireylerin büyük çoğunluğunun afet anında nasıl davranacağını bilmediğini**, toplama alanlarının nerede olduğunu bilmeyen çok sayıda yurttaş bulunduğunu, hatta afet öncesi hazırlık konusunda temel bir farkındalığın dahi olmadığını belirtmiştir.

Yangın konusunda toplumsal düzeyde nispeten daha yüksek bir bilinç seviyesi oluşmuşken, sel, heyelan, tsunami veya deprem gibi afetlerde bu seviyenin oldukça düşük olduğu vurgulanmıştır. Özellikle sel ve su baskını sırasında yanlış tahliye davranışları, güvenli olmayan alanlara yönelme ve kamu duyurularına yeterince itibar edilmemesi gibi durumlar, bu eksikliğin doğrudan sonuçları olarak kayda geçmiştir.

2.4.6. Yapı Denetimi, İmar Disiplini ve İkincil Afet Riski

Afet risklerinin etkisini artıran bir diğer unsur ise **yapılaşmadaki kontrolsüzlük ve denetimsizliktir**. Heyelan riski olan alanlara yapılaşma izni verilmesi, dere yataklarına yakın bölgelerde yüksek katlı binalar inşa edilmesi, sığınak, yangın merdiveni, tahliye koridoru gibi yapısal unsurların mevzuata uygun şekilde uygulanmaması, ikincil afetlerin oluşma riskini artırmaktadır.

Yapı denetimi ile ilgili prosedürlerin bazı durumlarda kâğıt üzerinde kaldığı, uygulamada yeterli kontrol mekanizmalarının devreye girmediği; yapı ruhsatı süreçlerinin yerel siyasi ilişkiler ya da ekonomik zorluklar nedeniyle esnetilebildiği ifade edilmiştir. Bu durum, yalnızca afet anında değil, afet sonrası can ve mal kayıplarının büyümesine de neden olmaktadır.

2.5. Çevresel Faktörler

Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri, sahip oldukları doğal zenginlikleri ve kıyısız konumları itibarıyla çevresel sürdürülebilirlik açısından büyük bir potansiyel barındırmakla birlikte, bu potansiyel günümüzde ciddi çevresel tehditlerle karşı karşıyadır. Güvenli Kentler, **Güvenli Turizm çalıştay grubu tarafından yapılan değerlendirmelerde, çevresel faktörlerin yalnızca ekolojik dengeleri değil, aynı zamanda kent yaşam kalitesini, halk sağlığını ve turizm faaliyetlerinin sürekliliğini doğrudan etkilediği vurgulanmıştır**.

2.5.1. Katı Atık Yönetimindeki Yetersizlik ve Vahşi Depolama Sorunu

İlçelerde öne çıkan en belirgin çevresel sorun, **katı atık yönetimi konusundaki yetersizliktir**. Hopa şehir merkezine girişte, ana ulaşım aksı üzerinde bulunan **vahşi çöp depolama alanı**, yalnızca görsel kirlilik yaratmakla kalmamakta; aynı zamanda ciddi bir **biyolojik risk faktörü** oluşturmaktadır. Bu alandan kaynaklanan kötü koku, rüzgârla çevreye yayılan hafif atıklar, haşere üremesi ve sızıntı sularının çevreye karışma riski, halk sağlığını tehdit eden boyutlara ulaşmıştır.

Çalıştay katılımcıları, bu alanın yıllardır geçici bir çözümle kullanıldığını, kalıcı ve sürdürülebilir bir atık yönetimi sisteminin hâlâ kurulamadığını belirtmişlerdir. İlçeler arası koordinasyonsuzluk, arazi temini konusundaki uzlaşmazlıklar ve bölgesel planlama eksikliği, bu sorunun çözülmesini engelleyen başlıca yapısal engeller arasında yer almaktadır.

2.5.2. Yağışlarla Birlikte Yüzey Sularına Karışan Atıklar

Bölgedeki yoğun yağış rejimi, çevresel tehditleri daha da büyötmektedir. Çalıştayda dile getirilen örneklere göre, özellikle şiddetli yağışlar sırasında **katı atıkların, inşaat atıklarının ve evsel çöplerin yüzey sularına karıştığı**, bu durumun **içme suyu kaynaklarında kirlenmeye yol açtığı** ifade edilmiştir. Bu tür birikmiş kirliliğin denize ulaşması, ekosistem dengesini bozmakta, deniz canlılarını ve kıyı ekolojisini olumsuz etkilemektedir.

Yağmur suyuna karışan çöplerin ayrıca **sel tıkanıklıklarına neden olduğu**, altyapı hatlarını bloke ettiği ve taşkınların şiddetini artırdığı çalıştayda dile getirilmiştir. Bu durum, çevresel sorunların afet riskleriyle iç içe geçtiği bir tabloyu ortaya koymaktadır.

2.5.3. Atık Ayırıştırma ve Geri Dönüşüm Sisteminin Kurulamamış Olması

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde **atık ayırıştırma sistemi** hâlâ etkin biçimde kurulabilmiş değildir. “**Sıfır Atık**” politikasına ilişkin ulusal düzenlemelere rağmen, bölgede bu uygulamanın sahaya yansması son derece sınırlı kalmıştır. İlçe genelinde **atık getirme merkezi kurulmamış** olup, geri dönüşebilir malzemeler hâlen genel evsel atıkla birlikte toplanmakta ve bertaraf edilmektedir.

Bu durum, doğal kaynakların israfına yol açtığı gibi, geri dönüştürülebilir atıkların çevreye zarar veren yöntemlerle yok edilmesine neden olmakta; bölge halkının çevre bilinciyle hareket etmesini de engellemektedir. Kamu kurumlarında, eğitim kurumlarında veya işletmelerde atık ayrıştırmaya yönelik altyapının bulunmaması, bu farkındalığın gelişmesini daha da geciktirmektedir.

2.5.4. Görsel ve Olfaktör Kirlilik: Koku, Doku ve Kent Estetiği

Özellikle Hopa şehir merkezine girişte yer alan çöp alanı ve bazı konteyner bölgeleri, yalnızca çevre sağlığını değil, aynı zamanda **kent estetiğini** doğrudan bozmaktadır. Katılımcılar, ilçeye ilk kez gelen bir kişinin karşılaştığı bu görüntünün, kente dair genel algıyı olumsuz etkilediğini; **turizm destinasyonu** olarak tanıtılmaya çalışılan bir şehir için bunun kabul edilemez olduğunu vurgulamıştır.

Ayrıca, sıcak havalarda artan **koku şikâyetleri**, bazı yerleşim alanlarında ciddi bir yaşam konforu kaybına neden olmakta; bu da çevresel kirliliğin yalnızca görsel değil, duyuşsal boyutta da hissedilir hâle geldiğini göstermektedir. Gündelik hayatta hissedilen bu olfaktör kirlilik, kent sakinlerinin yaşam memnuniyetini azaltan önemli bir etkidir.

2.5.5. Altyapı Kaynaklı Çevre Sorunları

İlçelerdeki mevcut altyapı sistemlerinin, artan nüfus yoğunluğu ve yapılaşma ile birlikte yetersiz kaldığı ifade edilmiştir. Yağmur suyu hatlarının çöp ve molozla tıkanması, kanalizasyon sisteminin bazı bölgelerde yüzeye çıkması, derelere karışan atık sular, çevresel bozulmanın teknik altyapı eksikliklerinden kaynaklanan bir diğer boyutudur.

Bu tür altyapı yetersizlikleri, yalnızca çevre sağlığını değil, aynı zamanda toplum sağlığını tehdit etmektedir. Denize ulaşan evsel ve endüstriyel atıklar, deniz turizmini tehdit etmekte, kıyı ekosisteminde geri dönüşü zor zararlar meydana getirmektedir.

2.6. İşletmeler

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde faaliyet gösteren işletmeler, yerel ekonomi ve istihdam açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak Güvenli Kentler, Güvenli Turizm çalıştay grubu değerlendirmeleri doğrultusunda, işletmelerin hem fiziksel altyapısı hem de hizmet kalitesi açısından çeşitli güvenlik ve düzen eksiklikleri barındırdığı gözlemlenmiştir. Bu eksiklikler yalnızca ticari faaliyetlerin sürdürülebilirliğini değil, aynı zamanda kentteki genel güvenlik algısını, yaşam kalitesini ve turizm potansiyelini doğrudan etkilemektedir.

2.6.1. İşletmelerde Fiziksel Güvenlik Eksiklikleri

Çalıştayda sıkça dile getirilen sorunların başında, işletmelerdeki **yangın güvenliği eksiklikleri** gelmektedir. Özellikle restoran, kafe ve otel gibi gıda üretimi ve konaklama hizmeti veren işletmelerde **baca temizliklerinin düzenli yapılmadığı**, yağ birikintilerinin yangınlara sebebiyet verdiği ve çoğu işletmede yangın güvenlik prosedürlerinin eksik olduğu vurgulanmıştır.

Yangın söndürme cihazlarının kullanımına dair personel eğitimi yetersizliği, yangın çıkış yönlerinin işaretlenmemiş olması, yangın tüplerinin tarihi geçmiş ya da işlevsiz olması gibi ciddi güvenlik açıkları, yalnızca işletmelerin değil, çevredeki yapıların ve vatandaşların da risk altına girmesine neden olmaktadır.

2.6.2. Binaların İmar ve Yapı Güvenliği Sorunları

Bazı işletmelerin hizmet verdiği binalarda **imar mevzuatına aykırı düzenlemeler**, özellikle yangın bacalarının yerleşimi konusunda ciddi yapı hataları olduğu çalıştayda dile getirilmiştir. Çatıdan çıkan ve komşu binaların duvarlarına dayanan baca sistemlerinin, yangının bina dışına taşmasını kolaylaştırdığı; bazı durumlarda yangınların büyümesinde bu yapıların etkili olduğu gözlemlenmiştir.

İşletmelerin yoğun olarak bulunduğu bazı bölgelerde **yapı yoğunluğu ve sokak darlığı**, olası bir afet ya da yangın anında itfaiye erişimini kısıtlamaktadır. Bu durum, hem kamu güvenliğini hem de müdahale sürelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

2.6.3. Hijyen ve Sağlık Güvenliği Açıkları

İşletmelerde genel hijyen standartlarının korunmasına ilişkin denetimlerin düzensiz yürütüldüğü ve bazı gıda işletmelerinde hijyen kurallarına tam uyulmadığı ifade edilmiştir. Bu eksiklikler özellikle yaz aylarında **gıda kaynaklı salgın riski**, su kaynaklarının kirlenmesi ve genel halk sağlığı açısından tehdit oluşturmaktadır.

Katılımcılar, özellikle yağışlı dönemlerde işletmelerden çıkan atık suların yağmur suyu hatlarına karışması, drenaj sistemlerinin tıkanmasına ve yer yer taşkınlara neden olduğuna dikkat çekmiştir. Bu durum, çevresel kirlilikle birlikte ciddi bir halk sağlığı sorununu beraberinde getirmektedir.

2.6.4. Denetim Yetersizliği ve Kurumsal Sorumluluk Boşluğu

İşletmelerin güvenlik ve hijyen standartlarına uyumunun sağlanması yetkili kamu kurumlarının denetim mekanizmalarının yeterli sıklıkta ve kapsamda işlemediği çalıştayda özellikle vurgulanmıştır. Katılımcılar, bazı işletmelerin denetime açık olduğunu, bazı işletmelerin ise çeşitli ilişkiler ya da kurumsal gevşeklik nedeniyle uzun süre denetlenmediğini ifade etmiş; bu durumun adalet duygusunu zedelediğini ve toplumsal güveni sarıştığını dile getirmiştir.

Ayrıca, denetim sürecinde yalnızca ceza ve yaptırım uygulamalarına değil, rehberlik ve bilgilendirme ekseninde bir yaklaşımın da işletmelere sunulmadığı belirtilmiştir. Bu durum, işletmelerin sorumluluklarını yalnızca "**cezadan kaçınma**" yönlü algılamasına neden olmakta; yerel işletmecilik kültürünün gelişimini sınırlandırmaktadır.

2.6.5. Personel Eğitimi ve İletişim Kültürü Eksiklikleri

Çalışma grubu katılımcılarının aktardığı deneyimlere göre, **özellikle turizmle doğrudan temas hâlinde olan restoran, kafe, pansiyon ve otel çalışanlarının iletişim becerileri** açısından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Misafir karşılama, kriz anında doğru tepki verme, temel ilk yardım bilgisi, temel güvenlik kuralları gibi konularda personel eğitimi eksikliği yaygındır.

Bazı örneklerde, turistlerle ya da kent dışından gelen ziyaretçilerle yaşanan gerginliklerin temelinde, personelin empati kurma ve kriz çözme becerisi eksikliği olduğu ifade edilmiştir. Bu durum yalnızca hizmet kalitesini değil, Hopa'nın dışarıdan algısını da olumsuz yönde etkilemektedir.

2.7. Özel Güvenlik

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde faaliyet gösteren kamuya açık alanlar, sosyal tesisler, konaklama işletmeleri ve etkinlik alanlarında **özel güvenlik personelinin sayısı, niteliği ve görünürlüğü** açısından ciddi yetersizlikler bulunmaktadır. Çalıştay katılımcılarının aktardığı gözlemlere göre, birçok tesiste özel güvenlik uygulaması ya hiç bulunmamakta ya da mevcut güvenlik görevlileri yalnızca sembolik bir varlık göstermektedir.

Özellikle turistik alanlarda görev yapan personelin **iletişim becerileri, kriz anında müdahale yeterliliği** ve **yabancı dil bilgisi** gibi temel niteliklere sahip olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, özel güvenliğin varlığına rağmen bazı bölgelerde **güvenlik hissinin sağlanamadığı**, bu durumun da kamusal alanlarda huzur ortamını zayıflattığı dile getirilmiştir.

2.8. Sarp Sınır Kapısı

Sarp Sınır Kapısı, Türkiye'nin Kafkasya'ya açılan en önemli kara geçiş noktalarından biri olmasının yanı sıra, Hopa ve Kemalpaşa için hem ekonomik hem de sosyal açıdan stratejik bir konuma sahiptir. Ancak bu öneme rağmen, sınır kapısının işleyişinde ve çevresel düzenlemelerinde çok sayıda yapısal ve yönetsel sorun mevcuttur.

Çalıştay katılımcıları, sınır kapısı çevresindeki **trafik yoğunluğu, yetersiz yönlendirme tabelaları, düzensiz park alanları** ve **yaya dolaşımındaki güvensizlik** gibi konuların hem yerel halk hem de ziyaretçiler için ciddi sorunlar oluşturduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, sınır bölgesinde zaman zaman yaşanan **düzensiz geçiş girişimleri, güvenlik uygulamalarının belirsizliği** ve **kurumlar arası koordinasyon eksikliği**, kamu güvenliği açısından zafiyet yaratmaktadır.

Sınır kapısına entegre çalışan ticaret, lojistik ve turizm altyapısının bütüncül bir planlamaya dayanmadığı, mevcut işleyişin özellikle yoğun dönemlerde hem bölge halkını hem de gelen yabancıları mağdur ettiği çalıştay boyunca vurgulanmıştır.

3.ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.1 Trafik

3.1.1 Yaya Kültürünün Geliştirilmesi ve Farkındalık Programları

Hopa'da yaya güvenliği ve kaldırımların işgali konusunda yaşanan sorunların çözümüne yönelik olarak, **yaya kültürünün toplum genelinde yaygınlaştırılması** amacıyla **belediye ile İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün iş birliğinde düzenli eğitim ve farkındalık çalışmaları** yapılmalıdır.

- **Uygulama Önerisi:** Trafik polisleri ve zabıta ekipleri tarafından kamu binalarına, okullara, esnafa yönelik **“Yayaya Öncelik”** temalı bilgilendirme çalışmaları yapılmalı; belirli dönemlerde kampanyalar düzenlenmelidir.
- **Örnek Uygulama:** Karaman Belediyesi'nin **“Yayaya Yol Ver”** kampanyası kapsamında yaya geçidinde yol veren sürücülere çiçek ve teşekkür belgesi verilmiştir. Benzer uygulamalar Hopa'da da sembolik ödülleriyle yapılabilir.
- **Kurumsal İşbirliği:** Hopa Belediyesi + İlçe Emniyet Müdürlüğü + İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

3.1.2 Kurumsal Personelin Örnek Olması

Belediye, zabıta ve emniyet çalışanlarının yaya geçidi, park yasağı ve kaldırım işgali konularında toplumun rol modeli olması sağlanmalıdır.

- **Uygulama Önerisi:** Belediye logolu araçlar için **“Yayaya Öncelik”** uygulamasına uyum denetimi yapılmalı; ihlal eden personele idari yaptırım uygulanmalıdır.
- **Kapsam:** Kurumsal temsiliyeti yüksek kamu araçlarının, kamuya açık alanda kurallara azami riayet göstermesi beklenir.

3.1.3 Kaldırım ve Yol Kenarı Araç Parkı Denetimleri

Kaldırımların ve yaya yollarının araçlar tarafından işgalinin önlenmesi için **düzenli denetimler ve gerektiğinde caydırıcı cezai işlemler** uygulanmalıdır.

- **Uygulama Önerisi:** MOBESE kameraları ve gezici denetim ekipleriyle işgal edilen kaldırımlar haftalık periyotlarla taranmalı, fotoğraflı belge ile işlem yapılmalıdır.
- **Ek Destek:** Park alanlarının artırılması; örneğin Hopa Belediyesi'ne ait mevcut 4 katlı otoparkın üst katlarının ücretsiz veya teşvikli kullanımı aktif hale getirilebilir.

3.1.4 Reflektörlü Şehir Donatıları ile Gece Güvenliği

Turistlerin ve vatandaşların akşam saatlerinde yürürken takılıp düşmelerine neden olan **mantar tipi kaldırım bariyerleri**, görünürlüğü artıracak şekilde düzenlenmelidir.

- **Uygulama Önerisi:** Mevcut mantarlar reflektörlü boya ile boyanmalı; kaldırımlarda düşük profilli, daha ergonomik bariyer sistemleri kullanılmalıdır.
- **Örnek:** Trabzon Büyükşehir Belediyesi sahil yolundaki tüm şehir mobilyalarını gece görüşüne uygun malzemelerle yeniden düzenlemiştir.

3.1.5 Dolmuş ve Taksi Duraklarının Düzenlenmesi

Turistlerin şehir içi ulaşımı kolay erişebilmesi için dolmuş ve taksi duraklarının yeniden düzenlenmesi, **özel araç işgallerinden arındırılması**, durakların görünür şekilde tabelalanması gereklidir.

- **Uygulama Önerisi:** Dolmuş duraklarında kamera ile tespit ve anında çekici uygulaması gibi caydırıcı yöntemler uygulanmalıdır.
- **İşbirliği:** Emniyet + Belediye Zabıta + Şoförler Odası.

3.1.6 Turist Dostu Trafik Sistemi Oluşturulması

Şehir merkezine dışarıdan gelen turistler için özel park alanları tanımlanmalı ve bu noktalardan şehir merkezine yürüyüş yolları veya küçük elektrikli servislerle ulaşım sağlanmalıdır.

- **Uygulama Önerisi:** “**Turist Otoparkı**” uygulaması; bu alana park eden araç sahipleri için şehir içi gezici servis, broşür ve yönlendirme sağlanabilir.
- **Dünya Örneği:** Dubrovnik (Hırvatistan) şehir merkezi girişi öncesi dış park sistemi ve minibüs ulaşım uygulamaları ile UNESCO miras alanında yaya yoğunluğu azaltılmıştır.

3.1.7 Geri Bildirim ve Şikâyet Sisteminin Etkinleştirilmesi

Turistler ve vatandaşlar tarafından yapılan şikâyetlerin ilgili kurumlarca dikkate alınması, işlem sürecinin şeffaf bir biçimde takip edilmesi sağlanmalıdır.

- **Uygulama Önerisi:** Hopa Belediyesi’nin veya Turizm Bilgilendirme Ofisi’nin bünyesinde, birden fazla dilde hazırlanmış şikâyet ve öneri kutuları oluşturulmalı; değerlendirme süreçleri düzenli duyurulmalıdır.
- **Ek İyileştirme:** E-devlet veya belediye web sitesi üzerinden “**anlık durum bildirimi**” özelliği ile trafik ve güvenlik şikâyetleri dijital olarak da toplanabilir.

3.2. Eğitim

3.2.1 Toplumun Genelinde Turizm Odaklı Güvenlik Bilinci Oluşturulması

Hopa ve Kemalpaşa’da hem yerel halk hem de kamu personeli nezdinde, turizm sektöründe güvenlik ve misafirperverlik bilincinin artırılması amacıyla geniş kapsamlı eğitim çalışmaları düzenlenmelidir.

- **Uygulama Önerisi:** Güvenli Kent – Güvenli Turizm başlığıyla belediye, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve üniversite iş birliğinde seminerler, afiş kampanyaları ve kısa film gösterimleri gerçekleştirilebilir.
- **Örnek:** Antalya Valiliği ve TÜRSAB tarafından uygulanan “**Turizm Dostu Esnaf**” projesi çerçevesinde her yıl binlerce esnafa misafir karşılama eğitimi verilmiştir.
- **Kurumsal Sorumlular:** Artvin Çoruh Üniversitesi + Hopa Belediyesi + İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

3.2.2 Turizmle Teması Olan Personelin İletişim ve Hizmet Eğitimi

Otellerde, restoranlarda, dolmuş ve taksilerde çalışan personelin iletişim, kriz yönetimi, yabancı dil, empati ve hizmet kalitesi konularında özel olarak eğitilmesi sağlanmalıdır.

- **Uygulama Önerisi:** Halk Eğitim Merkezi ve Üniversite İletişim Fakültesi iş birliğinde yılda 2 kez “**Turizm Çalışanı Sertifika Programı**” uygulanabilir.
- **Örnek:** İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin “**Turizm Elçileri**” projesi kapsamında belediye çalışanlarına turistlerle etkili iletişim eğitimi verilmiştir.
- **Hedef Kitle:** Esnaf, ulaşım personeli, konaklama çalışanları, güvenlik görevlileri.

3.2.3 Kamu Personeline Örnek Davranış Eğitimi

Belediye, emniyet ve diğer kamu kurumlarında görev yapan tüm personelin, kamu hizmeti sunarken turistlere ve yerel halka örnek davranış sergilemesi için özel eğitim alması gereklidir.

- **Uygulama Önerisi:** “**Kamusal Temsiliyet ve Turizm**” modüllü hizmet içi eğitimler.
- **Detay:** Kendi kurum araçlarını ve görev alanlarını kurallara uygun kullanan personel, yaya önceliğine uyan sürücü vb. davranışlar ödüllendirilerek teşvik edilmelidir.

3.2.4 Afet, Yangın ve Tahliye Eğitimi

Turizm alanında çalışan herkesin temel afet bilinci, yangınla mücadele, tahliye prosedürleri ve ilk yardım konularında eğitim alması yasal ve yaşamsal bir gerekliliktir.

- **Uygulama Önerisi:** Hopa Belediyesi Afet İşleri Müdürlüğü tarafından otel, pansiyon ve restoranlara yönelik yangın tatbikatları, tahliye eğitimleri ve ilkyardım kursları düzenlenebilir.
- **Örnek:** AFAD destekli “**Mahalle Afet Gönüllüleri**” projesi Trabzon, Erzurum ve Sakarya’da aktif olarak uygulanmaktadır.
- **Ek Not:** Bu eğitimlerin yönetmeliğe uygun olarak her 6 ayda bir yenilenmesi gereklidir.

3.2.5 Üniversite ile Eğitim Protokolü İmzalanması

Artvin Çoruh Üniversitesi ile imzalanacak bir çerçeve protokol doğrultusunda, tüm sektör çalışanları için **sektörel, yerel ve modüler eğitim programları** yürütülebilir.

- **Uygulama Önerisi:** Belediyeler ve İl Turizm Müdürlükleri iş birliğiyle turizm sezonu öncesi eğitim kampanyaları.
- **Kapsam:** İletişim, halkla ilişkiler, kriz yönetimi, afet bilinci, hijyen, müşteri memnuniyeti, sürdürülebilirlik, kültürel farkındalık.

3.3. Gece Yaşamı

3.3.1 Kamusal Aydınlatmanın Artırılması

Gece saatlerinde meydana gelen güvenlik kaygılarının başlıca nedenlerinden biri olan **yetersiz sokak ve park aydınlatmaları**, özellikle sahil şeridi, turistik yaya güzergâhları ve meydanlarda acilen iyileştirilmelidir.

- **Uygulama Önerisi:** LED sistemlerle donatılmış, hareket algılayıcı sensörlerle desteklenen enerji verimli aydınlatma sistemleri kurulmalıdır.
- **Örnek:** Eskişehir Odunpazarı Belediyesi, turistik sokaklarını gece saatlerinde tam aydınlatma politikasıyla güvenli hâle getirmiştir.
- **İşbirliği:** Belediye Fen İşleri Müdürlüğü + Elektrik İşleri Koordinasyonu.

3.3.2 Gece Denetimlerinin ve Kolluk Gücü Görünürlüğünün Artırılması

Çalıştayda sıkça dile getirilen “**sokakta polis ya da güvenlik görevlisi görmeme**” şikayetlerinin giderilmesi için, akşam ve gece saatlerine özel planlanmış yaya devriyeleri artırılmalıdır.

- **Uygulama Önerisi:** Emniyet Müdürlüğü tarafından, özellikle **Dumlupınar (Teksas) Caddesi** gibi riskli olarak tanımlanan bölgelerde 21:00–02:00 saatleri arasında sabit devriye görevlendirmesi yapılmalıdır.
- **Dünya Örneği:** Barselona’da gece saatlerinde “**Turist Güvenlik Ekipleri**” devreye girerek olayların önlenmesinde etkin rol almaktadır.

- **Hedef:** Suçun önlenmesi kadar, kamusal güven hissinin sağlanması.

3.3.3 Kamuya Açık Mekânlarda Kamera Sistemlerinin Yaygınlaştırılması

Turist yoğunluğu yüksek alanlarda caydırıcılık sağlamak ve suçların tespitini kolaylaştırmak amacıyla, MOBESE kameralarının erişim ağı genişletilmeli ve kör noktalar minimize edilmelidir.

- **Uygulama Önerisi:** Özellikle sahil bandı, meydan, yürüyüş yolları, kafe önleri gibi toplu alanlara görünür biçimde kameralar yerleştirilmeli; bu sistemler Emniyet Müdürlüğü'nün merkezine entegre edilmelidir.
- **Hukuki Not:** Görüntü kaydı yapılacak alanlar kamuya açık olmalı, kişisel verilerin korunmasına aykırı olmamalıdır.

3.3.4 Kamusal Alanlarda “Temiz ve Sakin Alan” Politikaları

Gece saatlerinde genç grupların topluca ve kontrolsüzce toplandığı alanlarda meydana gelen olumsuz görüntülerin önüne geçmek için, bu alanların düzenli denetimi ve sosyal ortam olarak yeniden yapılandırılması gerekir.

- **Uygulama Önerisi:** Cumhuriyet Meydanı, Dumlupınar Caddesi gibi alanlar; güvenli, aydınlık ve sosyo-kültürel kullanıma açık “**yaşayan alanlar**” olarak yeniden tasarlanmalıdır.
- **Örnek:** “İzmir Geceyi Paylaş” Projesi kapsamında belirli parklar, belediye personeli ve gönüllüler tarafından gece saatlerinde gözetlenmiş ve sosyal etkinliklerle desteklenmiştir.

3.4. Afet

Hopa ve Kemalpaşa'nın doğal yapısı, yoğun yağış rejimi, dik yamaçları ve kıyı coğrafyası, bu bölgeleri çeşitli afet risklerine açık hâle getirmektedir. Geçmişte yaşanan sel, heyelan ve kaya düşmesi vakaları; turizm açısından da doğrudan etkili olan **güvenlik ve erişilebilirlik sorunlarını** beraberinde getirmiştir. Turistler, bir bölgeyi tercih ederken yalnızca doğal güzelliklerini değil, **erişim güvenliğini ve afetlere karşı hazırlık düzeyini** de dikkate almaktadır.

3.4.1 Afet Algısının Turizme Etkisi

Çalışma grubu katılımcıları, **2015 yılında** yaşanan büyük sel felaketinin ardından, Hopa'nın turizm cazibesinin azaldığını ve bunun uzun süreli bir güven kaybı yarattığını ifade etmiştir. Sarp Sınır Kapısı ve Karadeniz Sahil Yolu üzerinde bulunan bu ilçelerde, **kaya düşmesi, yol kapanması, dere taşkınları** gibi riskler hâlâ güncelliğini korumaktadır.

Turistler, özellikle araçla ulaşım sağlanan kıyı rotalarında seyahat güvenliğini öncelikli görmektedir. Uluslararası ziyaretçiler kadar iç turizmde yer alan misafirler de riskli bölgelerden geçmekten kaçınmakta, bu durum turizm gelirlerinde istikrarsızlığa neden olmaktadır.

3.4.2 Konaklama ve İşletmelerin Afete Hazırlık Durumu

Otel ve pansiyon gibi konaklama tesislerinin büyük kısmında **yangın çıkışları, tahliye planları, yangın tüpü erişimi** gibi temel önlemlerin eksik olduğu belirtilmiştir. Çalıştayda ifade edildiği üzere, kimi işletmelerde çalışan personelin, yangın dolabının ne olduğunu dahi bilmediği örnekler yaşanmıştır. Bu durum, **afet anında sadece konukların değil, tesisin tamamının risk altına girmesiyle** sonuçlanmaktadır.

Afet sonrası müdahale ekiplerinin bölgeye ulaşmasında yaşanan gecikmeler göz önüne alındığında, ilk müdahaleyi yapabilecek düzeyde eğitilmiş personel eksikliği büyük bir açığı temsil etmektedir.

3.4.3 Yerel Müdahale Kapasitesinin Geliştirilmesi

Turizm sezonunun yoğunlaştığı dönemlerde yaşanabilecek afetlere karşı Hopa ve Kemalpaşa'da yerel müdahale kapasitesinin artırılması elzemdir. Çalışma grubunda, **Mahalle Afet Gönüllüleri** modeli önerilmiş; bu kapsamda her mahallede en az 10 kişiden oluşan gönüllü timlerin oluşturulması, afet anında tahliye, arama-kurtarma ve ilk yardım faaliyetlerini yönlendirmesi gerektiği vurgulanmıştır.

3.4.4 Erken Uyarı ve Risk Haritalaması

Çalışma grubunda, özellikle kıyı yolları, tünel ağızları ve dere yataklarına yakın alanlarda yaşayanlar ve hizmet veren işletmeler için erken uyarı sistemlerinin kurulması gerektiği dile getirilmiştir. Bu sistemler sadece halkı değil, bölgeye gelen turistleri de kapsamalı; **çok dilli uyarı sistemleri** ile desteklenmelidir.

Riskli bölgelerin belirlenip işaretlenmesi, turistik haritalarda bu bilgilerin açıkça gösterilmesi, seyahat güvenliğinin şeffaf biçimde sağlanmasına katkı sunacaktır.

3.4.5 Eğitim ve Tatbikat Kültürünün Yaygınlaştırılması

Afet bilinci yalnızca profesyonel ekiplerle sınırlı kalmamalıdır. Çalıştayda önerilen şekilde, **otellerde, pansiyonlarda, lokantalarda ve kamp alanlarında çalışan tüm personele** yönelik afet tatbikatları ve ilk yardım eğitimleri düzenlenmelidir. Artvin Çoruh Üniversitesi ile yapılacak protokol kapsamında bu eğitimlerin akademik destekle yürütülmesi mümkündür.

Ayrıca, ilkokul düzeyinden itibaren **“güvenli yaşam becerileri”** derslerinin işlenmesi, afet sonrası yaşanabilecek kayıpların önüne geçilmesini sağlayacaktır.

3.5. Çevresel Faktörler

3.5.1 Vahşi Depolama Alanlarının Kaldırılması ve Bölgesel Atık Yönetimi

Çalıştayda dile getirildiği üzere, Hopa şehir girişinde yer alan **vahşi çöp depolama alanı**, yalnızca görsel kirliliğe değil, ciddi bir **biyolojik ve psikolojik risk kaynağına** dönüşmüştür. Sahil şeridinden geçen turistler için ilk izlenimin olumsuz olması, şehre olan aidiyet duygusunu ve tekrar ziyaret olasılığını azaltmaktadır.

- **Uygulama Önerisi:** Bu alanlar, bölgesel ölçekte kurulacak modern ve çevreci **entegre katı atık bertaraf tesisi** ile değiştirilmeli; Artvin genelinde belediyelerin iş birliğiyle yer seçimi yapılmalıdır.
- **Örnek:** Fındıklı Belediyesi, çöp depolama alanlarını kaldırarak atık transferini bölgesel bertaraf tesisine yönlendirmiştir.

3.5.2 Su Kirliliği ve Sağlık Riski

Aşırı yağışlarla birlikte içme suyuna karışan yüzey suları, hem yerel halk hem de turistler için **akut sağlık sorunları** doğurmakta; ishal, deri hastalıkları gibi bulaşıcı vakalara yol açmaktadır.

- **Uygulama Önerisi:** Belediye Su ve Kanalizasyon İşleri tarafından **altyapı yenileme projeleri**, su arıtma tesislerinin modernizasyonu ve bağımsız laboratuvarlardan alınan analizlerin şeffaf biçimde yayımlanması gereklidir.

3.5.3 Görsel Temizlik, Koku ve Estetik Algı

Çalıştayda birçok katılımcı tarafından dile getirilen bir diğer unsur, kentin çeşitli noktalarında hissedilen kötü kokular ve düzensiz görünüm olmuştur. Özellikle **sahil hattı, çöp konteyner çevreleri, restoran arkaları gibi alanlarda** düzenli temizlik eksikliği, turistlerde olumsuz kent algısı yaratmaktadır.

- **Uygulama Önerisi:** **“Temiz Turizm Alanı Sertifikası”** gibi gönüllü standartlar belirlenerek işletmeler teşvik edilmeli; düzenli kokulu temizlik sistemleri kurulmalıdır.

- **Dünya Örneği:** Kyoto Belediyesi, tüm merkezi turistik bölgelerde görsel temizlik denetimlerini artırmış, kötü koku tespitinde anlık müdahale ekipleri kurmuştur.

3.5.4 Doğal Alanların Turizme Açılması Sürecinde Denge

Ekoturizm potansiyeli taşıyan doğal alanların kontrolsüzce işletmeye açılması, uzun vadede bölgenin ekolojik dengesi açısından tehdit oluşturabilir. Plansız yürüyüş rotaları, bilinçsiz kamp alanları ve rastgele konumlandırılmış yapılaşma, bölgenin doğal yapısına zarar vermektedir.

- **Uygulama Önerisi:** Tüm turistik doğal alanlar için ÇED raporu niteliğinde **taşıma kapasitesi analizi** yapılmalı; eko-turizm rehberliği eğitilmiş personelce yürütülmelidir.
- **Türkiye Örneği:** Kaz Dağları'nda uygulanan "**kontrollü ziyaretçi kotası**" modeli bölgenin taşıma kapasitesine saygılı turizm pratiği sunmaktadır.

3.6. Özel Güvenlik

Turistik bölgelerde güvenlik yalnızca suçla mücadele değil, aynı zamanda güven hissinin inşasıdır. Hopa ve Kemalpaşa gibi sınır ve sahil ilçelerinde, artan ziyaretçi yoğunluğu ve gece yaşamının hareketlenmesiyle birlikte **özel güvenlik uygulamalarının yetersiz kaldığı** açıkça görülmektedir. Bu durum, hem yerel halk hem de turistler için caydırıcılığı düşük, güvenliği zayıf alanlar yaratmakta; kent algısını doğrudan olumsuz etkilemektedir.

3.6.1 Turizm Odaklı Güvenlik Mekanizması Kurulmalıdır

Çalıştayda sıklıkla ifade edilen ihtiyaçlardan biri, **turistik noktalarda uzmanlaşmış bir güvenlik modeli kurulmasıdır**. Bu kapsamda, yalnızca caydırıcılık değil, aynı zamanda yönlendirme, iletişim ve kültürel farkındalık gibi unsurları da içeren "**turizm güvenliği**" yaklaşımı geliştirilmelidir.

- **Uygulama Önerisi:** Hopa ve Kemalpaşa'da, sahil şeridi, otel bölgesi, meydanlar ve Sarp Sınır Kapısı çevresinde görev yapacak şekilde "**turizm polisi**" birimi kurulmalıdır. Bu birimde görevli personel en az bir yabancı dil bilmeli, ziyaretçilere hem güvenlik hem yönlendirme konusunda destek verebilmelidir.
- **Dünya Örneği:** Barselona, Paris, Dubrovnik gibi şehirlerde turizm polisleri, yüksek sezonda sadece turistlerin bulunduğu alanlarda devriye gezmekte, kılık kıyafetleriyle kolayca ayırt edilebilmekte ve gerekirse rehberlik desteği sunmaktadır.
- **Türkiye Örneği:** İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda görev yapan **turizm polisleri**, üç dil bilen özel ekiplerden oluşmakta; dolandırıcılık, yön kaybı, kayıp eşya gibi olaylarda ilk müdahaleyi yaparak hem güvenlik hem misafirperverlik algısını pekiştirmektedir.

3.6.2 İşletmelerde Kalifiye Güvenlik Personeli Zorunluluğu

Oteller, restoranlar, pansiyonlar gibi turizm işletmelerinde güvenlik görevlisi bulundurulması, sadece hırsızlık önlemi olarak değil; **kriz anlarında organize müdahale yapabilecek eğitimli personel bulundurulması** şeklinde düşünülmelidir.

- **Uygulama Önerisi:** 50 kişi ve üzeri konaklama kapasiteli işletmelerde özel güvenlik istihdamı zorunlu tutulmalı; bu personele tahliye planı, ilk yardım, yangın söndürme ve turist iletişimi eğitimi verilmelidir.

3.6.3 Emniyet-Özel Güvenlik Entegrasyonu

Güvenlik sisteminin etkinliğini artırmak adına, özel güvenlik görevlileri ile yerel kolluk kuvvetleri (emniyet/zabıta) arasında düzenli koordinasyon sağlanmalıdır. Bu iş birliği, acil olaylara hızlı müdahale ile birlikte ziyaretçilerin kendini daha emniyette hissetmesini sağlar.

- **Uygulama Önerisi:** Sahil yürüyüş yolları, açık alan kafeler ve meydanlar gibi noktalarda “**görünürlük esası**” mobil ekipler görev yapmalı; bu ekipler telsiz ya da dijital mobil ağlarla polis merkezine entegre edilmelidir.

3.6.4 Güvenlik Görevlisinin Rolü Yeniden Tanımlanmalı

Güvenlik görevlileri yalnızca bekçilik değil; **halkla ilişkilerde ön cephede yer alan, iletişime açık, yardım edici kimlikte kişiler** olmalıdır. Özellikle turistlerin karşılaştığı ilk kişilerden biri olma ihtimalleri nedeniyle, görgü kuralları, dil bilgisi ve kriz iletişimi gibi konularda eğitilmeleri gereklidir.

3.7. Sarp Sınır Kapısı

Türkiye’nin Gürcistan’a açılan en yoğun kara hudut kapısı olan Sarp Sınır Kapısı, Hopa ve Kemalpaşa için yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda **turistik potansiyel ve güvenlik açısından da kritik bir kavşak noktasıdır**. Çalıştayda dile getirilen sorunlar, bu bölgenin yalnızca geçiş noktası olarak değil, bir “ilk izlenim alanı” olarak daha nitelikli şekilde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

3.7.1 Sınır Geçişlerinde Karşılama ve Yönlendirme Mekanizmaları

Kapıdan Türkiye’ye giriş yapan turistler için yeterli düzeyde karşılama, yönlendirme ve rehberlik hizmetlerinin olmaması, turistlerin gelişigüzel bir şekilde kent merkezine dağılmasına neden olmaktadır. Bu durum güvenlik sorunları doğurmakta, şehre olan ilk izlenimi zayıflatmaktadır.

- **Uygulama Önerisi:** Sınır kapısı girişinde **çok dilli turizm danışma noktası** kurulmalı; bu noktada bölge haritası, kültürel duraklar, güvenli ulaşım seçenekleri ve otel listeleri ziyaretçilere dijital/kağıt ortamda sunulmalıdır.
- **Örnek:** Kapıkule Sınır Kapısı’nda Edirne Belediyesi tarafından kurulan turizm danışma noktası model alınabilir.

3.7.2 Güvenlik ve İletişim Personeli Niteliğinin Artırılması

Giriş işlemlerinde görevli personelin turistlerle iletişim kurma kapasitesi düşüktür. Sınırdaki ilk karşılanan kişiyle kurulan diyalog, ülkeye dair genel güven algısını etkileyebilir.

- **Uygulama Önerisi:** Gümrük ve pasaport görevlilerine, yılda en az bir kez **temel düzeyde turist iletişimi ve kültürel farkındalık eğitimi** verilmelidir. Ayrıca, sınırdaki görev yapan özel güvenlik personelinin en az %30’unun **yabancı dil bilen** kişilerden seçilmesi sağlanmalıdır.

3.7.3 Kaçak Ticaret, Rehberliksizlik ve Kayıtdışı Konaklama

Kapı çevresinde dolaşan rehbersiz turistler, sıklıkla merdiven altı işletmelere ya da kayıt dışı pansiyonlara yönlendirilmekte; bu durum **hem vergisel hem de güvenlik açıkları** yaratmaktadır.

- **Uygulama Önerisi:** Yetkisiz rehberlik faaliyetlerine karşı **turizm zabıtası veya denetim birimi** oluşturulmalı, özellikle kapıdan çıkan turistlerin yönlendirildiği alanlarda, kameralı izleme ve sivil denetim ekipleri görev yapmalıdır.

3.7.4 Sarp Kapısı – Kent Merkezi Arası Ulaşım Güvenliği

Turistlerin Sarp Kapısı’ndan şehir merkezine erişimi çoğu zaman özel araçlar ya da belirsiz dolmuş hatları ile sağlanmaktadır. Bu süreçte, **kayıt dışı taşımacılık, aşırı ücretlendirme ve kötü muamele** gibi durumlar yaşanabilmekte; bu da turizmin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

- **Uygulama Önerisi:** Hopa ve Kemalpaşa belediyeleri, Sarp Kapısı ile şehir merkezi arasında, sabit saatli ve taksimetrel bir **turistik ulaşım hattı** kurmalı; bu hatlara yalnızca ruhsatlı sürücüler dâhil edilmelidir.
- **Dünya Örneği:** Finlandiya-Rusya arasındaki sınır kapısı Vaalimaa’da turistik yolcu taşıma hizmeti, belediye ve turizm ajansı ortaklığıyla düzenli hat şeklinde işletilmektedir.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Hopa Belediyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi ve Hopa Ticaret ve Sanayi Odası paydaşlığında gerçekleştirilen Güvenli Kentler, Güvenli Turizm temalı çalıştay, bölgenin turizm potansiyelini değerlendirmekle kalmayıp, bu potansiyelin güvenlik, toplumsal yapı, afet riski ve kurumsal kapasite gibi temel değişkenler ışığında ne ölçüde sürdürülebilir olduğunu ortaya koymayı hedeflemiştir. Katılımcıların çoğunluğunu yerel yönetim temsilcileri, sivil toplum örgütleri, kamu görevlileri, eğitimciler ve yurttaşların oluşturduğu çalıştay, Hopa ve Kemalpaşa özelinde, Karadeniz Bölgesi'ne özgü riskleri ve fırsatları dikkate alarak yürütülmüştür.

Çalıştay süresince yürütülen tartışmalar, ses kayıtları ve tutulan gözlem notları doğrultusunda yapılan analizler, turizmin salt ekonomik bir faaliyet olmanın ötesinde; güvenlik, yönetim, altyapı planlaması ve toplumsal uzlaşa gerektiren çok yönlü bir kamu hizmeti niteliği taşıdığını bir kez daha gözler önüne sermiştir.

1. Trafik ve Yaya Güvenliği: Kent içi trafik düzenlemelerinin hem yerel halk hem de turistler açısından ciddi sıkıntılar doğurduğu tespit edilmiştir. Kaldırımların işgali, dolmuş duraklarının özel araçlarca işgal edilmesi, yaya önceliğine ilişkin kültürel eksiklikler ve denetim yetersizliği, güvenli kent hedefine ulaşmada temel engeller arasında yer almaktadır. Bu başlıkta yalnızca fiziki altyapı değil; yaya bilincinin oluşmasını sağlayacak eğitim faaliyetlerinin de ihmal edildiği görülmüştür.

2. Eğitim ve Toplumsal Kültür: Turizm ile halkın doğrudan temas hâlinde olduğu küçük kentlerde, iletişim dili, davranış biçimleri ve mekân paylaşımı büyük önem taşımaktadır. Ancak çalıştayda ifade edilen gözlemler, başta esnaf olmak üzere toplumun geniş kesimlerinde turistlerle etkili, saygılı ve yönlendirici bir etkileşim sağlayacak eğitim düzeyine ulaşamadığını ortaya koymuştur. Okul çağında başlayan ancak ortaöğretim sonrası zayıflayan vatandaşlık eğitimi, toplumsal alanda yaygınlaştırılamamış; bu da kent kültürünün turizmle entegre olmasını zorlaştırmıştır.

3. Gece Yaşamı ve Kamusal Alan Güvenliği: Özellikle akşam saatlerinden itibaren kent merkezinin bazı bölgelerinde güvenlik hissinin zayıfladığı, aydınlatma yetersizliği, kamusal alanda devriye eksikliği ve sokak denetimsizliği gibi nedenlerle ziyaretçilerin kendilerini huzursuz hissettiği vurgulanmıştır. Bu durum, kentte gece turizmi potansiyelinin kullanılamamasına neden olmakta ve özellikle yürüyüş yolları, meydanlar ve sahil bandı gibi alanlarda kontrolsüz kalabalıklar, alkol kullanımı ve sokak güvensizliği gibi unsurları beraberinde getirmektedir.

4. Doğal Afet Riski ve Kurumsal Hazırlık: Hopa ve çevresi, coğrafi yapısı gereği özellikle sel, heyelan ve yangın gibi afetlere karşı yüksek risk barındırmaktadır. 2015 yılında yaşanan sel felaketi hâlâ hafızalarda tazeliğini korurken, kent altyapısının bu tür afetlere karşı yeterli dayanıklılığı gösteremediği görülmektedir. Kurumlar arası koordinasyonun eksikliği, afet öncesi risk azaltma çalışmalarının yetersizliği, personel eğitiminin sınırlılığı ve toplumsal afet bilincinin düşüklüğü gibi faktörler bu riskleri daha da artırmaktadır.

5. Çevresel Faktörler ve Vahşi Depolama Sorunu: Şehir girişinde karşılaşılan düzensiz çöp alanları Hopa'nın estetik değerini zedelemekle kalmayıp, aynı zamanda halk sağlığı açısından da ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Vahşi depolama alanlarının neden olduğu koku, zararlı madde sızıntısı ve görsel kirlilik, turistlerin kente dair ilk algısını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumun yalnızca çevresel bir sorun değil, aynı zamanda bir **turizm sorunu** olduğu açıkça ifade edilmiştir.

6. Turizm İşletmeleri ve Güvenlik Uygulamaları: Oteller, restoranlar ve pansiyonlarda görev yapan personelin gerek kriz yönetimi gerekse turistlerle etkili iletişim açısından yeterli donanımına sahip olmadığı tespit edilmiştir. Yangın güvenliği, acil tahliye planları, ilk yardım bilgisi gibi konularda hem eğitim eksikliği hem de denetim zafiyeti olduğu belirlenmiştir. Turizm işletmelerinde görev yapan personelin yalnızca hizmet değil, aynı zamanda yönlendirme ve güvenlik açısından da sorumluluk üstlenmesi gerektiği ortak kanaat olarak vurgulanmıştır.

7. Sarp Sınır Kapısı'nın Stratejik Rolü: Gürcistan'a açılan Sarp Sınır Kapısı, yalnızca ticari bir geçiş noktası değil, aynı zamanda Hopa'nın uluslararası düzeydeki **ilk temas noktası** olarak

değerlendirilmelidir. Ancak mevcut yapısıyla karşılama, yönlendirme ve ulaşım güvenliği açısından yetersiz kaldığı; turistlerin kayıt dışı yönlendirmelere, izinsiz taşımacılığa ve konaklamaya maruz kaldığı; bu durumun hem devlet hem kent açısından ciddi bir kontrol zafiyeti doğurduğu ifade edilmiştir.

Değerlendirme:

Bütün bu bulgular ışığında, Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin turizmden gerçek anlamda ve sürdürülebilir bir şekilde fayda sağlayabilmesi için yalnızca fiziksel yatırımlar değil, aynı zamanda **zihniyet dönüşümüne dayalı yönetim modelleri** geliştirmesi gerekmektedir. Bunun için;

- Yerel yönetimler, emniyet birimleri, turizm işletmeleri ve üniversiteler arasında kalıcı ve işlevsel iş birlikleri kurulmalı,
- Toplumsal eğitim ve farkındalık kampanyalarıyla güvenlik kültürü yaygınlaştırılmalı,
- Ödül-ceza mekanizmaları güçlendirilerek kamu düzeninin kurumsal değil, **ortak sorumluluk** anlayışıyla tesis edilmesi sağlanmalıdır.

Hopa, sınır kapısı avantajı, doğal zenginlikleri, kültürel dokusu ve halkının misafirperverliği ile potansiyeli yüksek bir destinasyon olmasına rağmen; bu potansiyelin açığa çıkarılması, ancak **güvenli, erişilebilir, temiz ve düzenli bir kent yaşamı** inşa edilerek mümkün olacaktır.

Bu çalıştay raporu, yalnızca bir durum tespiti değil; aynı zamanda yerel yönetimler ve merkezi idare için bir yol haritası sunmayı hedeflemektedir. Elde edilen bulguların hayata geçirilebilmesi, ancak kolektif sorumluluk bilinci, kararlılık ve süreklilikle mümkündür.

5.Kaynakça

<https://edirne.ktb.gov.tr>

<https://antalya.pol.tr/sayfa/turizm-sektoru>

<https://www.iem.gov.tr/sayfalar/turizmpolisi>

<https://www.unwto.org/tourism-and-security>

<https://www.afad.gov.tr/afet-farkindalik-egitimi>

<https://www.undrr.org/publication/disaster-risk-reduction-and-tourism>

<https://www.ktb.gov.tr/TR-281675/turizmde-guvenlik-ve-surdurulebilirlik.html>

<https://ulasim.istanbul>

Çalışma Grubu 3

TANITIM VE PAZARLAMA

Kolaylaştırıcı: Dr. Öğretim Üyesi Burcu Kıvılcım ZORBA

Raportör: Kübra TOPALOĞLU

Yer: Hopa Belediyesi 5. Kat Toplantı Salonu

Katılımcılar:

1. Emre ATEŞ- Rehber/ Konaklama İşletmesi
2. Ramazan BALCIOĞLU- Kurucu/ Makriyal Travel
3. Cengiz YAĞCI- Yazı İşleri Müdürü/ Kemalpaşa Belediyesi
4. Serkan KOYUNCU- Sosyal Destek Hizmet Müdürü/ Hopa Belediyesi
5. Şafak ŞAHİN- Kültür İşleri Müdürü/ Hopa Belediyesi

Giriş

Türkiye'nin kuzeydoğusunda, Karadeniz'in kıyı hattında konumlanan **Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri**, sahip oldukları eşsiz doğal zenginlikler, çok katmanlı tarihi geçmiş, etnik ve kültürel çeşitlilik ile hem ulusal hem de uluslararası ölçekte dikkat çeken destinasyonlar arasında yer almaktadır. Bu iki ilçe, sadece coğrafi güzellikleri ile değil; aynı zamanda **Gürcistan sınırına olan stratejik yakınlığı, deniz ticaretine açık liman altyapısı, doğal alanları, tarihi yapıları, geleneksel yaşam tarzları ve zengin yerel kültürel miraslarıyla** da turizm açısından çok yönlü potansiyeller barındırmaktadır. Söz konusu avantajlar, bölgenin yalnızca iç turizmde değil, aynı zamanda sınır ötesi hareketliliği teşvik eden uluslararası turizm açısından da değer kazanmasını sağlamaktadır.

Bununla birlikte, bu önemli potansiyelin sadece var olması yeterli değildir. Etkili bir biçimde değerlendirilebilmesi için **planlı, entegre ve sürdürülebilir** bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır. Tanıtım, pazarlama, altyapı geliştirme ve halk katılımı gibi temel bileşenlerin, birbirini tamamlayacak şekilde organize edilmesi gerekmektedir. Bu anlayışla hayata geçirilen **“Hopa ve Kemalpaşa Turizm Çalıştayı”**, bölgede turizmi bir kalkınma aracı olarak yeniden kurgulamak, yerel aktörleri sürece dâhil etmek ve bilimsel-temelli çözüm önerileriyle stratejik yön belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Çalıştayın organizasyonunda **kamu kurumları, yerel yönetimler, üniversite temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, turizm profesyonelleri, genç girişimciler ve bölge halkı** gibi farklı paydaşlar bir araya getirilmiş; böylece sorunlara çok boyutlu bir bakış açısıyla yaklaşılması sağlanmıştır. Özellikle tanıtım ve pazarlama gibi kritik alanlarda **çağdaş yöntemlerin kullanımı**, bölgenin görünürlüğünün artırılması, kültürel mirasın korunarak turizmle bütünleşmesi ve dijitalleşmenin sağladığı fırsatların değerlendirilmesi öncelikli gündemler arasında yer almıştır.

Etkinlik süresince gerçekleştirilen oturumlarda, bireysel görüşlerin yanı sıra grup çalışmaları aracılığıyla **mevcut durumun analizi** yapılmış; karşılaşılan sorunlar, mevcut eksiklikler, güçlü yönler ve gelecek vizyonu detaylı şekilde masaya yatırılmıştır. Kültürel envanterin çıkarılması, dijital tanıtım araçlarının geliştirilmesi, sürdürülebilir destinasyon rotalarının belirlenmesi, gastronomi turizminin desteklenmesi, alternatif turizm türlerinin teşviki ve yerel girişimciliğin artırılması gibi çok yönlü temalar değerlendirilmiştir.

Bu çalıştay sonunda hazırlanan rapor; tüm bu tartışmalar, fikir alışverişleri, öneriler ve çözüm planlarını sistematik şekilde ortaya koymakta, **Hopa ve Kemalpaşa'nın gelecekteki turizm vizyonuna ışık tutacak bir yol haritası** işlevi görmektedir. Raporun temel amacı sadece kısa vadede turist sayısını artırmak değil; aynı zamanda uzun vadede **yerel halkın yaşam kalitesini yükseltecek, ekonomik fayda sağlayacak ve doğal-kültürel değerlere zarar vermeden gelişecek bir turizm modeli oluşturmak** üzerinedir. Bu bağlamda çalıştay; katılımcı, sürdürülebilir ve yerel değerleri temel alan bir turizm anlayışının kurumsallaşması için önemli bir adım niteliğindedir.

Tanıtım ve Pazarlama Stratejileri

Kültürel ve turistik değerlerin envanteri çıkarılmalı: Hopa ve Kemalpaşa'da yer alan tarihi yapılar, doğal zenginlikler, kültürel mekânlar, yerel el sanatları, geleneksel yaşam pratikleri ve gastronomi öğeleri sistematik bir şekilde belgelenmeli ve envanter haline getirilmelidir. Bu çalışma sayesinde bölgenin tanıtımında kullanılacak özgün içerikler ortaya çıkarılabilir. Envanter çalışmaları aynı zamanda turizm planlaması için temel veri kaynağı oluşturur ve kültürel mirasın korunması açısından da büyük önem taşır.

Yerel kimlik korunmalı ve anlatılmalı: Tanıtım süreçlerinde bölgenin kendine özgü etnik, dilsel, folklorik ve tarihi unsurları öne çıkarılmalı, bölgeyi diğer destinasyonlardan ayıran farklılıklar vurgulanmalıdır. Laz, Gürcü ve Hemşin kültürlerinin bir arada yaşadığı bu coğrafyada, kimliklerin sadece korunması değil aynı zamanda anlatılması ve ziyaretçilere aktarılması büyük önem taşır. Bu kimlik anlatımı yerel halkın kendini temsil etmesine de olanak tanır.

Dijital tanıtım araçları etkin kullanılmalı: Günümüzde turizm hareketliliğini yönlendiren ana kanallar dijital platformlar üzerinden işlemektedir. Bu nedenle Hopa ve Kemalpaşa özelinde hazırlanan içerikler; dijital broşürler, online kataloglar, tanıtım videoları, drone çekimleri, sanal tur uygulamaları gibi çağdaş

araçlarla zenginleştirilerek yaygınlaştırılmalıdır. Özellikle hedef kitleye uygun içerik tasarımlarıyla, bölge farklı segmentteki turist profiline ulaşabilir.

Web siteleri, sosyal medya ve mobil uygulamalarla tanıtım sağlanmalı: Yerel yönetimler, ticaret odaları ve STK'lar iş birliğiyle güncel ve profesyonel tanıtım siteleri kurulmalı, bu siteler mobil cihazlara uyumlu hâle getirilmelidir. Ayrıca **Instagram, Facebook, YouTube, X (Twitter)** gibi sosyal medya platformlarında aktif kampanyalar yürütülmeli, gezginler için özel mobil uygulamalar geliştirilerek interaktif deneyimler sunulmalıdır. Bu uygulamalar, konum bazlı rehberlik, sesli anlatım, çevrimdışı harita gibi özellikler içerebilir.

Turizm dayanışma noktaları (tanıtım ofisleri) oluşturulmalı: İlçe merkezlerinde ve yoğun turistik bölgelerde tanıtım ofisleri açılarak, ziyaretçilere broşür, harita ve bilgi materyalleri sağlanmalı; kültürel takvim ve etkinlik duyuruları paylaşılmalıdır. Bu ofisler aynı zamanda ziyaretçilere danışmanlık yapacak rehberlerin yer alacağı, tur güzergâhı önerilerinde bulunacak küçük turizm merkezleri işlevi görebilir.

Şehrin yoğun noktalarına destinasyon rotalarının olduğu QR kodlu haritalar eklenmelidir: Şehir içindeki durak noktalarına, meydanlara ve otogara **QR kod içeren haritalar yerleştirilmelidir.** Bu sayede ziyaretçiler, mobil cihazlarını kullanarak hızlıca bölge içi tur rotalarına, yürüyüş yollarına, yeme-içme alanlarına, müzelere ve etkinlik bilgilerine ulaşabilir. Haritalar çok dilli olarak hazırlanmalı ve kullanıcı dostu bir tasarım içermelidir.

Video, belgesel ve görsel içeriklerle duygusal bağ kurulmalı: Görsel anlatım gücünden faydalanılarak profesyonel tanıtım filmleri, kısa belgeseller ve etkileyici fotoğraf kampanyaları hazırlanmalıdır. Bu içeriklerde yalnızca bölgenin doğal güzellikleri değil, insan hikâyeleri, yöresel müzikler, yaşam tarzları ve geleneksel ritüeller de yer almalıdır. Böylece izleyicinin bölgeyle duygusal bağ kurması sağlanabilir. Bu içerikler hem sosyal medyada hem de ulusal/uluslararası tanıtım fuarlarında kullanılabilir.

Hopa ve Kemalpaşa'da Öne Çıkan Değerler ve Öneriler

Güneşli/Balıkli Şelalesi tanıtılmalı: Hopa'nın doğal güzelliklerinden biri olan Güneşli/Balıkli Şelalesi hem manzarası hem de doğayla iç içe olan yapısıyla ziyaretçilere eşsiz bir deneyim sunmaktadır. Ancak bugüne kadar yeterince tanıtılmadığı için turizm potansiyeli sınırlı kalmıştır. Bu şelale; yürüyüş rotalarına entegre edilmeli, çevresinde fotoğraf çekim noktaları oluşturulmalı ve dijital haritalarda yer almalıdır. Ayrıca tanıtım materyallerinde görsel olarak ön plana çıkarılması, şelaleye olan ilgiyi artıracaktır.

Tarihi köprüler korunarak tanıtılmalı: Bölgenin kültürel mirasları arasında yer alan tarihi taş köprüler, geçmişin izlerini taşıyan ve mimari açıdan dikkat çeken yapılardır. Ancak bazıları bakımsızlık nedeniyle zarar görme tehlikesi altındadır. Bu köprüler restore edilerek koruma altına alınmalı ve kültür rotalarına entegre edilmelidir. Ayrıca bu yapılarla ilgili kısa hikâyeler, tarihi bilgiler içeren bilgi panoları hazırlanmalı ve turistik içeriklerde yer verilmelidir.

Makriyal Kilisesi restorasyonla kazandırılmalı: Kemalpaşa sınırları içinde bulunan **Makriyal Kilisesi** hem dini mimarisi hem de kültürel değeri açısından dikkat çekmektedir. Ancak uzun yıllardır âtil durumda olan bu yapı, restore edilmediği takdirde tamamen yıkılma riski taşımaktadır. Kilisenin restorasyonu sağlanmalı ve kültürel turizme kazandırılmalıdır. Restore edildikten sonra, içerisinde kültürel sergiler, tarih panoları ve rehberli turlar düzenlenerek yapı işlevsel hale getirilebilir.

Keşfedilmemiş mağara araştırılmalı: Hopa ve Kemalpaşa'da halk arasında varlığı bilinen fakat resmi envantere alınmamış doğal mağaralar mevcuttur. Bu mağaralar doğa yürüyüşçüleri ve macera turizmi için önemli potansiyel sunmaktadır. Mağaraların konumu, büyüklüğü, jeolojik yapısı ve biyolojik çeşitliliği araştırılarak bilimsel raporlar hazırlanmalı, ardından güvenli hâle getirilerek ziyaretçilere açılmalıdır. Bu alanlar aynı zamanda eğitim amaçlı doğa etkinlikleri için kullanılabilir.

Akdere Şelalesi ve Koha Kümbetleri envantere alınmalı: Akdere Şelalesi, serin atmosferi ve doğal çevresiyle yerli halk arasında bilinen ancak dış ziyaretçilere tanıtılmamış bir doğa hazinesidir. Benzer şekilde Koha Kümbetleri, tarihî yapısıyla dikkat çekmesine rağmen turizm açısından kullanılmamaktadır.

Her iki alanın tanıtım materyallerine dâhil edilmesi, yol tabelalarının yerleştirilmesi ve rotaların belirlenmesiyle turistik erişim artırılabilir. Ayrıca bu alanlara rehberli turlar düzenlenerek bilinçli ziyaretçi profili oluşturulabilir.

Abuisla Güzergâhı 'Kültür Yolu' olarak değerlendirilmeli: Hopa'dan başlayan ve çeşitli doğal ve kültürel durakları içeren **Abuisla** güzergâhı, yürüyüş yolu olarak planlanmaya müsaittir. Bu güzergâh, bölgeye gelen ziyaretçilere hem doğal manzaralar sunacak hem de yerel yaşamı tanıma imkânı verecektir. Kültür Yolu olarak düzenlenmesi hâlinde, bu güzergâh boyunca bilgilendirici panolar, dinlenme noktaları, yöresel ürün satış alanları gibi detaylarla desteklenmelidir. Böylece hem ekonomik hem kültürel bir dolaşım sağlanabilir.

Köprücü Köyü – Kuş Gözlem Evi (Sultan Selim, Başköy ve Hopa bağlantılı alan): Kuş çeşitliliği açısından zengin bir ekosisteme sahip olan bu alan, doğa ve kuş gözlemciliği ile ilgilenen turistler için önemli bir çekim noktası olabilir. Köprücü Köyü çevresinde yer alan bu bölge; biyolojik çeşitliliği, sessiz doğası ve ulaşılabilirliği ile kuş gözlem evi kurulmasına uygundur. Sultan Selim ve Başköy güzergâhları ile birlikte entegre edilen bir planlamayla hem doğa turizmi hem de eğitim amaçlı faaliyetler burada yürütülebilir. Yerel halkın katılımı sağlanarak bu bölge ekoturizm merkezi hâline getirilebilir.

Gözetleme noktaları envantere alınmalı: Hopa ve Kemalpaşa çevresinde, bölgenin doğal manzarasını yüksekten gözleme imkânı sunan pek çok gözetleme noktası bulunmaktadır. Bu alanlar, ziyaretçilere hem Karadeniz'in eşsiz kıyı şeridini hem de ormanlık alanların geniş panoramasını izleme fırsatı verir. Ancak bu noktalar henüz resmi bir envanterde toplanmamış ve turistik planlamalara yeterince entegre edilmemiştir. Gözetleme alanları tespit edilerek haritalandırılmalı, güvenlik önlemleri alınmalı ve gerekli düzenlemeler yapılarak seyir teraslarına dönüştürülmelidir. Ayrıca bu noktalara ulaşımı kolaylaştırmak için yönlendirici levhalar ve dijital rehberlik sistemleri de oluşturulmalıdır.

Önerilen Geliştirme Alanları

Dijital tanıtım genişletilmeli (Web siteleri, belgeseller, sosyal medya): Tanıtım faaliyetlerinin dijital alanda yaygınlaştırılması, bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğünü artıracaktır. Bu kapsamda profesyonelce hazırlanmış tanıtım filmleri, belgeseller, kısa videolar ve görsel içerikler hem sosyal medya platformlarında hem de bölgeye özel hazırlanacak internet sitelerinde yayınlanmalıdır. İçeriklerin birden fazla dilde hazırlanması ve **SEO uyumlu olarak optimize edilmesi**, dijital erişimi genişletmek açısından büyük önem taşımaktadır. **Sosyal medya hesapları düzenli olarak içerik üretecek bir ekip tarafından yönetilmeli, etkileşimi artırmak adına hikâyeler, reels, canlı yayınlar gibi dinamik yöntemler kullanılmalıdır.**

Aylık tanıtım dergilerinin dağıtımı artırılmalı: Basılı tanıtım materyalleri hâlâ pek çok turist grubu için önemli bir bilgi kaynağıdır. Bu nedenle Hopa ve Kemalpaşa'nın kültürel, tarihi ve doğal güzelliklerini içeren içeriklerle zenginleştirilmiş aylık tanıtım dergileri hazırlanmalı; otellerde, restoranlarda, ulaşım merkezlerinde, belediye binalarında ve turizm danışma ofislerinde ücretsiz olarak dağıtılmalıdır. Bu dergilerde röportajlar, etkinlik takvimleri, rota önerileri, yerel halk hikâyeleri gibi bölgeye özgü içerikler yer almalıdır.

Seyir terasları yapılmalı (Cefuka Tepesi, Cankurtaran): Bölgede manzara izlemek için uygun doğal yükseltiler mevcuttur. Özellikle **Cefuka Tepesi** ve **Cankurtaran Geçidi**, panoramik görüntüler sunan konumlarıyla dikkat çekmektedir. Bu noktalarda ziyaretçilere doğayla bütünleşik bir deneyim yaşatmak amacıyla seyir terasları inşa edilmelidir. Terasların ahşap, taş gibi doğal malzemelerle yapılması; çevreye zarar vermeyecek şekilde tasarlanması önemlidir. Aynı zamanda bu noktalara yürüyüş yolları, bilgilendirme tabelaları ve oturma alanları da entegre edilmelidir.

Dijital gezi rehberleri ve yönlendirme sistemleri oluşturulmalı: Akıllı cihazlarla entegre çalışabilecek mobil gezi rehberleri geliştirilmeli ve ziyaretçilerin bölgedeki gezi noktalarını kolayca bulabilmesi için dijital yönlendirme sistemleri kurulmalıdır. Bu sistemler; **QR kodlu haritalar, artırılmış gerçeklik (AR) destekli anlatımlar, çok dilli sesli rehberlik uygulamaları gibi yenilikçi teknolojilerle desteklenmelidir.** Böylece ziyaretçilerin bilgiye anında ulaşmaları sağlarken, gezilerini daha verimli planlamaları da mümkün olacaktır.

Alternatif turizm alanları (Köprücü Köyü, Zindane Mağarası) geliştirilmelidir: Hopa ve Kemalpaşa çevresinde geleneksel turizm anlayışının dışında kalan ancak doğa, kültür ve macera turizmi açısından büyük potansiyel taşıyan birçok yer mevcuttur. Örneğin **Köprücü Köyü**, ekoturizm ve kuş gözlemciliği için; **Zindane Mağarası** ise jeolojik ve keşif temalı turizm için değerlendirilebilir. Bu bölgelerin ulaşımı kolaylaştırılmalı, güvenlik önlemleri alınmalı, temel altyapı (tuvalet, bilgilendirme levhası, dinlenme alanı vb.) sağlanmalı ve rehberli turlar organize edilmelidir.

Sahil alanlarında güvenli ve portatif yapılar planlanmalıdır: Sahil şeridi, özellikle yaz aylarında yoğun şekilde kullanılan bir doğal alandır. Bu bölgelerde ziyaretçilere konfor sunacak şekilde portatif duş kabinleri, soyunma odaları, gölgelikler ve oturma alanları kurulmalıdır. Yapıların estetik ve çevre dostu olması sağlanmalı; taşınabilir özellikte tasarlanarak gerektiğinde yer değiştirme veya kaldırma imkânı sunulmalıdır. Bu yapıların hijyenik standartlara uygunluğu düzenli denetlenmelidir.

Laz, Gürcü ve Hemşin kültürlerini temsil eden kültür evleri kurulmalıdır: Bölgenin zengin kültürel mozaïği, turizm açısından önemli bir değerdir. Her bir etnik kültürün kendine ait gelenekleri, mimarisi, mutfacı, kıyafetleri ve müzikleri ayrı ayrı tanıtılmalıdır. Bu amaçla Laz, Gürcü ve Hemşin kültürlerine özgü **tematik kültür evleri** inşa edilmelidir. Bu evlerde geleneksel eşyaların sergilendiği küçük müzeler, el sanatları atölyeleri, mutfak tanıtım alanları ve kültürel etkinlikler düzenlenebilir. Böylece kültür turizmi canlanırken, yerel halkın da süreçte aktif rol alması sağlanır.

Gümrük noktalarında turist bilgilendirme alanları oluşturulmalıdır: Hopa'nın Gürcistan sınır kapısına yakın olması, bölgeye yabancı turist akışını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle sınır geçiş noktalarında çok dilli bilgilendirme stantları, rehber kitapçıklar ve dijital ekranlarla desteklenen **turist danışma alanları** kurulmalıdır. İlk izlenimin olumlu olması, turist kalış süresini ve harcama miktarını doğrudan etkileyeceğinden bu alanların profesyonelce işletilmesi gerekmektedir.

Turistik alanlara küçük işletmeler oluşturulması konusunda katkı sağlanmalı: Bölgede yapılacak turizm yatırımlarının yerel halkı kapsayıcı olması sağlanmalıdır. Bu kapsamda el işi ürünler, yöresel yiyecekler, hatıra eşyaları gibi ürünlerin satılabileceği küçük dükkânlar, büfeler veya tezgâhlar kurulmalıdır. Kadın girişimcilere, gençlere ve kooperatiflere öncelik verilerek hem ekonomik kalkınma desteklenmeli hem de turistik alanlarda otantik bir alışveriş deneyimi sunulmalıdır. Bu işletmeler için eğitim, mikro kredi ve yer tahsisi gibi destekler sağlanabilir.

Yeni Öneriler ve Geliştirme Alanları

Hopa ve Kemalpaşa'nın turizm potansiyelini artırmak ve bölgeyi daha cazip bir destinasyon hâline getirmek için geleneksel değerlerin yaşatılmasına, gastronomi kültürünün ön plana çıkarılmasına ve çağdaş tanıtım araçlarının kullanılmasına yönelik çeşitli yeni öneriler sunulmuştur.

Öncelikle, **Karadeniz geceleri** gibi kültürel etkinliklerin düzenli olarak organize edilmesi önerilmektedir. Bu etkinliklerde yöreye ait çalgılar olan **tulum**, **kemençe** gibi enstrümanlar ön planda tutulmalı; halk oyunları, Lazca ve Gürcüce şarkılar, hikâye anlatımları ve halk yemekleri gibi unsurlarla zenginleştirilmiş tematik geceler yapılmalıdır. Bu tarz etkinlikler, hem kültürel aktarımı canlı tutacak hem de ziyaretçilere otantik bir deneyim sunacaktır.

Bununla birlikte, ziyaretçilerin bölgeyle olan bağlarını güçlendirmek ve turizmi ekonomik olarak da desteklemek adına **magnet**, **takı**, **yöresel bez ürünler**, **minyatür objeler** gibi hediyelik eşyaların satıldığı "**kültür sokakları**" oluşturulması önerilmektedir. Bu sokaklar yalnızca alışveriş alanı değil, aynı zamanda birer açık hava sergi alanı gibi planlanmalı; esnafın yanı sıra kadın kooperatifleri ve genç girişimcilere de yer verilmelidir.

Tanıtım fuarlarına katılımın artırılması, bölgenin ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtımı açısından büyük önem taşımaktadır. Hopa ve Kemalpaşa'yı temsil edecek stantlar, profesyonel içeriklerle hazırlanmalı; bölgeye ait broşürler, videolar ve tadım ürünleri ile fuar ziyaretçilerinin ilgisi çekilmelidir.

Gastronomi turizmi kapsamında özellikle **sahil kafelerinde Laz böreği** gibi özgün tatların satışının desteklenmesi önerilmektedir. Bu sayede yöresel lezzetler hem korunacak hem de turistik ürün hâline dönüşecektir. Aynı şekilde, sahil boyunca kurulacak **balık ekmek stantları**, denizle bütünleşik bir deneyim sunarak ziyaretçilerin ilgisini çekecektir.

Hopa ve Kemalpaşa'nın kıyı konumları, denizle ilişki kurmaya oldukça elverişlidir. Bu nedenle **tekne turları, kano gezileri, sahil yürüyüşleri gibi aktivitelerin artırılması**, hem turistik çeşitlilik sağlayacak hem de yerel halkın kıyı kullanımına olan ilgisini canlandıracaktır. Bu tarz aktivitelerle hem doğa temelli hem de eğlence odaklı turizm faaliyetleri desteklenmiş olacaktır.

Ayrıca, turizmde sürdürülebilirliği sağlamak adına **yerel halkla doğrudan iş birliği yapılması**, bölgeye özgü kültürel değerlerin tanıtımında önemli bir yer tutar. Yerel halk, rehberlikten el işi üretimine kadar pek çok alanda sürece katılarak hem ekonomik fayda elde edebilir hem de kimliğini paylaşma fırsatı bulur.

Günümüz tanıtım yöntemlerinin başında gelen **blogger ve influencer turları**, dijital görünürlüğü artırmak açısından oldukça etkilidir. Sosyal medya gücü yüksek içerik üreticilerinin bölgeye davet edilerek konaklama, gezi, gastronomi deneyimleri yaşaması ve bunları takipçileriyle paylaşması, bölgenin tanıtımına katkı sunacaktır.

Bölge için uzun vadeli sürdürülebilirlik hedefi çerçevesinde, **eko köy** uygulamaları da gündeme alınmalıdır. Bu kapsamda doğaya zarar vermeyen, enerji verimli, tarımsal üretimi destekleyen ve turistik konaklamaya uygun köy modelleri hayata geçirilebilir. Eko köylerin şartları incelenmeli ve uygun alanlarda pilot uygulamalar başlatılmalıdır.

Tanıtım faaliyetlerini genç kuşaklara açmak amacıyla **tanıtım filmi ve video yarışmaları düzenlenmesi**, hem yaratıcı içerikler elde edilmesini sağlayacak hem de bölgeyi tanıtacak görsel materyallerin çeşitliliğini artıracaktır. Bu yarışmalar aynı zamanda gençlerin bölgeye ilgisini de artıracaktır. Alternatif olarak, sinema ve medya bölümlerinden öğrencilere yönelik **tanıtım turları** düzenlenerek eğitimsel içerikli bir katkı da sağlanabilir.

Tanıtım çalışmaları ve etkinliklerin sadece sosyal medya ile sınırlı kalmaması için, **yerel basın organlarında düzenli olarak yayınlanması** gereklidir. Bu konuda kurumlar arasında iş birliği yapılmalı ve haber bültenleri, röportajlar ve etkinlik takvimleri düzenli şekilde yayınlanarak yerel halkın da sürece dâhil olması sağlanmalıdır.

Sahil şeridinin temizlik, bakım ve düzeninden yalnızca kamu kurumları değil, aynı zamanda **sivil toplum kuruluşları da sorumlu tutulmalı** ve gönüllü çevre bilinci kampanyalarıyla bölgenin doğallığı korunmalıdır. Sahil temizliği etkinlikleri hem turistik imaj açısından önemlidir hem de toplumda çevre duyarlılığını artırır.

Son olarak, bölgedeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin profesyonel tanıtım ve imaj çalışmaları için **eğitim, danışmanlık ve tanıtım desteği** alabileceği mekanizmalar kurulmalıdır. Bu destek sayesinde yerel işletmeler daha sürdürülebilir hâle gelirken bölge markalaşma sürecine girebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri, Karadeniz Bölgesi'nin doğal ve kültürel açıdan en zengin yerleşimlerinden ikisi olup; sahip oldukları coğrafi konum, iklimsel avantajlar, tarihsel birikim ve çok kültürlü sosyal yapılarıyla büyük bir turizm potansiyelini bünyelerinde barındırmaktadır. Buna rağmen, bu potansiyel hâlen hak ettiği düzeyde değerlendirilememektedir. Mevcut değerlerin önemli bir kısmı resmî envanter kayıtlarına girmemiştir; bu da hem tanıtımın profesyonel düzeyde yapılamamasına hem de koruma faaliyetlerinin gecikmesine neden olmaktadır. Bir bölgeye gelen turistin ilgisini çekebilecek doğal bir şelale, tarihi bir köprü ya da kültürel bir etkinlik, eğer belgelenmemiş ve sistematik biçimde tanıtılmamışsa turizm planlamasında yok sayılmakta ve potansiyel kayıplara neden olmaktadır. Bu nedenle envanter çalışmalarının yerel halkın katkısıyla yeniden ele alınması, sahadan gelen bilgi ve gözlemlerin uzman raporlarıyla birleştirilerek güncellenmesi gereklidir. Özellikle yaşlı nüfusun belleğinde saklı kalan geleneksel isimler, kullanım biçimleri, eski güzergâhlar ve unutulmaya yüz tutmuş kültürel motifler yeniden kayıt altına alınmalıdır. Böylece sadece nesnelerin değil, yaşam tarzlarının da geleceğe aktarılması sağlanacaktır.

Ancak envanter oluşturmak tek başına yeterli değildir. Fiziksel yapıların korunmasıyla birlikte, bu yapıların tarihsel ve kültürel hikâyeleri dijital ortamda anlatılmalı; dijital tanıtım filmleri, üç boyutlu sanal turlar, sesli anlatımlar, QR kod sistemleri ve mobil rehber uygulamaları gibi çağdaş teknolojilerle görünürlük artırılmalıdır. Çünkü modern turist artık sadece görmeye değil, anlamaya ve hissetmeye de

gelmektedir. Dolayısıyla restorasyon, dijitalleşme ve içerik üretimi gibi üç alanın eş zamanlı ve birbirini tamamlayacak şekilde yürütülmesi şarttır. Aksi hâlde restore edilen yapılar, tanıtımı yapılmadığı sürece atıl kalacak; tanıtımı yapılan alanlar ise fiziki olarak zayıf kalacaktır.

Bu tür projelerin kalıcı ve etkin olabilmesi için devlet desteklerinden de aktif biçimde yararlanılmalıdır. Özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yapılacak projeli başvurularla; altyapı iyileştirmeleri, tanıtım materyalleri, restorasyon çalışmaları, ulusal ve uluslararası fuar katılımları gibi birçok alanda finansal ve lojistik destek sağlanabilir. Aynı şekilde **TÜRSAB**, **DOKA**, **UNESCO** gibi yerli ve küresel ölçekte faaliyet gösteren kurumlarla iş birliği yapılması da büyük fayda sağlayacaktır. Bu desteklerin alınabilmesi için ise bölgenin potansiyelinin doğru ifade edildiği, gerçekçi ve uygulanabilir projelerle yola çıkılması gereklidir.

Tüm bu sürecin sürdürülebilir ve izlenebilir olması ise kuşkusuz ortak aklın sürekliliğine bağlıdır. Bu çalıştay, bu anlamda çok kıymetli bir başlangıç olmuştur. Ancak tek seferlik bir etkinlik olarak kalmamalı; belirli aralıklarla tekrarlanmalı, raporlanan gelişmeler izlenmeli ve yeni öneriler sistematik biçimde kayda alınmalıdır. Paydaşlar arasında kurulan iş birliği, yalnızca çalıştay dönemine mahsus kalmamalı; yerel yönetimler, üniversiteler, **STK'lar** ve girişimciler arasında kalıcı bir koordinasyon mekanizması oluşturulmalıdır. Yalnızca böyle bir yapı içinde Hopa ve Kemalpaşa; Karadeniz'in değil, Türkiye'nin örnek gösterilen sürdürülebilir turizm destinasyonlarından biri hâline gelebilir. Bu vizyonun gerçekleşmesi, doğaya ve kültüre duyarlı, ekonomik açıdan yerel halkı gözetken ve gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakan bir turizm modeliyle mümkün olacaktır.

Kaynakça

1. **T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.** (2023). *Sürdürülebilir Turizm Stratejileri Raporu*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
2. **Artvin Çoruh Üniversitesi.** (2024). *Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü Çalışmaları*. Arhavi MYO Yayınları.
3. **Hopa Ticaret ve Sanayi Odası.** (2023). *Bölgesel Kalkınma ve Turizm Raporları*. Hopa: HTSO Yayınları.
4. **Kemalpaşa Belediyesi.** (2023). *Yerel Kalkınma ve Turizm Stratejileri Belgesi*. Kemalpaşa Belediye Yayınları.
5. **Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA).** (2022). *Doğu Karadeniz Turizm Master Planı*. Rize: DOKA Yayınları.
6. **UNESCO.** (2021). *Sürdürülebilir Kültürel Turizm Rehberi*. Paris: UNESCO Kültürel Miras Yayınları.
7. **Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).** (2023). *Artvin İl ve İlçeleri Sosyoekonomik Verileri*. Ankara: TÜİK.
8. **Karadeniz Teknik Üniversitesi.** (2022). *Doğu Karadeniz'de Ekoturizm Potansiyeli Üzerine Akademik Araştırmalar*. Trabzon: KTÜ Yayınları.
9. **Bölgesel Gelişim ve Turizm Derneği.** (2023). *Yerel Katılım ve Turizm Sempozyumu Bildirileri*. İstanbul: BGTD Yayınları.
10. **Çalıştay Katılımcı Görüşleri ve Grup Çalışmaları Notları.** (2025). *Hopa ve Kemalpaşa Turizm Çalıştay Resmî Notları*. Hopa: Organizatör Kurul Arşivi.

Çalışma Grubu 4

TURİSTİK ÜRÜN GELİŞTİRME

Kolaylaştırıcı: Doç. Dr. Ceyhun AKYOL

Raportör: Nilay KADAN

Yer: Hopa TSO 9. Kat Atatürk Konferans Salonu

Katılımcılar:

1. Murat ŞAHİN- Folklor Araştırmacısı/ Artvin İl Kültür Turizm Müdürlüğü
2. Tuğrul TOKER- Araştırma Görevlisi/ Atılım Üniversitesi
3. Doç. Dr. İsmail ÇALIK- Öğretim Üyesi/ Gümüşhane Üniversitesi
4. Serhat ASLIBAY- Şirket Yetkilisi/ Yeşil Yol Turizm
5. Meltem BALCIOĞLU- Kurucu/ Loidevilla
6. Ayça BALCIOĞLU- Kurucu/ Cihan Otelcilik
7. Ömürcahan KARABULUT- Şirket Yetkilisi/ Karabulut Turizm
8. Özkan Alpertunga KIRÇIÇEK- Şirket Yetkilisi/ Pagen Bungalov
9. Şenol TABAN- Yerel Turizmci/ En İyisi Şarküteri
10. Mustafa KARA- Öğretmen/ Hopadost Dağcılık ve Bisiklet Spor Kulübü
11. Nurcan VAYİÇ- Muhasebe personeli/ Hopa Esnaf ve Sanatkarlar Odası
12. Dr. Ahmet Akif KARADAMAR- Araştırma Görevlisi/ Artvin Çoruh Üniversitesi

GİRİŞ

Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde, Doğu Karadeniz Bölümünde, Artvin iline bağlı iki önemli destinasyondur. Her iki ilçe de doğal güzellikleri, kültürel yapısı ve Karadeniz'e özgü yaşam tarzlarıyla bilinmektedir.

Hopa ilçesi, Artvin ilinin kuzeybatısında, Karadeniz kıyısında yer alır. Doğusunda Kemalpaşa, batısında Arhavi ilçesi bulunur. Yaklaşık 25-30 bin civarında bir nüfusu bulunmaktadır. Liman kenti olması sebebiyle ticaret ve taşımacılık ön plandadır. Aynı zamanda çay ve fındık üretimi de ilçedeki gelir kaynakları arasındadır. Karadeniz sahil yolu üzerinde bulunduğu için ulaşımı rahat olan ilçe, Sarp Sınır Kapısı'na yakınlığı nedeniyle stratejik bir konumda yer almaktadır. Hopa destinasyonunun turistik yönleri incelendiğinde; sahil kıyıları, yürüyüş yolları ve denize girme seçenekleriyle yaz aylarında yerli – yabancı turistlerin uğrak noktası olduğu görülmektedir. Çamburnu Tabiat Koruma Alanı Karadeniz sahilinde yer alan, Türkiye'nin ender kızılçam ormanlarına ev sahipliği yapan bir saha olmakla beraber doğa yürüyüşü için uygundur, kamp için düzenleme yapılması gerekmektedir. Diğer yandan Kafkasör Yaylası ve Atabarı Kayak Merkezi yakın çevrede bulunan gezilecek ve görülecek yerler arasında olup, özellikle Işhan ve Barhal kiliseleri gibi kültürel yapı ve miraslarının da seçenek olarak bulunduğu bölge serin havası ve manzaralarıyla ziyaretçileri cezbetmektedir. Hopa Limanı Karadeniz ticaretinin önemli merkezlerinden olup manzara seyri ve fotoğrafçılık için elverişli bir alandır (Ersoy ve Aydınbaş, 2025: 686; Metin ve Koyuncu, 2013: 4).

Görsel 1: Çamburnu Tabiatı Koruma Alanı

Fotoğraf: Hopa Ciha Dağı (Serdar Ekmekçi, Hopa Dağcılık ve Bisiklet Spor Kulübü, 2025)

Kemalpaşa ilçesi konum itibarıyla Artvin ilinin en doğu ucunda, Gürcistan sınırında yer almaktadır. Sarp Sınır Kapısı ile Gürcistan'ın Batum kentine açılan Kemalpaşa destinasyonunun yaklaşık 10-15 bin nüfusu bulunmaktadır. Kemalpaşa ilçesinde sınır ticareti, çay üretimi ve hizmet sektörü iktisadi yaşantının en önemli parçalarıdır. Sarp Sınır Kapısı ekonomiyi büyük ölçüde canlandırmakta, bu kapı aracılığıyla başta Kafkasya bölgesi olmakla beraber uluslararası geçişlere olanak sağlanmaktadır (Karaşah, 2018: 888).

Kemalpaşa destinasyonunun turistik yönleri incelendiğinde; Sarp Sınır Kapısı'nın Türkiye ile Gürcistan arasındaki en işlek sınır kapısı olduğundan, Gürcistan'a geçiş noktası olarak çok sayıda turist uğrak yeri olmasından bahsedilebilir. Diğer yandan Sarp Köyü sınır köyü olmasının yanında doğal yapısı ile dikkat çekmektedir. Kemalpaşa ilçesinde yemyeşil doğa, çay tarlaları ve dağlık alanlar doğa tutkunlarına hitap edebilmektedir. Kemalpaşa destinasyonu Batum'a yakınlığı ile de turizm faaliyetleri kapsamında elverişli konumdadır. Bu durum ilçeyi kısa süreli konaklama veya geçiş noktası olarak cazip hâle getirmektedir.

Özetle, Hopa destinasyonu; limanı, doğal güzellikleri ve yaylalarıyla öne çıkarken Kemalpaşa destinasyonu; sınır ticareti, Gürcistan'a açılan kapısı ve çay bahçeleriyle daha çok transit ve ticaret odaklı bir turizm potansiyeline sahiptir. Her iki destinasyon da özellikle doğa turizmi, yerel kültürü ve Karadeniz'e özgü yaşamı keşfetmek isteyenler için ideal destinasyonlar arasında yer almaktadır.

1. TURİSTİK ÜRÜN

Ziyaretçinin seyahati boyunca yararlandığı konaklama, yeme içme, ulaştırma, eğlence ve diğer birçok servis ve hizmetin birleşimi olarak tanımlanan turistik ürün, turizm pazarlaması faaliyetlerinin de ilk adımını oluşturmaktadır. Turistik bir ürün farklı nitelikteki unsurlardan meydana gelen karmaşık bir üretim sürecini yansıtmaktadır. Bir lokanta ve aşçısının yemekleri, bir rehber ve turistleri gezdirmesi, bir restoran ve garsonun servis yapması gibi örnekler birer hizmet şeklidir (Hacıoğlu, 2019: 39).

Turistik ürün günümüz bireyinin çok boyutlu istek ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla turizm işletmelerinde (konaklama, seyahat, ulaştırma, yeme içme, eğlence, diğer) bir araya getirilen veya yeni oluşturulan psikolojik, sosyal, doğal ve toplumsal çıktıların ürün ya da hizmet şeklinde sunulmasıdır (Akgöz vd. 2014: 5).

2. TURİSTİK ÜRÜN GELİŞTİRME

Yeni turistik çekim merkezleri oluşturma çabaları kapsamında turistik ürün geliştirme çalışmaları, tüm turizm paydaşlarını ilgilendiren önemli bir konudur. Turistik ürün geliştirme ve yeni turizm çekim merkezlerinin oluşturulması, destinasyona gelen ziyaretçi sayısını artıracak bir durumdur. Bu durum ve gelişme, yatırımcının da dikkati çekecek, turizm işletmelerinin nitel ve nicel açıdan destinasyonda çoğalmasını sağlayacak önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir (İri, 2013: 73).

Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri, coğrafi konumları ile kültür, ticaret ve turizm açısından Doğu Karadeniz Bölgesinin önemli destinasyonları arasında yer almaktadır. Türkiye'nin Kafkaslara açılan pencereleri olan iki ilçe, kara, deniz ve hava yolu taşımacılığı güzergâhlarına önemli duraklar olarak ön plana çıkmaktadır.

Her iki ilçenin de ekonomik olarak gelişiminde ticaret ön planda olsa da turizm faaliyetlerine olan ilgi ilçelerin tanınırlığı ve bilinirliklerine katkı sağlamaktadır. Bu tanınırlık ve bilinirlik süreçlerinin hızlanması, gelişmesi, bu durumun ilçe ekonomilerine daha fazla katkı sağlaması turistik ürünlerin çoğalması, çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi ile mümkün olacaktır.

Bu doğrultuda Hopa ve Kemalpaşa özelinde öne çıkan ve geliştirilmesi konusunda somut adımların atılması durumunda ilçe ekonomilerine katkı sağlaması muhtemel turizm türleri şunlardır:

- Gastronomi turizmi,
- Kamp ve karavan turizmi,
- Festival turizmi,
- Kırsal turizm,
- Seyahat rotaları üzerinden gelişebilecek kültür turizmi,
- Yeni turistik ürün fikirleri.

2.1. GASTRONOMİ TURİZMİ

Temel motivasyonu **“özel bir yemek türünü tatmak veya bir yemeğin üretilmesini görmek amacıyla, yiyecek üreticilerini, yemek festivallerini, restoranları ve özel alanları ziyaret etmek”** olan gastronomi turizmi, yemek turizmi olarak da adlandırılmaktadır (Gökçe, 2021: 164).

2.2. KAMP VE KARAVAN TURİZMİ

Yerli ve yabancı ziyaretçilerin doğa ile iç içe olmasını sağlayan, ziyaretçilere yer ve zaman konusunda kendi istekleri doğrultusunda hareket etme olanağı sunan kamp ve karavancılık faaliyetleri, bireysel veya grup hâlinde kamp ve karavan çerçevesinde temel ihtiyaçların karşılandığı bir turizm çeşididir (Haberal, 2015: 182).

2.3. FESTİVAL TURİZMİ

“Festival, şenlik, eğlence konseptli faaliyetler kapsamında ve bu faaliyetler süresince ziyaretçilerin etkinlik alanını gezmesi, etkinlikler kapsamında yürütülen organizasyonlar içerisinde yer alması ve turistik ihtiyaçlarını gidermesi durumu” festival turizmi olarak ifade edilmektedir (Kum, 2023: 38). İlgili etkinliklerin, gerçekleştirildiği destinasyonlara iktisadi, sosyal ve çevresel açılardan katkı sağlamaya başlaması, yerli ve yabancı ziyaretçilerin bu etkinliklere ilgisini artırmıştır.

2.4. KIRSAL TURİZM

Dünya Turizm Örgütü tarafından “**ziyaretçi deneyiminin doğa temelli aktivitelerle çeşitlendirildiği, tarım başta olmak üzere yerel yaşantı, kültürel etkinlikler ve gezi faaliyetlerini kapsayan bir turizm çeşidi**” olarak adlandırılan kırsal turizm, kırsal alanlarda gerçekleştirilen tüm turizm hareketlerini kapsamaktadır (Akyol ve Akkaşoğlu, 2021: 6).

2.5. KÜLTÜR TURİZMİ

Eski sanat eserlerinin, tarihi yapıların, müzelerin, eski uygarlıklara ait kalıntıların ziyaret edilmesi amacıyla gerçekleştirilen seyahatlerin, araştırmaları ve incelemelerin oluşturduğu kültür turizmi, farklı medeniyetlerden kalma eser, şehir, köy, folklorik yapı, doğal değerler, beşeri unsurlar, yerleşim yerleri, el sanatları, dokumacılık gibi turistik ürünlerden oluşmaktadır (Batman ve Çınar Oğuz, 2008: 190).

2.6. DOĞA VE MACERA TURİZMİ (SEYAHAT ROTALARI)

Macera yaşamak, doğayla farklı koşullarda mücadele etmek isteyen bireylerin tercih ettiği bir turizm türü olan doğa ve macera turizmi kapsamında doğa parkları, kamp alanları, trekking rotaları, macera parkları gibi yerlerde doğa rehberleri, outdoor eğitmenleri, rekreasyon liderleri gibi uzmanlar tarafından yürütülen etkinlik ve aktiviteleri kapsamaktadır (Bilgiçli, 2022: 108).

3. DEĞERLENDİRME

Turistik ürün geliştirme kapsamında Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri özelinde değerlendirilebilecek gastronomi turizminin gelişimi için yöresel tat ve lezzetlerin ön plana çıkartılması gerekmektedir. Bu ürünlerin keşfedilmesi ve turistik ürün olarak sunulması yöre ve bölge turizminin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Yöresel ve bölgesel tat ve lezzetler, yerli ve yabancı ziyaretçilere ürünlerin üretildikleri yerler ve üreticiler kapsamında önemli bir deneyim sunmaktadır (Denk vd., 2025: 88)

Turistik destinasyonlar, yöre ve bölgelerine daha fazla yerli ve yabancı ziyaretçi bölgelerine çekebilmek ve ziyaretçilerin memnuniyetlerini yükseltebilmek amacıyla farklı turistik ürünlere yönelmektedir. Turistik ürün çeşitlendirme düşüncesi kapsamında temel düşünce; ürünlerin nasıl daha ilgi çekici şekilde ziyaretçilere sunulabileceği ile ilgilidir (Camilleri, 2018). Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde bu turistik ürünler; gastronomi turizmi, kamp ve karavan turizmi, festival turizmi, kırsal turizm, seyahat rotaları üzerinden gelişebilecek kültür turizmi ile yeni turistik ürün fikirleri etrafında şekillenme potansiyeli bulunmaktadır.

4. ÖNERİLER

Yeni turistik ürün fikirleri kapsamında yaratıcı ve farklı deneyimlerle sunulan öneriler Hopa ve Kemalpaşa destinasyonları özelinde olmuştur. Bu doğrultuda; gastronomi turizmi, kamp ve karavan turizmi, festival turizmi, kırsal turizm, kültür turizmi, doğa ve macera turizmi (seyahat rotaları özelinde) ile yeni turistik ürün fikirleri doğrultusunda öneriler ve örnek etkinlikler sunulmaktadır.

4.1. GASTRONOMİ TURİZMİ ÖZELİNDE ÖNERİLER

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin yerel mutfak kültürü ve gastronomi zenginlikleri yemek festivalleri kapsamında değerlendirilme potansiyeli bulunmaktadır. Turizm paydaşlarının ortak sorunları arasında; Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri ile ilgili yöresel yemeklerin daha çok ön plana çıkartılması gerekliliği söz konusudur. Dışarıdan gelen ziyaretçiye, geldiği yerde ne yiyorsa burada da bu ürün sunulmaktadır. Gelen ziyaretçi buranın yöresel ürünlerini tatmak istemektedir. Buranın yeme içme kültürünü görmek isteyen ziyaretçi gastronomi turizmi kapsamında etkinlikler görmek istemektedir.

Gastronomi Turizmi ile İlgili Öneriler

- El İşi Mutfak Atölyeleri (ziyaretçilerin muhlamanın yapım aşamalarının tamamında bulunması)
- Yöresel içeceklerin tadımları için rotalar (gastronomi ve rota başlıklarına alınabilir)
- Hopa ve Kemalpaşa'da gastronomi sokağı, şemsiyeli sokak, yeme içme sokağı gibi alternatifler düşünülebilir.
- Unutulmuş yöresel yeme içme ürünleri gün yüzüne çıkartılmalıdır.
- Tarım ve gıda ürünlerinin turizm entegre edilmeli, yerel ürünlerle yeni turistik deneyimler oluşturulmalıdır.

■ Örnek Etkinlik: TADIM VE KÜLTÜR ETKİNLİKLERİ

- Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin yöresel lezzetlerinin tanıtıldığı ve sunulduğu standların kurulması etkinliğin ana hedefidir. Yerel aşçıların yemek yapımları, sivil toplum kuruluşlarının desteği, kooperatif iş birlikleri gibi desteklerle otantik bir yemek deneyiminin uygulanarak sunulacağı bu etkinlik kapsamında yerel kültürün tanıtılarak topluluk ruhunun güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. **Laz böreği, hamsili pilav, kuymak** gibi lezzetlerin workshop (fikir üretme) ve benzeri etkinliklerle ziyaretçilere temas edebilmek önem arz etmektedir. Başoba, Sugören gibi noktaların etkinlik kapsamında farklı uygulamalarla ziyaret edilmesi de etkinliğin farklı güzergâhlara katkısı düşünülmektedir

4.2. KAMP VE KARAVAN TURİZMİ ÖZELİNDE ÖNERİLER

Kamp ve Karavan Turizmi ile İlgili Öneriler

- Özellikle Cankurtaran Kamp Alanı ve Kopmuş Karavan Alanı bu bölgedeki alternatif kamp ve karavan turizmi yerleridir. Bu alanların geliştirilmesi ve yenilenmesi gerekmektedir.

■ Örnek Etkinlik: DOĞA KAMPI

- Cankurtaran Kamp Alanı veya Kopmuş Karavan Alanında veya belirlenmiş doğal bölgelerde çadır kurularak konaklama yapılması, katılımcıların kamp ateşi etrafında toplanarak doğayla bütünleşmesinden oluşmaktadır. Kampın amacı doğayla bağ kurmak ve topluluk ruhunu güçlendirmektir. Farklı konseptlerle düşünülecek **“Doğa hikâyeleri”** gecesi veya kamp ateşi başında şarkı söyleme etkinlikleriyle sosyal bağlar artırılması kampın katma değeri olacaktır. Etkinliğin uygulama aşamasında; güvenli kamp alanlarının seçilmesi, çadır temin hizmetinin sunulması (olmayanlar için) ve ateş yakma kurallarına uygulanması düşünülmektedir.

4.3. FESTİVAL TURİZMİ ÖZELİNDE ÖNERİLER

Festivaller ile İlgili Öneriler

- Yeme içme konseptinde Meci (imece) yöntemi ile festival düzenlenebilir
- Hemşin, Laz ve Gürcü Müzik Günleri (Yöresel kültürün tanıtımı)
- Kültür Buluşmaları (Ulusal ve uluslararası kültür buluşmaları)
- Fotoğraf Festivalleri (Foto safari rotaları)

■ Örnek Etkinlik: FESTİVAL GÜNLERİ

- **1. Gün:** Bisiklet safarisi ve kamp kurulumu, akşam yıldız gözlemi ve akustik konser.
- **2. Gün:** Sabah trekking ve fotosafari, öğleden sonra macera parkurları ve yemek workshop'ları, akşam hikaye anlatımı gecesi.
- **3. Gün:** Doğa sanat atölyeleri, yaban hayatı turları, kapanışta ödül töreni ve dans gecesi.

4.4. KIRSAL TURİZM ÖZELİNDE ÖNERİLER

Yine ülken genelinde özellikle Ege bölgesinde popüler hâle gelen **ekoköy projeleri**, ilçelerimizden birinde de aktif olarak sağlanabilir. Özellikle üniversitemiz ile gerçekleştirilebilecek projeler ile kırsal turizm adı altında etkili ürünler ortaya konabilir.

Kırsal Turizm ile İlgili Öneriler;

- Yavaş Tatil diye adlandırabileceğimiz tatil anlayışının ilçelerimizde de uygulanması.

4.5. KÜLTÜR TURİZMİ ÖZELİNDE ÖNERİLER

Kültür Turizmi ile İlgili Öneriler

- Yeni tür müzelerin devreye alınması. Sanal müzecilik anlayışı kapsamında, illüstrasyon uygulamaları ile benzetme ve resmetme anlayışı ile oluşturulabilecek eğitim platformları. Bu

konuda boş binaların kullanılması da atıl durumdaki yerleşim alanlarının kullanılması da sağlanabilecektir.

■ Örnek Etkinlik: MÜZİK VE PERFORMANS GECELERİ

- Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin sosyal ve kültürel değerlerinin ön plana çıkarılması, yerel ve özgün değerlerin güçlendirilmesi amacıyla etkinlik planlanmaktadır. Bu doğrultuda yerel halk dansları veya doğa temalı tiyatro gösterileri gerçekleştirilebilir. Hopa’da bir kemençe temalı horon etkinliği, Kemalpaşa’da yerel müzik etkinliği gibi. Benzeri faaliyetler katılımcıların bir şenlik havasında destinasyona olan ilgisini artıracak, bağlılığını güçlendirecektir. **“Açık mikrofon gecesi”, “hikâye anlatımı”** seansları katılımcıların sahneye çıkmalarını da sağlayacaktır. Yerel müzisyenlerle iş birliği yapmak, etkinliklerin yerel halk tarafından da desteklenmesini sağlayacaktır.

4.6. DOĞA VE MACERA TURİZMİ (SEYAHAT ROTALARI ÖZELİNDE ÖNERİLER)

- Önemli durakların içerisinde bulunduğu rotalar oluşturmak, bu rotalar üzerinde konaklama seçenekleri de oluşturarak Hopa ve Kemalpaşa’nın turistik, tarihi, kültürel ve doğal değerlerini gezdirebilmek, gösterebilmek. Bu durum ilçelerimize gelen misafirlerin kalış sürelerini uzatacak, ilçelerdeki harcama oranlarını yükseltecektir. Bu rota üzerinden geliştirilebilecek faaliyetler başta konaklama olmak üzere gastronomi, kamp, karavan gibi alternatifler üzerinde de olumlu etki oluşturacaktır.

Rotalarla İlgili Öneriler

- Çayın Yolculuğu Günü (Çay bitkisinin ekiminden sürümüne kadar ki sürecin anlatılacağı, ziyaretçilerin çay budama, kesme, toplama işlemlerini bizzat kendisinin yürüteceği etkinlikler)
- Köy Hikâye Yürüyüşleri (Pilavtepe buluşmaları) gerçekleştirilebilir.
- Cefuka - Sarp arası bir rota önerisi, Çamlıköy rotası önerisi, Cankurtaran Gürcistan arası bir İpek Yolu rotası önerisi, Yine ilçelerimizin farklı noktalarındaki değerlerden olan Sultan Selim tepesi, İpek Yolu, bu yol üzerindeki Tank Kalıntıları, özellikle Rus mimarisini ve kültürünü yansıtan unsurların rotalar aracılığıyla devreye sokulması gerekmektedir.
- Bir başka rota önerisi deniz üzerinden. Hopa - Batum limanları arası bir gezi teknesi organizasyonu neden olmasın.
- Rota teması etrafında devam edersek örneğin pandemi sonrası oldukça popüler hâle gelen bir iç turizm faaliyeti olan **“Çay Turizmi”** faaliyeti ilçelerimizde de düşünülebilir. Komşu ilimiz olan Rize’de yapılan Çeçeva gezileri, çay bahçelerine olan ilgiyi artırmıştır. Bu gelişme ilçelerimizde de sağlanabilir.

■ Örnek Etkinlik: DOĞA YÜRÜYÜŞLERİ

- Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin doğal patikalarında, ormanlarında veya dağlık arazilerinde yerel rehberler eşliğinde yürüyüşlerin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu doğrultuda; Cankurtaran - Sultan Selim Tepesi, Ciha Tepesi zirve yürüyüşü, Kazım Koyuncu anıt mezarı yürüyüşü, Çamlıköy - Arhavi Hacılar rotaları düzenlenebilecektir. Farklı zorluk seviyeleriyle geniş kitlelere ulaşma gayesi güden rotalar ve güzergâhlar katılımcılara fiziksel aktivitelerin yanı sıra doğayla bağ kurma fırsatı da verecektir. Etkinlikler kapsamında yürüyüş rotalarına interaktif oyunlar eklenerek eğlence çeşitliliği artırılabilecektir. Rotaların belirlenmesi aşamasında güvenlik unsurları ön planda tutulacak, katılımcılara uygun ekipman önerileri sunulacaktır.

Görsel 2: Hopa Ciha Dağı

Fotoğraf: Serdar Ekmekçi, Hopa Dağcılık ve Bisiklet Spor Kulübü, 2025

Rota: Balıklı Köyü - Ciha Kalesi - Yeşilköy (Kazım Koyuncu anıt mezarı)

Görsel 3: Sultan Selim Tepesi

Fotoğraf: Mustafa Kara, Hopa Dağcılık ve Bisiklet Spor Kulübü, 2025

Rota: Cankurtaran - Sultan Selim Tepesi

Görsel 4: Esenkıy (Kemalpaşa)

Fotoğraf: Serdar Ekmekçi, Hopa Dağcılık ve Bisiklet Spor Kulübü, 2025

Rota: Esenkıy - Kemalpaşa Eski Yol

4.7. DİĞER TURİZM TÜRLERİ ÖZELİNDE ÖNERİLER

- Kemalpaşa'da bir akvaryum önerisi, sadece dünden değil, seneler öncesinden yapılan bir öneridir.
- Kazım Koyuncu değerimizin mutlaka değerlendirilmesi gerekliliği. Bu konuda bir müze, bir rota, bir şehir girişli silueti gibi seçenekler değerlendirilmelidir.
- İlçeleri simgeleyen temel değerler açığa çıkarılmalı, ilçelerimize ait bir simge belirlenmeli, ilçelerimize özel standart ürünler oluşturulmalıdır.
- Diğer yandan Sarp Sınır Kapısı yakınlarında dijital bilgilendirme ekranları, yine Sarp Sınır Kapısı üzerinden gerçekleştirilecek otobüs ring seferleri, ilçelere özel bölgesel web portalları.
- Diğer önerilerimiz ise kuş gözlemciliği, yayla turizmi faaliyetleri, termal sular aracılığıyla gerçekleştirilebilecek sağlık turizmi faaliyetleri, yaban mersini, mandalina gibi ürünler aracılığıyla gerçekleştirilebilecek etkinlikler, el sanatları aracılığıyla oluşturulabilecek ürün ve değerler.
- Denizin Kıyısında Doğanın Kalbinde Kültürün İzinde sloganını kentin girişine yazılması önerilmektedir.

Tüm bu bilgi ve birikimlerin neticesinde Hopa ve Kemalpaşa özelinde nitelikli bir turizm envanteri havuzu oluşturulması düşüncesi de masamızdan çıkan diğer bir önemli sonuç olmuştur.

Sonuç olarak bu ürünlerin turistik açıdan kullanılması, bölgesel ekonomik kalkınmaya olumlu etki sağlayacaktır. Bu etkiler arasında yerli ve yabancı ziyaretçilerin bölgeye olan ilgisini artması, ziyaret sayılarının sıklaşması, turizm çeşitlerinin gelişimi şeklinde sıralanabilir.

KAYNAKÇA

- Akgöz, E., Göral, R. ve Gürsoy, Y. (2014). *Yenilik Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirmesi ve Kurban Bayramı Örneği*. Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 2 (1), 13-22.
- Akyol, C. ve Akkaşoğlu, S. (2021). Tarım Turizmi Kavramının Kuramsal Analizi. *İçinde Tarım Turizmi* (Edt. M. Civelek ve T. Dalgın), Ankara: Detay Yayıncılık, s. 1-21.
- Batman, O. ve Çınar Oğuz, S. (2008). Kültür Turizmi. *İçinde Turistik Ürün Çeşitlendirmesi* (Edt. N. Hacıoğlu ve C. Avcıkurt), Ankara: Nobel Yayıncılık, s. 189-208..
- Bilgiçli, İ. (2022). Kazakistan Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi. *İçinde Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar X* (Edt. B. Darıcı), Konya: Eğitim Yayınları, s. 103-116.
- Camilleri, M. A. (2018). The Tourism Industry: An Overview. In *Travel Marketing, Tourism Economics and the Airline Product* (Chapter 1, pp. 3-27). Cham, Switzerland: Springer Nature.
- Denk, E., Nuhoglu, U., Selçuk, G. N. ve Denk, Y. D. (2025). *Coğrafi İşaret Tesciline Aday Gastronomik Bir Miras: Pazaryolu Enişte Yemeği (Tatlısı)*. Current Perspectives in Social Sciences, 29 (1), 87-99.
- Ersoy, M. ve Aydınbaş, G. (2025). *Sürdürülebilir Kalkınma Bağlamında Yeşil Kent için Yeşil Lojistik: Artvin/Hopa Üzerine Bir Değerlendirme*. Fisciaeconomia, 9(1), 686-708.
- Gökçe, A. (2021). Turizm Türleri ve Taksonomisi. Sakarya: Değişim Yayınları.
- Haberal, H. (2015). Turizmde Alternatif Ekolojik Turizm - Doğa Turizmi - Kırsal Turizm - Yayla Turizmi. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N. (2019). Turizm Pazarlaması (12. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- İri, R. (2013). Turistik Ürün Geliştirme ve Yenilik Kapsamında Niğde, Nevşehir ve Kayseri Yöresinde Bağ ve Bahçe Turizmi ve Bu Alternatif Turizm Çeşidinin Yaygınlaştırılması. 14. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi Yayınları, Kayseri, s. 73-87.
- Karashaş, B. (2018). Alternatif Turizmde Marka Kent Olma Yolunda Artvin Kentinin Alternatif Turizm Rotaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (61), 883-892.
- Kum, H. (2023). E'den G'ye Turizm Çeşitleri. *İçinde Dünyada ve Türkiye'de A'dan Z'ye Turizm Çeşitleri* (Edt. A. T. Bayram). Ankara: Nobel Yayıncılık, s. 33-42.
- Metin, O. ve Koyuncu, Ö. (2013). *Sarp Sınır Kapısının Hopa'da Yaşayan Ailelere Etkileri*. Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (1), 1-29.

Ek' ler.

Ek 1.

Hopa ve Kemalpaşa'da Turizm Çalıştayı-2025 Çalıştay Salonlarında Sürdürülecek Çalışmalar İçin Çerçeve Belge

Sayın kolaylaştırıcılarımız ve katılımcılarımız,

Hopa Belediyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi ve Hopa Ticaret ve Sanayi Odası tarafından ortaklaşa olarak ayrıca Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının destekleri ile 22-23 Mayıs 2025 tarihlerinde Hopa Ticaret ve Sanayi Odası, Hopa Belediyesi, toplantı salonlarında düzenlenecek olan Hopa ve Kemalpaşa'da Turizm Çalıştayı-2025 kapsamındaki grup çalışmalarına sunacağınız çok değerli katkılar için bir kez daha sizlere çok teşekkür ederiz. Çalıştayı gruplar arasında benzer bir formatta sürdürülebilmesi için aşağıda sizlere örnek bir rapor sunulmuştur. Kolaylaştırıcılarımız tarafından tanışma etkinliği ve çalıştay amaçlarının açıklanması, önceden belirlenmiş kolaylaştırıcılarımızın ve yazmanın (raportör) belirlenmiş salonlarda katılımcılara rehberlik etmek üzere aranması gereken konu başlıkları rapor tutanak örneğinde olduğu gibi başlıkları;

- Sorun tanımlanması
- Sorunun nedenlerinin belirlenmesi
- Soruna çözüm önerilerinin alınması
- Hopa ve Kemalpaşa ile ilgili özel bir konu olup olmadığının belirlenmesi
- Varsa diğer konuların not edilmesi

Sunucunun belirlenmesi, sunumlar için ön hazırlık yapılması (ön hazırlık için 09.30-10.00 arası da kullanılabilecektir)

Sayın kolaylaştırıcılarımız ve katılımcılarımız, Grup raporları 23 Mayıs saat 13:00-116:00 arasında Hopa TSO Atatürk Konferans Salonunda yapılacak ortak toplantıda sunulacaktır. Bu amaçla, kolaylaştırıcılarımızın ya da grup adına grup içinden belirlenecek bir temsilcinin tartışma süresi ile birlikte 10 dakikayı geçmeyecek bir sunum yapabilmesini bekliyoruz. Bu süre zarfında en fazla 5-6 slayt hazırlamanızı öneririz. Çalıştay sonrasında da Çalıştay Raporunda yer almak üzere çalıştay soruları ile uyumlu olan başlıklarda dört A4 sayfasını geçmeyecek uzunlukta, Arial yazı karakteri ile tek satır aralığında yazılmış bir rapor beklediğimizi de hatırlatmak isteriz. Metin için kaynak kullanmak istendiğinde Vancouver sitilini tercih etmenizi dileriz. Raporun Düzenleme Kurulu'na en geç 30 Mayıs 2025 Cuma günü iletilmesini bekleriz.

**Teşekkür ve saygılarımızla,
Çalıştay Düzenleme Kurulu**

Ek 2.

Çalışma Grubu Rapor Tutanağı Formu

Kolaylaştırıcılar

Raportör

GİRİŞ

SORUNUN TANIMI

DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

SONUÇ

Ek 3.

KOLAYLAŞTIRICI VE RAPORTÖR GÖREVLERİNİN TANIMLARI

Kolaylaştırıcı Görev Tanımı

Kolaylaştırıcı, grup çalışmalarının etkin, yapıcı ve hedef odaklı bir şekilde ilerlemesini sağlamakla sorumlu kişidir. Bu rol, grubun tartışmalarını yönlendirme, zaman yönetimi yapma ve katılımcıların eşit şekilde katkı sunmasını sağlamayı içerir. Aşağıda kolaylaştırıcının görevleri detaylı şekilde sıralanmıştır:

1. Hazırlık Aşaması Görevleri

- **Grubun Yapısını ve Hedeflerini Anlama:**
Çalıştay organizatörlerinden grup çalışmasının hedeflerini ve gündem maddelerini net bir şekilde öğrenmek (Bu madde toplantılar sırasında açıklanmış ve kamu politikaları raporlama süreci olarak ifade edilmiştir.)
- **İçerik Hazırlığı:**
Grup tartışmasını yönlendirmek için konuyla ilgili ön bilgi toplamak ve varsa ek materyalleri gözden geçirmek (raporlar, istatistikler, araştırmalar).
- **Katılımcı Profillerini Anlama:**
Grubun katılımcılarının kimler olduğunu öğrenerek uzmanlık düzeylerini ve katkı alanlarını tahmin etmek.
- **Zaman Çizelgesi Planlama:**
Grup oturumunun süresine uygun bir tartışma planı oluşturmak ve bu plana sadık kalmak. Her tur için belirli bir zaman tanımı yapılmalıdır. Bu zaman esnetilebilmekle beraber her bir tema için bir saati geçmemelidir.

2. Oturum Sırasındaki Görevler

- **Sunumlar:**
 - İlk olarak sunum yapacak katılımcılara 15'er dakika sunum için zaman ayırmak. Sunumların ardından soru cevap süresi vermek. Her saatte bir ara vermek.
- **Grup Dinamiklerini Yönetmek:**
 - Katılımcılar arasında dengeli bir tartışma ortamı oluşturmak.
 - Daha az katılım gösteren kişilere söz hakkı tanımak.
 - Tartışmayı domine eden katılımcıları nazikçe dengelemek. (burada sıra ile söz vermek iyi bir seçenek olabilir.)
- **Tartışmayı Yönlendirmek:**
 - Ana gündem maddelerine odaklanılmasını sağlamak, konu dışına çıkıldığında müdahale ederek tartışmayı yeniden odaklamak. (şunu unutmamak gerek temel olarak hangi konu tartışılıyorsa [örn. Eğitim.] ona odaklanmak gerekmektedir.)
 - Farklı görüşleri teşvik etmek ve tüm seslerin duyulmasını sağlamak. (toplantının yalnızca bir görüşün [örn. yalnızca manevi yön ya da asayiş yönü] öne çıkmasının önüne geçmek)
- **Tartışma Sürecini İyileştirmek:**
 - Tartışmayı hızlandırmak veya yavaşlatmak için gerektiğinde yönlendirici sorular sormak.(burası kritik. Temel meselemiz önleme çalışmaları. Tartışmay burada tutmak gereklidir.)
 - Öne çıkan fikirleri özetleyerek gruba geri sunmak. (bu kısımda ise toparlayıcı ve herkesin onayını alan bir özet yapılması gerekir. Bu her tartışma sürecinde yapılmalıdır. Örn. Sorunun tanımını özetlemek ve katılımcılardan onay almak gerekir.)
 - Çatışma veya anlaşmazlık durumlarında ortamı sakinleştirmek ve yapıcı çözümler geliştirmek.(burada tartışmaya izin vermek önemli ancak tartışmanın sakinleştirilmesi ile ana hedeflere çekilmesine destek vermek önemlidir.
- **Zaman Yönetimi:**
Belirlenen zaman çizelgesine sadık kalmak, tartışmanın belirli sürelerde tamamlanmasını sağlamak. (zaman konusunda esnekliğimiz vardır. Ancak eğer tartışma sürecini ilk gün

tamamlayabilirsek ikinci gün için tartışmaya daha fazla zaman kalacaktır. Ayrıca sonuç raporunun son haline getirilmesine daha fazla zaman kalabilir.)

3. Oturum Sonrası Görevler

(Bu kısım iki aşamalıdır. İlki hemen tartışma sonrası, ikinci kısım ise daha uzun erimli politika belgesi oluşturulması sürecini içerir.)

- **Raportörle İş Birliği:**
Tartışmada öne çıkan fikirlerin ve kararların doğru bir şekilde not edildiğinden emin olmak için raportörle birlikte çalışmak.
- **Grup Çıktılarının Özetlenmesi:**
 - Grup tartışmasının ana sonuçlarını net ve yapılandırılmış bir şekilde çalıştay sonuç oturumunda sunuma hazır hale getirmek.
 - Çözüm önerilerini ve alınan kararları belirgin bir şekilde ifade etmek.

Raportör Görev Tanımı

Raportör, grup oturumlarında tartışılan tüm konuları düzenli bir şekilde kayıt altına almak ve grup çıktılarının yazılı olarak belgelenmesini sağlamakla sorumludur. Bu rol, dikkatli dinleme, hızlı not alma ve doğru raporlama becerileri gerektirir. Aşağıda raportörün görevleri detaylı şekilde sıralanmıştır:

1. Hazırlık Aşaması Görevleri

- **Oturum Hedeflerini Anlama:**
Çalıştay organizatörlerinden grup çalışmasının ana hedeflerini ve beklenen çıktıları öğrenmek.
- **Kayıt Yöntemlerini Hazırlamak:**
Not alma yöntemini (elle yazma, dijital araçlar kullanma, vb.) önceden belirlemek.
- **Konuyla İlgili Bilgi Edinmek:**
Grup çalışması konusu hakkında temel bilgilere hakim olmak, kullanılan terimleri ve konseptleri anlamak.

2. Oturum Sırasındaki Görevler

- **Tüm Tartışmaları Kaydetmek:**
 - Katılımcılar tarafından ifade edilen görüşleri, önerileri ve alınan kararları net bir şekilde not almak.
 - Öne çıkan fikirlerin ve tartışmanın kritik noktalarının kaçırılmamasını sağlamak.
- **Tartışmanın Akışını Organize Etmek:**
 - Konuşmacıların söylediklerini mantıksal bir sırayla düzenlemek.
 - Gereksiz detaylardan kaçınarak ana noktaları özetlemek.
- **Kolaylaştırıcı ile Koordinasyon:**
Kolaylaştırıcı ile sürekli iletişimde kalarak tartışma sırasında herhangi bir eksiklik olmamasını sağlamak.

3. Oturum Sonrası Görevler

- **Grup Çıktılarını Düzenlemek:**
Notları temiz bir formatta derlemek ve yazılı rapor haline getirmek.
- **Raporda Netlik Sağlamak:**
 - Önerileri, sonuçları ve alınan kararları yapılandırılmış bir şekilde ifade etmek.
 - Raporun kolay anlaşılabilir ve çalıştayın genel raporlamasına uyumlu olmasını sağlamak.
- **Geri Bildirim Almak:**
Hazırlanan raporu kolaylaştırıcıya ve gerekirse çalıştay organizatörlerine sunarak eksik veya yanlış bilgileri düzeltmek.

Katılımcı Geribildirim Formu

Sayın katılımcı, Bu form, Hopa Ticaret ve Sanayi Odası, Artvin Çoruh Üniversitesi ve Hopa Belediyesi tarafından 22-23 Mayıs 2025 Perşembe- Cuma günü Hopa TSO, Hopa Belediyesi toplantı salonlarında ortaklaşa düzenlenen Hopa ve Kemalpaşa Turizm Çalıştayı-2025 ile ilgili geribildirimlerinizin alınması amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda yazılı olan sorularla ilgili görüşlerinizi 1'den 5'e kadar olan numara ile derecelendirmenizi bekliyoruz. Derecelendirmede 1 en kötü ve 5 en iyi puanı temsil etmektedir. Forma isim yazmanız beklenmemektedir. Görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür eder, saygılar sunarız.

Çalıştay Düzenleme Kurulu

Uygulama	1	2	3	4	5
Toplantı öncesinde toplantının organizasyonunun planlı bir şekilde yapıldığını düşünüyorum					
Toplantı ile ilgili bilgilendirme belgelerine toplantı öncesinden başlayarak rahatlıkla ulaşabildim					
Toplantı akışında zaman planlaması açısından bir sorun yaşamadım					
Toplantı içeriğinde yer alan konular ilgimi çekti					
Toplantı çalıştaylarına aktif katılım sunabildim					
Toplantının sabah oturumu bilgi düzeyime katkı sundu					
Toplantı çalıştaylarının konularının seçimi uygundu					
Toplantı sırasında katıldığım çalıştaydan beklediğim verimi alabildim					
Çalıştay salonunun fiziksel koşulları çalıştayın akışının yürütülmesine olanak sağladı					
Çalıştayda kolaylaştırıcılar çalıştayın amaçlarına ulaşmasına katkı sağladılar					
Toplantının sosyal akışı (foto, ara, yemek, vb.) toplantının içeriğini destekledi					
Çalıştayı genel olarak olumlu buldum					
Toplantının sonuçlarının topluma yansıtılabilmesini bekliyorum					
(Varsa) Belirtmek istediğiniz diğer konuları yazınız					

Çalıştaydan Kareler

